

KIRMIZI BEYAZ

HAYAT KÜLTÜRÜ DERGİSİ

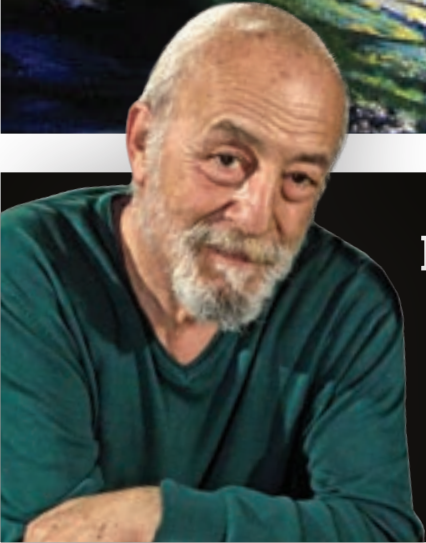
19 2016
İLKBAHAR

BİR ZAMANLAR
MAKEDONYA

"HEPİMİZ GERÇEKTEN DE
RACİ'YİZ"

BİR DÜNYA ŞAMPİYONU:
KENAN SOFUOĞLU

albayrak

EMİN OLCAY

"Polat Alemdar
Olmak Kolay,
Asıl İş
Ömer Baba
Olmakta"

HZ. MUHYİDDİN İBN
ARABÎ
OSMANLI RUHUNUN MANEVÎ MUHAFIZI

Bazı Şeylerin Değeri Zor Günlerde Belli Olur!

yenisafak.com.tr

Yeni Şafak
TÜRKİYE’NİN BİRİKİMİ

Yayın hayatına başladığımız ilk günden itibaren ülkemizde demokrasinin tüm kurumları ile yerleşmesi, millî irade ve değerlerimizin hakim olması için tüm gücümüzle çalıştık. Bu ülkenin geleceğinin derin sularda boğulup gitmemesi için çaba sarf ettik. Fırtınalı günlerde sığınılacak bir liman olduk. Bugüne kadar ülkemize yapmış olduğumuz katkıyı bundan sonra da okurlarımızın desteği ile sürdürmeye devam edeceğiz. Her gün Yeni Şafak’la yeni bir umut olacak.

ANADOLU BAHARI'NIN MİMARİ: İBN ARABÎ

“Arap Baharı”yla birlikte kavramlar dünyamıza yeni bir olgu yerleşti malumunuz. “Ortadoğu Bahar”ı, “Arap bahar”ı vs. Tarihsel süreçlerde bu tür inişli çıkışlı zamanlar yaşanması elbette doğaldır. Lakin bulunduğumuz coğrafya bu baharı yüzlerce yıl önce Avrupa en karanlık çağını yaşarken yaşamış ve bitirmişti bile. İbn Arabi ile zirve noktasına ulaşan “Anadolu Baharı” Mevlana, Hacı Beştaş, Yunus ile “her dem yeniden doğmaya” devam etti. İbn-i Arabi’nin geniş bir coğrafyada at koşturduğuna, yollara düşüp hakikati aradığına, diyar diyar gezip adeta gönül seyyahlığı yaptığına şahit oluyoruz. Asya steplerinin Moğol mezalimine, Avrupa’nın skolastik düşüncenin karanlık dehlizlerine, Endülüs’ün iç karışıklıklara sürüklendiği bir çağda, Anadolu’da ortaya çıkan ve kendini tam anlamıyla ifade imkânı bulan gönül erenlerimizi tanımak ve dünyaya tanıtmak boynumuzun borcu ve elinizde bulunan derginin ana gündem maddesidir.

Kırmızı-Beyaz’ın gündeme aldığı konulardan bir diğeri ise yazıldığı dönemde çokça etki uyandırmış, düşünce dünyamızda yeni ufuklar uyandıran Amak-ı Hayal. Filibeli’nin belki en büyük eseri diye ortaya koyabileceğimiz bu roman, Raci ile modern insanın buhranlarının ne derece ortak olduğunu ilginç bir yaklaşımla anlatmaya çok müsait. Yine her sayıda ekonomi dünyasından, spor dünyasına, tasarımdan, sağlığa dolu dolu bir mecmua çıkartmaya gayret ettiğimizi yakinen biliyorsunuz. Bu sayımızda Kenan Sofuoğlu’nu dünya şampiyonu kılan “anne duasını” okuyacak, samimiyetine ve sıcakkanlı açıklamalarına hayran kalacaksınız.

Makedonya’yı bütün güzellikleriyle sayfalarımıza taşıyan Hikmet Temel Akarsu, geçmişle bugünü sizlere sunacak. Halit Kandemir’den detaylı bir Semavi Eyice portresi okuyacak, tarihçi, yazar, mütefekkir Semavi hocaya ve İstanbul aşkına sizler de şahit olacaksınız.

Kurtlar Vadisi’nden çokça aşına olduğumuz Ömer Baba bu ayki özel misafirimiz. Sanat dünyasında yarım asrı geride bırakan Emin Olcay, “Polat Alemdar olmak kolay asıl zor olan Ömer Baba olmak”ta diyerek, Ömer Baba olmanın sırlarını anlatıyor.

Kırmızı Beyaz’ı okudukça Anadolu’nun mayasını yoğuran gönül erenlerine rahmet okumanız ve onların açtığı dostluk yolunda emin adımlarla ilerlemeniz dileğiyle.

İlkbahara merhaba!

Doç. Dr. Ömer Bolat
Albayrak Grubu
Genel Koordinatörü

06

KAPAK KONUSU
Prof. Dr. Mahmud
Erol Kılıç:
“İbn Arabi’nin
Osmanlı’ya
etkisini düşünce
arkeolojisi
yaparak
bulabiliriz”

24 KÜLTÜR-SÖYLEŞİ
EMİN OLCAY: “POLAT
ALEMDAR OLMAK KOLAY,
ASIL İŞ ÖMER BABA
OLMAKTA”

28 EKONOMİ
YENİ EKONOMİDE
GENÇLER KAZANACAK

36 SEYAHAT
BİR ZAMANLAR
MAKEDONYA

46 SPOR - SÖYLEŞİ
DÜNYA ŞAMPİYONU
KENAN SOFUOĞLU:
HER YARIŞTAN ÖNCE
ANNEMİN DUASINI ALIRIM

50 TASARIM
HAYATA ESTETİK
BİR DOKUNUŞ

**KIRMIZI
BEYAZ**
HAYAT KÜLTÜRÜ DERGİSİ

SAYI: 19 | 2016 İLKBAHAR

albayrak

DİYALOG DERGİ YAYINCILIĞI A.Ş.
ADINA | MUSTAFA ALBAYRAK
GENEL YAYIN YÖNETMENİ | GÖKSAN GÖKTAŞ
YAZI İŞLERİ ŞEFİ | HALİL KURBETOĞLU
EDİTÖR | İLKAY KÜÇÜK - SÜMEYYE BULDUK
GRAFİK TASARIM | ŞERKAN KORKMAZ
SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ | BURHAN İSTENÇİ
BASKI MÜDÜRÜ | ÖZCAN URAL

BASKI | İHLAS MATBAACILIK | 29 EKİM CD. NO: 23 YENİBOSNA İSTANBUL TEL: 0212 454 30 00

İRTİBAT ADRESİ
ALBAYRAK GRUBU
MALTEPE MAHALLESİ FETİH CADDESİ NO:6 TOPKAPI ZEYTİNBURNU / İSTANBUL
TEL: 0212 612 29 30 E-POSTA: kirmizibeyaz@albayrak.com.tr

FOTOĞRAFLAR | BARIŞ TEKİN
KATKIDA BULUNANLAR | ALİ MERT ALAN - GÜVEN KARAMAN
- ÖMER SERCAN - YAKUP KOCAMAN - AYŞE BÜŞRA ERKEÇ
- M. ATA EMİROĞLU

[illegible]

58 ÇİZGİ ROMAN

ALP VE ERENLERİN PİRİ

Hoca

Ahmeti Yesevi

İYİ DOŞTLARI BİR KİMSE ALMAŞ-I İSLAM'IN ANILI İLE VAKARAR BU
DENİZDE USTA BİR DALGIÇ OLMADIKÇA, BUNDAN ÇOK DAHA DERİN OLAN
VAHİDANİYET FENİNİN GİZLİĞİ, ONA GİRMEK KÜN YETVİTİ İLMİNİ
KÖKSİZLERİ USTA BİR DALGIÇ OLMAK GEREKİR.

62 KÜLTÜR HOCA AHMET YESEVİ

[illegible]

74 **PORTRE** MERAKINI YİTİRMEYEN PROFESÖR: SEMAVİ EYİCE

ALBAYRAK Grup'tan Haberler	04-05		
KAPAK Prof. Dr. Mahmud Erol Kılıç: “İbn Arabî'nin Osmanlı'ya etkisini düşünce arkeolojisi yaparak bulabiliriz”	06-13		
DOSYA - DETAY Velayetin Sıra Dışı Dehası	14-19		
RÖPORTAJ Ressam Ahmet Sula: “Kişi kendini bildikçe sırrı çözer”	20-23		
KÜLTÜR-SÖYLEŞİ Emin Olcay: “Polat Alemdar Olmak Kolay, Asıl İş Ömer Baba Olmakta”	24-27		
EKONOMİ Yeni Ekonomide Gençler Kazanacak	28-35		
SEYAHAT Bir Zamanlar Makedonya	36-41		
İŞ DÜNYASI Yenilik Yapmak Şart mı?	42-44		
ALBAYRAK Her Mevsimin Güzeli: Kırım	45	58-61	ÇİZGİ ROMAN “Hepimiz gerçekten de Raci'yiz”
SPOR - SÖYLEŞİ Dünya Şampiyonu Kenan Sofuoğlu: Her Yarıştan Önce Annemin Duasını Alırım	46-49	62-67	KÜLTÜR Hoca Ahmet Yesevi
TASARIM Hayata Estetik Bir Dokunuş	50-53	68-72	TARİH - KÜLTÜR Tarihte Yaşanan Zehirli Suikastlar
DÜŞÜNCE Hayalin Derinliklerine Yolculuk	54-57	73	ALBAYRAK Nihayet'e Erdik
		74-79	PORTRE Merakını Yitirmeyen Profesör: Semavi Eyice
		80-83	MEKÂN “Sahi”den Güzeli Bir Mekân
		84-87	SİNEMA Zaman... Sadece Birazcık Zaman!
		88-89	SOSYAL MEDYA
		90-93	SAĞLIK Her Derde Deva Ozon
		94-95	KİTAP Her Derde Deva Ozon
		96	ALBAYRAK Daimi yol arkadaşınız Skyroad

ALBAYRAK MEDYA FUARLARA ÇIKARMA YAPTI

CNR Kitap Fuarı, Bursa Kitap Fuarı ve Cityscape Turkey gibi önemli fuarlara katılan Albayrak Medya ziyaretçilerin yoğun ilgisiyle karşılaştı. Albayrak Medya, Mart ayında gerçekleşen fuarlarda tüm markalarıyla birlikte yer aldı.

Albayrak Medya, 4-13 Mart tarihleri arasında CNR EXPO'da gerçekleşen CNR Kitap Fuarı'na katıldı. Yazarların okurlarla buluştuğu, sohbet ettiği ve bilgi alışverişi yaptığı fuarda yazarlarla okurlar bir araya geldi. Sıcak satış ve abonelik yapılan fuarda Albayrak Medya bütün dikkatleri üzerine topladı.

ALBAYRAK MEDYA'YA KİTAP FUARLARINDA YOĞUN İLGİ

Ziyaretçilerin ilgi odağı olan Yeni Şafak Gazetesi ve TVNET; ayrıca Derin Tarih, Derin Ekonomi, Nihayet, Lokma, Cins, Skyroad ve Gerçek Hayat dergilerinin yazarları okurlarla buluştu. Derin Tarih Genel Yayın Yönetmeni Mustafa Armağan ve Nihayet Dergi Genel Yayın Yönetmeni Fatma Barbarosoğlu okurlarıyla bir araya gelerek keyifli bir söyleşi gerçekleştirdiler.

CNR Kitap Fuarı'nın ardından 19-27 Mart tarihleri arasında gerçekleşen 14. Bursa Kitap Fuarı'na da Albayrak Medya tüm mecralarıyla birlikte katıldı. Burada da Yeni Şafak Gazetesi ve TVNET; Derin Tarih, Derin Ekonomi, Nihayet, Lokma, Cins, Skyroad ve Gerçek Hayat dergileri yazarları okurların yoğun ilgisiyle karşılaştı.

CITYSCAPE TURKEY'DE ALBAYRAK MEDYA'DA YER ALDI

24-26 Mart tarihleri arasında İstanbul Kongre Merkezi'nde gerçekleşen Cityscape Turkey'de Albayrak Medya'da üç markasıyla birlikte yer aldı. Dünya gayrimenkul sektörünün kalbinin attığı fuara Albayrak Medya, Yeni Şafak Gazetesi, TVNET, Derin Ekonomi mecralarıyla birlikte katılarak ziyaretçilerle buluştu.

KIZILAY KAN BAĞIŞI KAMPANYASI'NA BÜYÜK İLGI

Albayrak Medya Kurumsal İletişim Müdürlüğü ve Kızılay'ın işbirliği ile "Kan Bağışısı Kampanyası" gerçekleştirildi. Albayrak Holding konferans salonunda sabah saatlerinde başlayan kan bağışısı akşam saatlerine kadar devam etti. "Sağlığınızın sadakası için paylaştıkça artacak bir damla hayat" sloganıyla yola çıkan Kızılay, Albayrak Medya'da çalışanların yoğun ilgisiyle karşılaştı.

KIRMIZI BEYAZ

5

Kurum Haberleri

ALBAYRAK MEDYA YENİ BİNASINDA!

Albayrak Medya, Topkapı'daki akıllı binasına taşındı. Bayrampaşa'daki binadan sonra son derece teknolojik ve konforlu olan yeni bina birçok özelliğiyle ön plana çıkıyor.

Yeni Şafak Gazetesi ve TVNET; Derin Tarih, Derin Ekonomi, Nihayet, Cins, Skyroad, Lokma ve Gerçek Hayat dergilerinin yerleştiği binada, Albayrak Holding'in diğer sektörlerden şirketlerine de ev sahipliği yapıyor. Yemekhane, kafeterya, toplantı ve konferans salonlarının yanı sıra, çalışanlar açık ofis sistemiyle daha rahat bir çalışma alanına sahip oldu. Çalışanlara özel olarak tahsis edilen mescit; ayrıca revirde doktor ve hemşire gibi hizmetlerden yararlanmaları çalışanların yüzünü güldürüyor. Albayrak Medya çalışanları yeni işyerlerine keyifle geldiklerini ve yeni binadan çok memnun olduklarını ifade ettiler.

**“İBN ARABİ’NİN OSMANLI’YA
ETKİSİNİ DÜŞÜNCE ARKEOLOJİSİ
YAPARAK BULABİLİRİZ”**

**TÜRKİYE'DE İRFAN VE
HİKMET ARAŞTIRMALARI
DEYİNCE AKLA GELEN İLK
VE EN MÜHİM İSİMLERDEN
PROF. DR. MAHMUD EROL
KILIÇ'LA, ŞEYH-İ EKBER
MUHYİDDİN İBN ARABİ'Yİ
VE OSMANLI'YA ETKİLERİNİ
KONUŞTUK...**

Diriliş” dizisini izliyor musunuz? Yıllardan beri üzerinde çalıştığınız İbn Arabi Hazretleri ilk kez ekranda canlandırılıyor. Ne hissettiriyor bu durum size?

“Diriliş” dizisinde, Osmanlı’nın kurucu babaları içinde İbn Arabi’nin zikrediliyor olması, başlı başına önemli bir konu. Bir tarihi gerçeğin yeniden itirafı bu. Zira Osmanlı’nın gerçekten kurucu babalarından, fikir sahibi, ruh üfleyicilerinden birisi kendisi. Osmanlı tarihinde sultanların, şeyhülislamların, şairlerin eserleri üzerinde tarama yaptığımız zaman onun ismine çok sık rastlarız. Düşünceleri itibarıyla İbn Arabi’nin izlerini her yerde görmek mümkün. Osmanlı’nın ilerleme dönemlerinden sonra yavaş yavaş güneyden gelen bazı düz mollalar eliyle gelişmeye başlayan “İbn Arabi karşıtı” yaklaşımın haddi aşması; bir takım kaba söylemlere ve ardından eylemlere başlaması neticesinde devlet İbn Kemal üzerinden bir fetva verir. Bu da devletin resmi görüşüdür adeta: “Şeyh-i Ekber İbn Arabi bizim büyüklerimizdendir, onun eserlerinde sizin anlayamayacağınız yerler olabilir; şimdilik anlamayabilirsiniz, ama umulur ki ileride anlarsınız. Onun için bütan etmeyin, kendisini suçlamayın” diye İbn Arabi’yi koruyan, onu müdafaa eden bir fetvası olmuştur Osmanlı Devleti’nin. Bu açıdan önem arz ediyor. Cum-

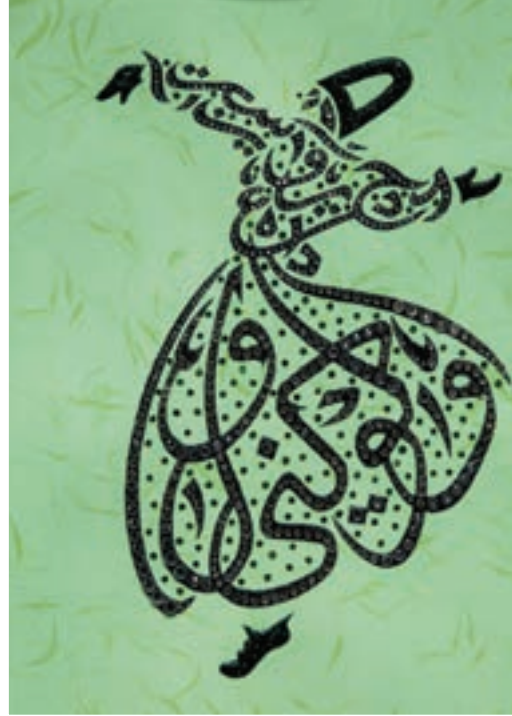
**İbn Arabi
Osmanlı'nın
gerçekten
kurucu
babalarından,
fikir sahibi, ruh
üfleyicilerinden
birisi.**

huriyet dönemine geldiğimizde ise tarihçilerde İbn Arabi adeta unutulmuştur. Ferid Kam gibi Mehmed Ali Ayni gibi bazı ilim adamlarından onu hep hatırdan tutanlar olmuşsa da yeni dönemin resmi tarih anlayışına sahip tarihçilerde onun mevkii inkâr dönemi başlamıştır. Bunun birkaç sebebi vardır. Her şeyden evvel Hânedân-ı Âl-i Osman Türk idiler ama Türkçü değildiler. Veda hutbesinde bunu haram kılan bir Peygambere (s.a.v) iman etmekteydiler. Bu ihata edici yaklaşımın yerine ikame edilen Türkçü bir söylemin öne çıkmasıyla gözler bilimsellikten uzaklaşıp tarafgirliğe ve taifeciliğe kaymıştır. Nitekim bu yaklaşım her zaman zıddını ateşler ve bugün dahi yaşadığımız Doğu Anadolu probleminin esas zeminini teşkil eder. O dönemin bu moda yaklaşımını benimseyen bazı tarihçiler, mesela Fuad Köprülü gibiler tasavvuf sahasında da 'İlla bir pir lazımsa bu da ancak bir Türk olmalı' görüşüyle hareket ederek Seyyid Hacı Ahmet Yesevi'yi keşfettiler. Estağfurullah adeta onu İbn Arabi ve Mevlana imajının önüne koydular. Fakat gerçekte Hacı Ahmet Yesevi'nin tesiri Orta Asya'da olduğu kadar ve hiçbir zaman bir İbn Arabi, Mevlana, Yunus Emre kadar ol-

mamıştır. Bu dizide ilk defa İbn Arabi'nin adının geçiyor olması, bu manada takdire şayan, bir hakikatin itirafı. Lakin diğer taraftan İbn Arabi'nin, Osmanlı ile olan irtibatının elimizde çok fazla tarihsel belgesi de yok. Daha önce de söylediğim gibi fikri belge çok ama tarihsel belge fazla yok. Sadece Şeyh Edebali ile Şam'da karşılaşmış olma ihtimalinden bahsedilir hepisi o kadar. Neticede bir filmidir buna müsamaha edilebilir diyebilirsiniz. Bir de kendisi adeta bir tekke şeyhi görünümünde işlenmekte. Oysa İbn Arabi'nin tarzı biraz daha farklıdır. Sıradan bildiğimiz bir tekke şeyhliği yapmamıştır. Bir tekke inşa ettirip, o tekkede oturan bir şeyh olmamıştır hiçbir zaman. Meydan açan, meydan zikri yaptıran bir şeyh tipinden daha farklı bir kâmil tipidir. Sahip olduğu irfanı müsait gördüğü insanlara ilka etmekle meşgul bir zattır. Dolayısıyla ufak bir tenkit de bu manada olabilir.

İbn Arabi'nin Osmanlı'ya etkisini ve mayasını nasıl açıklarız?

Bir düşünürün, bir siyasi mekanizmayı etkilemesini her şeyden evvel, düşünce arkeolojisi yaparak,

düşünce takibi yaparak izlememiz mümkündür. Bu manada baktığımız zaman İbn Arabî'nin görüşlerinin, -ki daha sonraları "vahdet-i vücud" olarak adlandırılan İslam tevhid esaslarının-, Osmanlı Devleti'nin geniş kesimi tarafından benimsendiğini görmekteyiz. Ve o mektebe mensup âlimlerin Osmanlı'nın ilk kurucu babaları içerisinde yer aldığını görmekteyiz. Mesela Davut el-Kayseri gibi. İznik medreseleri başmüdürrisidir ve Fusus şârihidir. İbn Arabî mektebindendir. İlk şeyhülislam kimdir? Molla Fenari. Molla Fenari hakeza İbn Arabî mektebinin şârihidir. Bu yönünü maalesef modern İslam hukukçuları bilmezler. Yavuz Sultan Selim hilafeti Mısır'dan aldıktan sonra, İstanbul'a dönerken Şam'a uğrayıp -yanında İbn Kemal de vardır- İbn Arabî'nin kabrinin bulunmasını emretmiştir ve kabri o sayede bulunmuştur. Bulunduktan sonra da üzerine bir türbe, bir tekke, bir imarethane, bir camii yapılması kararını bizzat kendisi vermiştir. Bugün dahi Şam'ın Kasyon dağı eteklerinde, İbn Arabî külliyesi bulunmaktadır. (Allah muhafaza buyursun!). İbn Arabî'nin en zor anlaşılır sayılan kitabı "Fususu'l-Hikem" bizzat Sultan III. Murad'ın emriyle, Nevi Efendi'ye tercüme

ettiriliyor. O tercümenin adını ise bizzat Sultan koyuyor. Şimdi görüyor musunuz gösterilen ihtimamı? Şimdi o sultanın şiirlerine bir bakın. Murâdî Divanı olarak yeni basıldı. İbn Arabî'nin ruhunu orada görürsünüz. Yani düşünce tarihi açısından baktığımızda İbn Arabî'nin nefesini bugüne gelinceye kadar burarlarda izlememiz mümkün. Bu meyanda menkıbevi bir rivayet ve anlatımla bir manevi bağlantı kurulduğu da görülmekte. Şöyle ki; malumunuz İbn Arabî, Selçuklu'nun son günlerinde yaşadı. Osmanlı'nın kuruluşunu şahsen görmedi. Şimdi, İbn Arabî'ye izafe edilen bir kitap var. O da "Şeceretü'n-Nu'mâniyye fî Devleti'l-'Osmâniyye" adında. Yani "Osmanlı Devleti'nde Numan'ın şeceresi" diye. Numan burada Hanefî mezhebinin kurucusu Ebu Hanîfe'yi temsil ediyor. Ebu Hanîfe mezhebinden gelecek bir Osmanlı Devleti adıyla, bir risale yazdığı iddia ediliyor İbn Arabî'nin. Rivayet o ki daha kurulmadan, Osmanlı'nın kurulacağını bu şekilde öngörüyor. Bu kitap onundur değildir münakaşası bu noktada çok önem arzetmiyor. İlim dünyası bunu tartışabilir. Fakat siz ne dersiniz deyin Osmanlı bunu içselleştirmiş, kendine mâl etmiş. Meşruiyyetine mes-

ned olarak bu kitaba atıfta bulunmuş. Şöyle ki uzun zamandır devam etmekte olan Osmanlı-Safevi rekabetinin bir döneminde taraflar masaya oturup sulh anlaşması görüşmelerine başladıklarında, Osmanlı heyetinin başında Ragıp Paşa bulunmaktadır. Ragıp Paşa, “Telfık ve Tevfık” isimli kitabında söze şöyle başladıklarını nakleder: “Biz o kimseleriz ki, büyük arif Şeyhü'l-Ekber Muhyiddin İbn Arabi'nin kuruluşunu seneler evvelinden müjdelediği bir devletiz. Peki ya siz kimsiniz?” diye bir soru sorar. Onlar nasıl bir cevap verdiler bilmiyoruz ama burada önemli olan şey, bir devlet görevlisinin kendi devletini tanımlarken, kendi büyüklüğüne referans olarak İbn Arabi'yi referans gösteriyor olmasıdır. Osmanlıda İbn Arabi'nin mevkii neydi diye sorana cevap olarak bu yeter.

Daha önce “Anadolu’yu büyük bilgelerin nefesi mayalamıştır” diye bir söylemde bulunmuşsunuz. Bunu nasıl açabiliriz?

İbn Arabi örneğinde gördüğümüz bu maya çalma misalini iz sürme yöntemini takip ederek diğer bilgelere de tatbik edebiliriz. Mesela Mevlana'nın görüşleri aynı şekilde Osmanlı bütününde, Osmanlı entelektüel hayatında çok merkezi bir yerdedir. Bunu

nereden çıkararak böyle bir şeyi iddia ediyorsunuz diye sorabilirsiniz. Bugün Osmanlı şairlerinin aşağı yukarı yüzde 80'inin divanları, şiirleri farklı edebiyat hocaları tarafından hazırlandı. Birçok şairin divanları elimizde. Diyebilirim ki yüzde 80'e varan bir oranda- ister tekke şairi, ister divan ister halk şairi olsun- methiyeler bölünde Hz. Mevlana'ya yönelik övgülerin olduğunu görmekteyiz. Hatta sultanın divanında bu övgüyü görmekteyiz. Son zamanlara geldiğimizde, sonra yolu değişmiş dahi olsa Nazım Hikmet'in şiirlerinde bile “Ben de senin müridinim ya Mevlana” diye dizeler vardır. Ariflerin, Anadolu düşüncesini besleyen en önemli kaynaklar olması, günümüzde maalesef sadece menkıbe ve halk düzeyinde, folk İslam düzeyindeki bir tesir olarak algılanıyor. Oysa ki Anadolu erenlerinin, Anadolu bilgelerinin görüşlerinin tesirleri, Osmanlı entelektüel hayatını besleyen en önemli kaynaklardır. İbrahim Hakkı Erzurumi bir elinde tespih, bir elinde teleskop olan bir arif, bir bilim adamıdır. Evliya Çelebi sadece turist rehberi değildir. Evliya Çelebi her gittiği yerlerde aynı zamanda tekkelerde kalmaktadır. Bir Bektaşî Ocağı aynı zamanda Osmanlı askeriyesiyle birbirine geçmiş bir haldedir. Dolayısıyla Osmanlı

gibi geleneksel İslam topluluğunda maneviyat erbabının nefeslerinin toplumun ve devletin her kesimine nüfuz ettiğini görmek mümkündür. Bu bazen bir hat levhası şeklinde duvara yansıyabilir. Bir hattatın elinden çıkan bir sanat eseri haline gelebilir, bir arifin sözü veya hat da bir tevhid noktasını gösteren mimari eser haline gelebilir veya bir bestekârın elinde o arifin nutku bestelenir, ilahi halinde ritmik bir şekilde söylenebilir. Tesirlerinin domino taşları gibi birden fazla etkileme yapması söz konusudur. Hatta fıkraları dahi etkiler. Bugün Nasreddin Hoca fıkraları denilen şeylerin hepsi sufiyane esprilerdir. Tasavvuf büyüklerinin, Osmanlı'yı şekillendirmelerinin birden fazla parametreyle ele alınması gerekir. Yani ekonomisine tesiri, bilim dünyasına tesiri, medreseye tesiri, tekkeye tesiri, askeriyesine tesiri gibi... Bugün dahi ordudaki bazı rütbeler dergâh rütbeleridir; çavuş gibi, onbaşı gibi... Bunlar dergâh rütbeleridir. Kahvehane kültüründe dahi Hasan eş-Şazeli'nin nefesi vardır. Daha ne diyeyim?

İbn Arabi bugünün insanı ve dünyası için ne söylüyor? Ekonomi için, ordu için... Görüşlerinden nasıl istifade edilebilir?

Bir kere şunu unutmamak gerek; İbn Arabi gibi bilgiler, temel prensipler üzerinde yoğunlaşırlar. Yani tefferruatla ilgilenmezler. Ama temel prensipleri sizlere verdikleri zaman, siz oradan yola çıkarak teferruata inebilirsiniz. Mesela İbn Arabi, "Tedbîratü'l-İlahiye fi

İslahı Memleket-il İnsaniyye" yani "İnsan memleketinin yani bu dünyanın ıslahında, ilahi tedbirler nasıl olur?" anlamında bir risale kaleme alıyor. Bu risale adeta ezoterik siyasetin veya yeryüzü idaresinin batını boyutlarının neler olabileceğini göstermesi açısından çok önem arz ediyor. Bu kitaptan ilham alan İsmail Hakkı Bursevi -İbn Arabi çizgisinde olan bir Osmanlı arifi- bir kitap yazarak, orada "Sultan" Allah'ın hangi isminin mazharıdır, Vezir-i azam hangi esmanın tecellisi altındadır, Rumeli kazaskeri, Anadolu kazaskeri ne demektir deyip Osmanlı Devlet bürokrasini tamamen ezoterik sembolizmle şerhettiği bir kitap kaleme almıştır.

Bu müthiş bir şeydir.

Diğer taraftan mesela bugün fizikte; zaman nedir, zaman yaratılmış mıdır, zamanın bir gerçekliği var mıdır gibi konular üzerine ciddi tartışmalar yapılmakta. İbn Arabi'nin, "vaktin sahibi olmak" veya "vaktin çocuğu olmak" kavramlarını tartışması ve vakit ile hal kelimelerini özdeşleştirmesi, vaktin hal demek olduğunu söylemesi gibi kavramlar; bugün kuantum fiziğindeki zamanın izafiliği anlayışıyla çok örtüşmektedir. Mevlana'nın Divan-ı Kebir'inde geçen; "âlem aslında yekparedir, her bir parçası birbirine görünmez sicim ile bağlanmıştır" sözü; bugün Kuantum Fiziği'ndeki sicim teorisiyle örtüşmektedir. Dolayısıyla ariflerin bazı sözlerinde, bugün modern bilimsel gelişmelerle paralellik arz edip örtüşen noktalar bulunmaktadır. Fakat malesef bugün üçüncü dünya alimleri siyasi ve mezhebi parçalanmalar içerisinde kaldıkları ve de olaylara bütüncül bakamadıkları için, bu mukayeseleri kuramamaktadırlar. Oysaki Batılı bazı bilim adamlarının, mesela bazı kuantum fizikçilerinin İbn Arabi ve Mevlana'nın eserlerini okuduklarını görmekteyiz. O açıdan bugün İbn Arabi'nin bazı görüşlerinden yola çıkarak, çok derin anlamlara ulaşmak mümkün. Mesela "Bir kitap okursan tane tane oku çünkü sürat manayı öldürür" diyor İbn Arabi.

Bugünün hız toplumu için büyük bir ders barındırıyor aslında bu söz...

Tam da öyle. Mana süratten kaçır. O zaman sürat, süratlandırma eylemlerinin insan psikolojisine olan menfi tesirleri gibi birçok konu devreye giriyor. Yavaşlatılmış şehirler ihtiyacı çıkıyor ortaya. Acaba tasavvufun huzur, temkin, itminan, istikrar kavramları

bize bu konuda yardımcı olamaz mı? Fakat dediğim gibi bizim aydınlarımız bu irtibatı, bu korelasyonu kurabilecek vizyona sahip değiller. Zihinsel parçalanmışlık yaşadıkları için irtibat kurabilme kabiliyetlerini kaybettiler. Bilim adamıysa eğer geleneksel bakış açılarına total bir ret söz konusu. Bir tür bilimsel yobazlık içerisindeler. Fakat maalesef öbür tarafta da başka bir yobazlık söz konusu. Türkiye zaten bu parçalanmışlıkların faturasını birebir yaşayan bir toplum. Simyacı diliyle konuşacak olursak bana göre Cumhuriyetin başardığı şey geçmiş dönem birlik zihniyetini çözmek ama başaramadığı şey ise buna alternatif yeni bir birlik anlayışını ihdas edememesi olmuştur. O, birlikte çokluk anlayışından artık çok uzaklaşmıştır. Bakınız yine İbn Arabî'den yola çıkarak söyleyelim, bugün Osmanlı'nın birçok etnik yapıyı bir arada tutması en önemli başarısıdır diyebiliriz. Yani Osmanlı'da Türk, Çerkez, Arap, Arnavut, Kürt hepsi bir arada yaşamışlar ve hiçbirinin ırkı özellikleri birbirinin üstüne çıkarılmamıştır. Liyakatine bakılmıştır ferdin. Yani Osmanlı sadece Türkmen'i tercih etmemiştir. Hatta diyebilirim ki Diriliş dizisinde sıkça vurgulanan Kayı Boyu vurgusu da bir yeni kurgudur. Ben Kayı boyunun ilk neşet

ettiği söylenen İran Türkmen'indeki 'Yeke Gavuz' köyüne kadar gittim. Yani Osmanlı evet kayı boyundan-
dır fakat o kadar Kayı'cı değildir. Yani Osmanlı o kadar soy sopçu değildir. Osmanlı'nın derdi İla-yi Kelimetullah'tır. Yani Allah'ın adını en yükseğe çıkarmak ve onu her yere ulaştırmaktır. Eğer sadece Kayı Boyu'cu ol-
saydı bilmem kaç tane sadrazam Kayı olmayanlardan gelmezdi. Size çok manidar bir şey söyleyeyim. Yine Diriliş dizisi üzerinden bir hakikati dile getireyim. Bu dizide oynayan oyuncular zevkle keyifle seyrediyoruz değil mi? Peki bu oyuncuların hepsi Kayı boyundan mı? Bunu hiç düşündük mü? Ben söyleyeyim hem de Ertuğrul.. yani Ertuğrul rolünde oynayan başarılı baş aktör Engin Altan Düzyatan aslen bir Arnavut. Kendisi bir gazetede söyledi. Diğeri bir Gürcü, bir diğeri Çerkez, Türkmen, Kürt, Arap vs. Yani dizi gerçek bir Osmanlı. Osmanlı liyakate bakan, elinin altında bulundurduğu bütün etnik yapılardan kabiliyetli insanları devşiren, devşirmesini bilen bir devlet. Ama "benim köylüm olsun, benim kabilemden olsun, benim soyumdan olsun da çamurdan olsun" yaklaşımı köylü bir yaklaşımdır. Bugünkü dindarlar maalesef Osmanlı medeniyeti seviyesinde olmadıkları için bu tür saikler-

Prof. Dr. Mahmud Erol Kılıç

İstanbul'da doğdu. Sırasıyla Hırka-i Şerif İlkokulu, Vefa Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde öğrenim gördü. Ayrıca bazı âlimlerden klasik tarzda dersler okudu ve bazı sûfî üstadların özel derslerine devam etti. Lisans sonrası çalışmalarını özel olarak İslâm Tasavvufu alanında yoğunlaştırdı. 1988'de asistan olarak göreve başladığı İslâm Felsefesi Anabilim Dalı'nda, "İslâm Kaynakları Işığında Hermes ve Hermetik Düşünce" isimli yüksek lisans tezini hazırladı (basıldı). Türkiye üniversitelerinde "Tasavvuf Anabilim Dalı"nın kuruluşunun ardından bu anabilim dalında yapılan ilk doktora

tezi sayılan "İbn Arabî'de Varlık ve Mertebeleri" isimli tezini savundu (basıldı). Türkçe ve yabancı dillerde birçok ansiklopedi ve dergilerde sahasıyla ilgili makaleleri yayımlandı, millî ve milletlerarası konferanslarda tebliğler sundu, radyo ve televizyon programlarına katıldı. Türkiye Yazarlar Birliği, 2004 yılında Sufi ve Şiir

isimli kitabını inceleme-araştırma dalında yılın kitabı seçti. Bir dönem Türk ve İslam Eserleri Müzesi (TIEM - İstanbul) Başkanlığı (2005-2008), Islâmîc Manuscript Association (TIMA - Cambridge) yönetim kurulu başkanlığı (2006-2012) ve Journal of Sufi Studies (BRILL Leiden) editörlüğü (2010-2015) görevlerinde de bulunan yazar, Oxford'da bulunan Muhyiddin İbn Arabi Society (MIAS)'nin şeref üyesidir. Halen 2008 yılında seçildiği, merkezi Tahran'da bulunan İslâm Konferansına Üye Ülkeler Parlamenter Birliği (PUIC) Genel Sekreterliği görevini deruhte etmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır. İngilizce, Arapça, Farsça ve Fransızca bilmektedir.

Yayımlanmış Eserleri:

- Sufi ve Şiir (11. baskı), İnsan Yayınları, İstanbul 2004
- Evvele Yolculuk, (4. baskı), Sufi Kitap, İstanbul 2008
- Hermesler Hermes: İslâm Kaynakları Işığında Hermes ve Hermetik Düşünce, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2010
- Şeyh-i Ekber: İbn Arabî Düşüncesine Giriş, (5. baskı), Sufi Kitap, İstanbul 2009
- Anadolu'nun Ruhu, (3. baskı), Sufi Kitap, İstanbul 2011
- Tasavvufa Giriş, (6. baskı), Sufi Kitap, İstanbul 2012
- Hayatın Satır Araları, (4. baskı), Sufi Kitap, İstanbul 2013

- Tasavvuf Düşüncesi: Makaleler - Konferanslar I, (2. baskı), Sufi Kitap, İstanbul 2014
- Mevlânâ Üzerine Konuşmalar, (2. baskı), Sufi Kitap, İstanbul 2014
- Sufi ve Sanat: Makaleler - Konferanslar II, Sufi Kitap, İstanbul 2015
- İbn Arabî, İSAM, İstanbul 2015
- Ayırmaya Değil Birleştirmeye Geldik, Sufi Kitap, İstanbul 2015
- Anadolu Tasavvuf Tarihine Notlar I, Sufi Kitap, İstanbul 2016

le hareket ediyorlar ve bana göre yanlış yapıyorlar. Sen hemşehrini veyahut cemaatini kayırırsan bir başkası da gelir onların işine son verir. Ve bu tıpkı köylülerin kan davası gibi sürer gider. Osmanlı ise bir şehirli medeniyettir. Daha evvel de söylediğim gibi Osmanlı Türk'tür; Türkçü değildir. Bu ikisi arasında fark vardır. Bu sebepten bugünkü bazı ultra-nasyonalist yaklaşım sahipleri Osmanlıyı sevmezler. İlginçtir ki Cumhuriyet döneminde aslen Türk olmayan ama Türkçü olan bazılarının elinde bu tarz bir ideoloji parçalayıcı bir ideoloji haline gelmiştir. Bugün dahi bu ideoloji, toplumsal yapımızı zedelemektedir. Toplumsal barışımızı zedelemektedir. Çözümü ise "Ananede" olana dönmek, yani vahdette çokluk. Onun için Osmanlı'da tek bayrak ama birçok sancak vardır. Bayrak bir tanedir ama birçok sancak olabilir. Her bir coğrafi mıntıkanın veyahut beyliğin sancağı olur. Sancak, bayrak değildir. Birçok sancaklar bir araya gelir bayrak oluşur. Bugün ABD ve birçok Avrupa ülkesi böyle sancaklar birliğidir.

Batı'da bizdekinden çok daha fazla İbn Arabî uzmanı ve ilim adamı olduğunu biliyoruz... Oxford'da sizin de üye olduğunuz "İbn Arabi Cemiyeti" var mesela... Bunun sebepleri üzerine neler söylenebilir?

Bu da düşündürücü bir durum. Arap ve İslam dünyasında İbn Arabi cemiyeti diye bir cemiyet yoktur. Bugün zaten Vahabi ideolojisinin İslam anlayışının formatladığı yerlerde İbn Arabi okutulmaz ve yasaktır. Çok enteresan, Irak Şia'sında en son Sistani'nin verdiği fetva ile oradan da İbn Arabi'nin eserleri kovulmuştur. Çok manidardır şiisiyle sünnisiyle İslam dünyası bu ariflerin görüşlerinden uzaklaştıkça katılaşmakta, kabalaşmaktadır. Oysa ki Mevlana 'Biz ayırmaya değil birleştirmeye geldik' der. Ne kadar büyük fark var. Hasılı bence artık Anadolu erenlerinin konuşma vakti geldi. Tabii ki her şeyden evvel biz onların ne dediğini biliyorsak... Fabrika Ayarlarına dönüş lazım. Çok fazla oynama yapıldı.. Öze Dönüş zamanı.

VELAYETİN SIRA DIŞI DEHÂSİ

KIRMIZI
BEYAZ

14

Dosya - Detay

M. Ata Emiroğlu

TASAVVUF VE MANEVİ İLİMLER EHLİNİN “ŞEYH-İ EKBER” YA DA “VELİLER SULTANI” OLARAK NİTELEDİĞİ ÂLİM, ZAHİT, SEYYAH VE PİR MUHYİDDİN İBN-İ ARABİ GÜNÜMÜZDE ONU ANLAMAYANLAR VE ANLADIĐINI DÜŐÜNENLER GİBİ İKİ SORUNA RAĞMEN TÜM DÜNYADA YOLA GİRMEK İSTEYENLERİN VE YOLDA SABİT KALMAK ARZUSUNDA OLANLARIN KILAVUZU OLMAYA DEVAM EDİYOR.

KIRMIZI
BEYAZ

15

Dosya - Detay

Ehl-i tasavvuf âlim-
lerin kimisine göre,
Peygamberler müs-
tesna, insanların
vasıl olabileceği en yüksek
ilim, idrak ve keşif seviyele-
rine ulaştığı söylenen Muh-
yiddin İbn-i Arabi, daha
çocukluğundan başlayarak
çağlar boyunca hayranlık
uyandırdığı gibi amansız
eleştirilere ve düşmanlıklara
da hedef oldu. Sultanların
ve ariflerin itibarını kazan-
dığı gibi hapislere de atıldığı,
zehirlenmeye çalışıldığı da
oldu. Hatta vefatından sonra
kabri tahrip edilerek ortadan
kaldırıldı. Ona nispet edilen
şu meşhur menkıbe esasen
onun hakikat planındaki işle-
vinin adeta özeti gibi: “Muh-
yiddin İbn-i Arabi, Şam’da
iken dönemin dindarlarına
şöyle hitap eder: ‘Sizin tap-
tıklarınız benim ayağımın
altındadır’... Sevenleri kadar
sevmeyenleri ve eleştirenleri
hatta (özellikle Selefiler, Veh-
habiler ve İbn-i Teymiyeciler
arasında) tekfir edenleri de
bol bulunan İbn-i Arabi’nin
bu kelamı zamanın uleması
tarafından ‘Allah benim aya-
ğımın altındadır’ demiş gibi

tefsir edilip küfre düştüğüne hükmedilir. Ancak aradan
iki asra yakın zaman geçtikten sonra bu sözlerinin ma-
nası ortaya çıkacaktır. Rivayete göre Yavuz Sultan Selim
Şam’ı fethettiğinde İbn-i Arabi’nin kaybolmuş kabrini
buldurur. Bu sözleri ettiği yeri kazındığında ise orta-
ya çıkan bir küp altın, hazretin sözlerinin gerçek mana-
sını da ortaya çıkarmış olur. Dini sadece zahiri kalıplara
hapseden, dini kavramları manasından saptıran ve salt
bir toplumsal nizam aracına indirgeyenlerin aslında ne
kadar maddeperest olduklarını o da kendi irfanı ve keş-
fine uygun olarak böyle ifade etmiştir.”

İBN-İ ARABİ’Yİ ANLAMAMAK VE YANLIŞ ANLAMAK

Mevlana Celaleddin Rumi ile beraber eserleri dünyada
en çok basılan ve okunan İslam tasavvuf üstatlarından
olan Şeyh-ül Ekber namı Muhyiddin İbn-i Arabi için bu
menkıbeden de yola çıkarak şu tanımlamayı yapmak as-
lında erbabı için hiç de iddialı ve abartılı sayılmaz: “İbn-i

Arabi’nin iki tür okuru vardır; onu anlamayanlar ve yan-
lış anlayanlar”. İbn-i Arabi’nin günümüzdeki en ünlü
çevirmenlerinden William Chittick’in “Onu okumak
başka şey, anlamak ise bambaşka bir şeydir” demesinin
nedeni de aynı sebep olsa gerek. Tasavvuf erbabının bü-
yük kısmının ve itibar edenlerin Şeyh-i Ekber namıyla
andığı İbn-i Arabi’nin “Bizden olmayan ve makamımızı
bilmeyen, kitaplarımızı okumasın, zarar görür” sözleri
de aslında bu gerçeğin bir ifadesi ve bir ikazı niteliğinde.
Onun bu ifadesinden de anlaşılacağı üzere eserlerinde
ve sohbetlerinde temas ettiği manalar, rüyeler, keşfi ve
deruni hakikatler rasyonel akılla yorumlanacak şeyler
olmadığı gibi ancak bu manalara ve bu yola ehil olan
“hass-ül havass” tabir edilen nadir ve mübarek zevatın
idrak edeceği türden. Bununla beraber eserleri günü-
müzde özellikle Batı dünyasında uzun yıllardan beri
popüler okuyucuya giderek artan bir ilgiyle sunulmaya
devam ediliyor. Oysa geçmişte olduğu gibi günümüzde
de hayranları ve dostları kadar düşmanlarının da sayısı

oldukça fazla. Anlaşılamamış olan birçok mutasavvıf ve mükaşefe âlimi gibi onun da zahirdeki akıbeti yargılanmak ve tekfir edilmek olmuş. Bilinen ve bilinmeyen, var olan ve henüz kuvveden fiile çıkmamış olanın, her şeyin Allah'tan olduğunu bilen ve kabul eden ama daha varlık ya da yokluğu tanımlamaktan aciz olanların sırf "Varlığın birliğinin ve bütünlüğünün Allah olduğunu iddia ediyor" şeklinde anladıkları onun görüşlerini sadece rasyonel akılla yorumlayarak yine ironik olarak onu tekfir etmeleri ve öldürmeleri de aslında zikredilen istisnalarını ayrı tutmak kaydıyla aynı gerçeği gösteriyor: "İbn-i Arabî'nin iki tür okuru vardır; onu anlayanlar ya da yanlış anlayanlar".

Allah'ın yüksek veli kullarına nasip ettiği sezgisel, kalbi ve zihni melekelerle sahip olmayanlar için hayli sıra dışı özelliklere ve hayata sahiptir İbn-i Arabî. Yani günümüzün tabiriyle sadece rasyonel akla başvurmaktan başka yetisi olmayanlar için haliyle "sıra dışı", "anlaşılmaz" bir isim. Zira ele aldığı mevzular ve bu mevzuları değerlendirme biçimi sıradanlıkla ne anlaşılır ne de ulaşılır türden. Bunu çok küçük yaşlardan itibaren şahsında ve hayat yolculuğunda görmek mümkün. 1165'te Endülüs İspanyası'nda doğan İbn-i Arabî İslam dünyasında gelmiş geçmiş en etkili ve en sıra dışı düşünür, âlim ve mutasavvıflarından biri. Mursiye kentinde hem zahiren hem bâtınen itibarlı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen İbn-i Arabî, gençliğini o dönem İsbiliye

Arabi, Lao Tzu ve Chuang Tse farklı zamanlarda, farklı kültürler içinde varlık birliğinden söz eden ender düşünürlerdendi.

denilen Sevilla'da geçirir. Eseri Fütuhat-ı Mekkiyye'de belirttiği gibi 8 yaşında "yola girer" ve o dönem ailesinin de yakın bulunduğu Endülüs'ün büyük manevi rehberlerine devam eder.

KADIN BİR MÜRŞİDENİN TALEBESİ

Girdiği maneviyat yolunda feyz ve ilminden istifade ettiği bu hoca ve rehberlerin 70 kadarının ismini zikreder. Yani ilim tahsili de seyr-i süluku da tek bir mürşidin elinde olmaz. "Kadından mürşit olmaz diyenlerin" iddia ettiğinin aksine ilk mürşitlerinden biri Kurtubalı Fatıma bint el-Müsenne adlı bir zat olur. İbn-i Arabî, "Allah'ın sevgili kullarından biri" olarak nitelediği bu arife şahsın hizmetinde 10 yılı aşkın bir süre bulunur.

Keşif ve açılan manaları anlatmayı ya da yazmayı hoş görmeyen mutasavvıfların aksine o hemen her gördüğü rüya ya da rüyeti, girdiği halvetler esnasında kendisine açılan keşifleri kitaplarında nakledecekti. Kendi bildirdiğine göre daha çok küçük yaşlardayken ona manevi keşifler açılır ve bir takım rüyetler görmeye başlar. Henüz ergen döneminde geçirdiği manevi bir hâl onu Allah'a muhatap eder. Bu hadiseden sonraki tüm yazdıklarının aslında o anda gördüğü evrensel hakikatin yorumlanması, çeşitlenmesi olduğunu bildirecekti. Bu ve benzer manevi keşif ve rüyetler hayatının ilerleyen dönemlerinde devam etti. Oğlunun daha çocuklukta başlayan bu manevi hallerine açıklama getiremeyen babası onu en dönemin büyük filozoflardan biri olan yakın dostu İbn-i Rüşd'e götürür. Daha çocukken açılmaya başlayan manevi fetihlere malik İbn-i Arabî'nin mantık ve felsefenin büyük ustası olan İbn-i Rüşd ile karşılaşması rasyonel düşünce ile irfanî idrak arasında bugüne kadar aşılammamış ve açıklanamamış olan o büyük uçurumun en bariz tezahürlerinden biri olur. Döneminin yüksek sosyetesine mensup bir ailenin çocuğu olarak ilk gençliğinde dünyevi lezzetler ile hakikat arayışı arasında bir kararsızlık geçirse de İbn-i Arabî'nin tercihi ariflerin yolu olur ve tasavvufa intisap eder. Ancak

"Varlık bir harftir, sen onun anlamısın, hayatta bir emelim yok ondan başka."

genç yaşlarındaki manevi açılımlara rağmen 19 yaşına kadar formel bir tasavvuf eğitime girmez. Hadis, tefsir ve fıkıh gibi konularda isimlerini kitaplarında zikrettiği pek çok değişik hocadan ders alır.

HEM MÜRŞİD HEM SEYYAH

20 yaşına geldiğinde artık İspanya'dan ayrılmasının da vakti gelmişti. Bundan sonra onun için sefer vaktiydi. Bu sefer onun hem manevi hem zahiri hem de coğrafi anlamda pek çok menzile uğramasını gerektirecek, ömür boyu sürececek bir seyahatin de başlangıcı oldu. O yaşından itibaren kendini tamamen manevi yola adayacak ama aynı zamanda İspanya'dan başlayıp, Selçuklu Anadolu'suna kadar dönemin İslam coğrafyasını içeren mad-di bir yolu da hayatı boyunca sürdü. Kendisini hacca da götürecek olan bu ömür boyu sürececek seyahati süresince İşbiliye'den yola çıkarak Cezayir, Tunus, Fas, Mısır, Kudüs, Arabistan, Irak, Suriye ve Anadolu'nun belli başlı tüm büyük şehirlerinde bir süre konaklar. Zahir ve batın âlimleriyle, şehzadelerle dostluklar kurar. Bir yandan il-

mini artırır bir yandan da dersler verir. Mekke ve Medine'ye uğrayan yolu Şam'dan geçerek Kayseri'ye kadar uzanır. Bu seyahatleri sırasında itibarlı ilim ocaklarında ders verdiği gibi tasavvufa olan intisabı onun âlimler ve ariflerle olduğu kadar asiller ve eşraf ile hatta politik çevrelerle yakınlaşmasına engel teşkil etmez. 1202 yılında gerçekleştirdiği hac seyahati sırasında Malatyalı bir âlim olan Mecidüddin İshak ile tanışır ve onunla Anadolu'ya kadar gelir. Mecidüddin'in ölümü üzerine onun dul eşi ile evlenir ve oğlu Sadreddin Konevi'yi de hem evladı hem de önde gelen tilmizlerinden biri yapar. İbn-i Arabî'den sonra büyük bir âlim olan Konevi, onun doktrininin en önemli savunucularından biri olacak ve yüzlerce kitaba imza atan üstadı İbn-i Arabî gibi o da pek çok eser bırakacaktı. Araştırmacı Osman Yahya, İbn-i Arabî'ye atfedilen 850 küçüklü büyüklü kitap ve risale tespit eder ve bunların 700'ünün sahih olduğunu söyler. Bunlardan üçü, Füsus-ül Hikem, Fütuhât-ı Mekkiyye ve Tercüman-ı Eşfak oldukça şöhret kazanır ve İslam tasavvufçuları ve düşüncesi üzerinde hayli tesir bırakır.

Arabî, ilhamı vahiyden hemen sonraya yerleştirirken aynı zamanda onu aklın ürünü olan nazarî bilginin alternatifi olarak kabul eder ve vahiy bilgisinin yorumunu daha emin bir yol gördüğü keşifle yapar.

Eserlerinde "Allah Dostları" ve "dostluğu" en önemli temalardan biri olur. Ona göre Allah Dostları, Allah'ın birinci dereceden dostu olan Peygamberleri rehber edinen, insanlığın en büyük nitelik ve erdemlerini benimseyerek hâl edinen, bu nitelikleri dolayısıyla da Allah'ın kendine dost olarak seçtiği makbul kişilerdir. Onlar bu nitelikleriyle her biri hayır ve kemalâtta insanlığa en büyük model olan Peygamberlere varis olan kimselerdir ve 124 bin Peygamber içerisinde sonuncusu olan Hz. Muhammed'e (s.a.v) tabi olanlar da insanlığın bu son döneminin Peygamber varisleri ve "Allah Dostları"dır. İbn-i Arabî'ye göre dinin amacı da fiil, hâl ve hikmet olarak insanın kemalâtını tamamlamaktır. Bu amacı mükemmelen ikmâl edenler İnsan-ı Kâmil olurlar. Bu erkekler için de kadınlar için de geçerlidir.

TASAVVUFUN ORDINARYUS PROFESÖRÜ

İbn-i Arabi, dinin hemen her alanına temas etmekle beraber, çoğu kendine açılan manevi fetihleri felsefecilerin ve zamanının akademisyenlerinin dilini kullanarak açıkladığı için o dili ve ıstılahı kullananlar tarafından anlaşılabilir ya da yorumlanabilir sanılmış ve sırf bu nedenle zahir ulemasının eserlerini ve fikirlerini aynı usulle değerlendirmeleri nedeniyle yanlış anlaşılırmıştı. ‘Varlık’ veya ‘Yokluk’u bilmeyen ve tanımlama şansı bulunmayanların sırf aynı terminolojiyi kullandıkları için gerçekte zahir ilimleri ve aklıyla algılamayacak, kapsanamayacak kadar çok boyutlu bir gerçeği tanımlamak için kullanılan “vahdet-i vücud” nazariyesini salt zahiri yünden ele alıp, onun batın yönünü ıskalamaları, zahiri ve fiziki bir evrenin bütünlüğü olarak kavradıkları ‘Varlık’ ya da ‘Var olan’ı Allah olarak nitelediğini ileri sürmeleri bu yanlışların en vahim olanıdır. O vahdet-i vücud yani varlığın, olanın birliği doktrininin mucidi olarak anılsa da onun esas olarak yaptığı rasyonel akla ve onun bir ürünü olan sözcük ve kavramsallaştırmalara sığmayan bir hakikat keşfini o dile yani rasyonel akıl bağlarının idrakine indirgemek olmuştur. İşte bu nedenle yaşadığı devirde anlaşılamadığı için Allah’ın ez-Zahir ismini nazara alan ama bir de el-Bâtın ismi olduğunu ve tüm yaratılmışların enfüs ve afakında tezahür ettiğini idrak edemeyen Müslüman pozitivistlerce küfrüne bile hükmedilmişti.

Tasavvufun ordinaryus profesörü olarak nitelendirilebilecek olan İbn-i Arabi, kendisinden önce var olan ve ilk temsilcileri Hz. Muhammed (s.a.v) ile ondan naklen Hz. Ali (ra) olan dinin hakikat boyutunu teşkil eden tasavvuf geleneğini bir ilim haline getirmiş ve akademik boyuta taşıyacak şekilde kuramsallaştırmıştı. Bunu yaparken felsefe ve bilimin kullandığı terminolojiyi kullanmakla birlikte esasen misli olmayan ve objektif bir perspektif kazandırılmayacak olan kendi deneyim ve içsel keşiflerini konu edinmişti. Ontolojiyi inşa ederken epistemolojiyi rasyonel anlamda kabul ve ispat edilemeyecek

olan bir kaynağa bağlamıştı: İçine girdiği tasavvuf yolu sayesinde hakikat ile perdelerini kaldırıp bilginin kaynağını kendi özü yapmıştı. Rasyonel aklın ulaşamayacağı bir bilgi ve keşif kaynağını kullanmıştı. Bu nedenle zahir âlimleri tarafından anlaşılmasa ve yanlış yorumlanması kaçınılmaz olmuştu. İbn-i Arabi’ye açılan ilim ve keşiflerin zahir âlimleri tarafından kavranamaz oluşu sebebiyle belki de onu eleştiren ve yargılayanları hoş görmek gerekir. Hayatı boyunca anlaşılammış olmanın sıkıntısını çekmiş olsa da zaten o da öyle yapmış ve “Benim şefaati bana düşmanlık edenleredir” demişti.

Bir diğer başat özelliği ise özgür düşünceli pervasız bir düşünür olmanın yanında çoğunlukla yanlış anlaşılacak insanı tek tip bir kalıba sokmaya çalışan uygulamaların aksine dinin özünün yaşanması olan tasavvufun maksadının insanı gerçek anlamda fert yapmak olduğunu ortaya koymuş olmasıydı. O bunu kendisinden öncekilerin ortaya koyduğu kalıplaşmış erkânla kendisini sınırlamayıp da göstermişti. Ancak onu sıra dışı kılan asıl özelliğini belki de şu noktada aramak gerek: Zamanla anlamlarından kaydırılan ve saptırılan dini kavramların yeniden gerçek menziline oturması için birkaç asırda bir gelen yapı sökümcülerden biri olması gerçeğinde. Dini ihya eden anlamına gelen Muhyiddin adı zaten onun bu özelliğinden ötürü verilmişti. Onun dini ihyası ise dinin ve kavramlarının zahirde korunur görünse bile manada ve uygulamada başka yönlere çekilmek suretiyle oluşan kavram kaymalarını düzelterek onları asli yörüngesine oturtmaktı. Bu işlevi onun İslam düşüncesindeki yeri ve önemini belirler. Bu meseleyi biraz daha açmak gerekirse; öncelikle İbn Arabi metafizik düşüncenin yayıfladığı, kelimelerin tutarsız, bâtiniliğin ise yetersiz kaldığı bir dönemde yaşamıştı. Tasavvufu bir ilim olarak meşruiyet kazanma arayışından kurtardığı gibi tüm İslami ilimleri Allah’ı bilme maksadı etrafında harmanlamış ve mayalamıştı. Özellikle Fütuhât-ı Mekkiyye eseri ile kelimelerin tutarsızlıktan, metafiziği ise yetersizlikten kurtarmıştı. Onun “Her asır büyük bir şahsiyet ile anılır; bundan sonra ki asırlar da benim adımla anılacaktır” sözü de aslında bu niteliğinin asırlar boyu sürececek işlevini gösterir.

Arabî’ye göre her ne kadar vahiy Peygambere (s.a.v) nâzil olmuşsa da onu anlama kabiliyeti velinin kalbine yerleştirilmiştir.

RESSAM-KALİGRAF VE ŞAİR AHMET SULA:

“KİŞİ KENDİNİ BİLDİKÇE SIRRI ÇÖZER”

RESMİ, ÇİZGİYİ, BOYAYI, FIRÇAYI, SÖZLERİ VE KELİMELERİ BİR POTADA ERİTİYOR O... ÇÜNKÜ AŞKIN, HİKMETİN, O EN BÜYÜK SANATKÂRI ARAYIŞIN POTASINDA BULUŞUYOR, BİRLEŞİYOR, KEŞFİNE ÇIKILAN BİR SIR OLUYOR HER ŞEY...

RESSAM-KALİGRAF-ŞAİR, EMNİYET MÜDÜRÜ AHMET SULA, “HAYATIN VE EŞYANIN HİKMETİ, YARATICISINI ARAMAK VE SONUNDA ALLAH(CC)’I BULMAKTIR. HAYATIN SIRRI KİŞİNİN KENDİSİDİR. KİŞİ KENDİNİ BİLDİKÇE SIRRI ÇÖZER” DİYOR.

KIRMIZI
BEYAZ

20

Resim

Ömer Sercan

Ağaç resimdir biraz, kökleri, dalları, yapraklarıyla. Dereler, yıldızlar, kuşlar resimdir, gökler boyanmıştır bir fırça darbesiyle... Ve kalpler de aslında aynı terkipten mürekkeptir, ağaçla, gökyüzüyle, hayatla... Çünkü insan ve içinde hayat sürdüğü evren devasa bir tablodur. Ortasında insan durur ve bunca güzelliğin merkezindeki varoluşuyla aslında bir yolcudur insan, bu harika tablonun sanatkârını arar... Ressam-Kaligraf-Şair Ahmet Sula da o arayanlardan biri... Ve eserleriyle anlatıyor, sadece kalplerin yolculuğa çıktığı bu arayışın hikâyesini...

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz? Bir emniyet mensubu olarak sanat faaliyetleriniz nasıl başladı?

Tanımak tanıtmaktan daha zor bir iştir. Kendimi tanımak için çabaladığım bu hayatta, tanıtmayı ne kadar başarabiliriz bilemiyorum... 'Bir emniyet mensubu olarak sanat faaliyetleriniz nasıl başladı?' sorusundan belki daha doğrudur; 'Bir sanatçı olarak polislik faaliyetleriniz nasıl başladı?' sorusunu sormak. Her sanatkârın hikâyesi doğumundan daha yaşlı, ölümünden daha gençtir. Bir insanı mesleğinden daha önce ve önemli olarak fikir ve kalbi ile tanımayı doğru bulurum. Bu açıdan baktığınızda hala kendi iç âleminde bir keşif yolcusu, her yerde güzeli arayan, ararken çizip söylediklerini insanlarla paylaşan bir âdem. Kendi inanç, kültür, tarih ve sanat sermayesinin farkına varıp üretmek başucumuzda dururken başka medeniyetler karşısında eziklik hissetmemize başkaldıran bir isyankâr, mekânları süslemek için resim yapan değil, hak davasında resmi bir savaş aracı olarak gören bir sanatkâr diyebiliriz. Alışılmış sıradan bir tarif olarak ise; 1970 Ankara doğumlu,

fikir, söz, yazı ve resim alanlarında çalışmalar yapan, bir yandan da insanlara emniyet müdürü olarak hizmet verme uğraşında bir insanım.

Sanatsal faaliyetlerim ilkokul yıllarımdan itibaren, tiyatro, müzik, yazı ve resimle başladı. En uzun süreli uğraşım güzel yazı alanında oldu. Bu iskeleti idi sanatsal faaliyetlerimin, sonra resim et ve teni oldu, sonra çalışmalarımın üzerine bana yazdırılan sözlerle kendi sözlerini söyledi eserler...

“KELİMENİN KALBİNE, EŞYANIN HAKİKATİNE...”

Resimleriniz kalbin derinliklerine yöneliyor, mana erlerini konu alan çalışmalarınız var. Sizi bu temalarda çalışmaya yöneltten nedir?

Felsefeyi ‘Hikmeti aramak’ olarak tanımladığım için; her eşyanın sadece duyduğuna değil konuştuğuna da inanırım ve her şeyde bir hikmet ararım. İşte bu merak yahut bu sorgulamalar, beni felsefi resimler üretmeye yönlendirdi. Göz ile gördüğümüz her nesne herkes için aynı nesne idi. Ama bizleri birbirimizden farklı kılan o nesnenin bize neler düşündürdüğü, neler hissettirdiği idi. O halde fikir ve kalp âlemimle doğru orantılı olacaktı benim hayattaki değerim. Kendimi merak ediyor, tanımaya çalışıyor idim böylece. Kimdim ben? İbn-i Arabî’nin “Manayı kelimenin kalbine indiren Rabbe hamdolsun” sözünün çok önemli bir yeri vardırı hayatımda. Bu yüzden şekle değil manaya yöneldim. Cismin diline, kelimenin kalbine, eşyanın hakikatine...

Sözü, resmi ve yazıyı bir bütün olarak kullanıyorsunuz, resimlerinizde konuları-temaları nasıl seçiyorsunuz?

Söz yazıdır, yazı çizgidir, çizgi resimdir, resim sözdür... Bir insanın ses, söz, beden, mimik, duygu ile iletişimi gibi; davasını tüm gövdesiyle anlatmaya seferber olması gibi gördüm çalışmalarda bu sanat dallarını harmanlamayı. Genellikle gece vakitlerinde bir kelime çağırıyor beni ‘Gel, çiz, dinle ve yaz!’ diye. Bir konu belirleyerek tasarlayıp çizdiğim eskizim ardından boyadığım vakit bir eser değil bir resim çıkıyor ortaya. İşte içinde bulunduğum bu âlemde konuları ben seçmiyorum, konular beni seçiyor. O yüzden duygularımı tuvale aktarabileceğim bir eser üretebilmek için çağrılmayı beklemekten başka çarem kalmıyor! Resim üretmek çok kolay, eser üretmek zor, manevi yardım çok olmadan başaramıyorum...

Hayatı, insanı ve evreni bir tablo gibi düşünersek bu resim ne anlatıyor bizlere?

Bu tablo; ‘Kimsin? Neredesin? Ne yapacaksın? Nasıl? Niye?’ sorularını sormamızı istiyor. Âlemlerin Rabbi bizi kendisinden haberdar ediyor... ‘Beni ara!’ diyor diye okurum.

“ZAFER DEĞİL SEFER ÖNEMLİDİR”

Eserlerinizde tasavvufa ilginiz gözleniyor, iyi bir insan ya da iyi bir resim, hayatın ve eşyanın hikmeti, sırrı nedir sizce?

Evet, tasavvuf güzel ahlaktır, söz değil haldir, hayatı güzel yaşamaktır. Evrensel anlamda iyi bir insan tüm insanlara faydalı olan insandır. Ben resmi 3 kategoriye ayırıyorum: Bir mekâna tamamlayıcı, renklendirici, eşya-ya, duvara, halıya, koltuğa uyumlu bir süsten ibaret aksesuarlar; Resmin teknik ve ilmini içeren ustalık eserleri; Teknik, ilim ve mana içeren sanat eserleri... İşte bu kategori benim hayranlık duyduğum resimlerin olduğu bölümdür. Sadece resim yoktur burada, hikâye, mesaj,

felsefe, söz ve mana vardır. Hayatın ve eşyanın hikmeti yaratıcısını aramak ve sonunda Allah(cc)'ı bulmaktır. Sonra artık O'na yaklaşmanın sonu olmayan arayışı başlar... Hayatın sırrı kişinin kendisidir. Kişi kendini bildikçe sırrı çözer. Kendini bilmeyen kimselerin okumaları, gözlerini harfler üzerinde gezdirip hafızaya kaydetmek, yeri ve zamanı gelince bu ezberini pazarlamaktan ibarettir. Önemsenme ve itibar görme gayretleri diye tanımlayabiliriz. Böyle olunca kendini tanıyamaz insan, sırrı çözemez...

Günümüz dünyasında tüm insanlığı acıya boğan hadiseler yaşıyor, bir sanatçı olarak insanlığın bu kaostan çıkışının yolu nedir sizce?

İman ile küfrün savaşı kıyamete kadar devam edeceği için, Nemrutlar, Firavunlar, Kabiller yeryüzünden eksik olmayacaktır. Fakat iyiler de eksik olmayacaktır. Hülagühan ile Kadıhan arasındaki hikâyede olduğu gibi; İyi insanlar doğru ve iyi değerlerine sarılıp merhameti yaydıkça, iyiler birlik oldukça, iri ve diri olacak, kötüler barınamayacaktır. Allah'ın adaleti ve iyiliği emredip fenalığı yasaklaması öğütlerinin yerine getirmek için çalışanlar arttıkça buhranlar kalkacaktır. Neticede önemli olan gayrettir. Çünkü inanan insanlar için zafer değil, sefer önemlidir. Çıkışın yegâne yolu sürekli bu seferde olmaktır. Dil, hele ki haldir en keskin kılıç...

“TEFEKKÜR EN BÜYÜK HAZİNE DİR”

Kaç serginiz oldu, nelerde ve sergilerinizde sizi etkileyen anılarınız var mı, çalışmalarınızın farklı olması gibi sizi de farklı kılan yönünüz nedir?

Günümüze kadar çok sayıda karma sergiyle birlikte İstanbul, Ankara, Diyarbakır, Katar, Sivas'da 10 kişisel sergim oldu. Sergilerimde sanatseverler daha girişte etkileniyorlar. Çünkü ben sanatseveri beni ve eserlerimi tanıtmaktan çok kendilerini tanımaları için davet ediyorum sergilerime. 3 farklı ziyaretçi profili gördüm bu sergilerimde: Gözleriyle izleyenler; bakıp hemen çıkan yahut hızlı bir tur atıp ayrılan, göz zevki ve estetik bir kaygı taşıyanlar; Fikirleriyle izleyenler; uzun süre kalıp, inceleyen, düşünerek ayrılanlar; Kalpleleriyle izleyenler; inceleyen, düşünen, duygulanan, ağlayan ve

ayrılmak istemeyenler... Bu yüzden herkes bu tür sergilerde kendisini ziyaret ediyor, fikir ve kalp âleminin derinliği kadar değeri insanın. Sergi salonuna iki adım atıp geri çıkan yahut yüzeysel kısa bir gezinti yapıp ayrılanlar beni üzerdi. Ankara Hacı Bayram Camii karşısındaki Akşemseddin Bedesteni'nde açtığım sergide bir söz geldi kalbime ve yazdım, ben işime bakmalıyım dedim:

“Ey Sanatkâr!

Sen söyle sözünü ve güzele çağır insanları,

Gelen gelir, gelmeyen gitmiştir zaten,

Bak ezanlar da öyle yapıyor;

Boş kalan mabetler mi yanacak olan derdine,

Yoksa boş bırakan insan mı?” diye...

Tefekkür insanoğlunun en büyük hazinelerinden biridir. Sergilerimde öyle insanlarla karşılaştım ki duygulanıp ağlamaları, iç dünyalarını paylaşmaları beni çok duygulandırdı. Çünkü ben insanların gözlerine değil, fikirlerinden de öte kalplerine ulaşma çilesindeyim.

Yeni sergiler, üzerinde çalıştığınız projeler varsa paylaşabilir misiniz?

Yurtiçi ve yurtdışında sergi planlarımız var fakat tarih belirlemedik henüz. Ertuğrul 1890 Film logosunu tasarladım, Diriliş Ertuğrul film afişi, 2017 yılında gösterime girecek olan Sultan Alparslan dizisi için logo ve afiş çalışmalarım devam ediyor.

USTA OYUNCU EMİN OLCAY

**"POLAT ALEMDAR
OLMAK KOLAY,
ASIL İŞ ÖMER BABA
OLMAKTA"**

SANAT HAYATINDA 50 YILI GERİDE BIRAKAN TİYATRO SANATÇISI EMİN OLCAY KISA BİR SÜRE ÖNCE EŞİ HAYAT OLCAY'LA BİRLİKTE MALTEPE'DE, "ATÖLYE SANAT" İSİMLİ BİR SANAT ATÖLYESİ AÇTI. TİYATRO, DRAMA, DİKSİYON, ŞAN, EBRU, KALİGRAFI VE MÜZİK DERSLERİNİN VERİLDİĞİ AYNI ZAMANDA KONSERLERE VE TİYATRO OYUNLARINA EV SAHİPLİĞİ YAPAN ATÖLYE SANAT'TA, EMİN OLCAY'LA YENİ SANAT MERKEZİNİ VE TÜRKİYE'DEKİ SOSYO-KÜLTÜREL DEĞİŞİMLERİ KONUŞTUK.

Sanat hayatında 50 yılı geride bırakan tiyatro sanatçısı Emin Olcay kısa bir süre önce eşi Hayat Olcay'la birlikte Maltepe'de, "Atölye Sanat" isimli bir sanat atölyesi açtı. Tiyatro, drama, diksiyon, şan, ebru, kaligrafi ve müzik derslerinin verildiği aynı zamanda konserlere ve tiyatro oyunlarına ev sahipliği yapan Atölye Sanat'ta, Emin Olcay'la yeni sanat merkezini ve Türkiye'deki sosyo-kültürel değişimleri konuştuk.

Tiyatroya 1964 yılında başladınız, bu sene sanat hayatınızdaki 51. yılınız. Tiyatroya başladığınızda yarım yüzyıllık bir kariyeri devireceğiniz aklınıza gelir miydi?

Kimsenin aklına gelmez, kimse yaşayacağı yılları bilemez. Allah ne kadar nasip ediyorsa o kadar ama iyi ki bu mesleği seçtim diyebilirim. İnsanlara bir şeyler vermeye çalıştığımın ve verdiğimin farkındayım ve bundan dolayı çok mutluyum. Sadece ben değil eşim de bu meslekte. Çocuklarım da sanatı seçtiler, gelinim de sanatı seçti. Ailecek bu mesleği sürdürmeye çalışıyoruz. Yalnız ülkemizde sanata nasıl bakıldığı belli... Yıllardır Türkiye'de sanattan uzaklaşmasına sebep olanlar var. Sanattan uzaklaşmak insanı ruhen yıkar, bunun farkında değiller. Bunun bir farkına varsalar ne demek istediğimi anlarlar.

"Bir takım oyunlar" dediniz. Bunu biraz açar mısınız?

Tabii ki açarım. 50 yıldır bu ülkenin üzerinden bir oyun oynanıyor... Yabancı mihraklar "Biz bunları askeri güçlerle yıkamayacağız" deyip "Kültürlerini yıkalım" dediler. İşte 50 yıldır Türkiye'nin ve insanımızın geldiği durum budur. Kültürümüzü yıktılar, hepimiz bunu biliyoruz, farkındayız ama yıkıldı. Nasıl topar-

layacağız? Ancak bizim gibi idealistlerle toparlanacak. Biz bir şeyler yapmaya uğraşıyoruz, didiniyoruz. İnsanlara bir şeyler öğretmeye çalışıyoruz ama bundan sonrası bize değil devlete kalıyor.

"KAMERAMANLAR BİZDEN KAÇIYOR"

Bu sistemi değiştirmek adına söz sahibi siz olsaydınız neyi değiştirirdiniz?

Sanata dikkat çekerdim. Yani sanat neden "tu kaka" anlamış değilim. Çünkü magazin öyle anlatı. İçki içip ortalıkta dolaşan, her türlü pislği yapan insanlar zannediyorlar sanatçıyı. Bunu magazin bu hale getirdi ve bile bile yapıldı. Aslında beşinci

koldur magazin. Güneydoğuda kıl çadırda insanlar televizyon seyrediyorlar. Oradaki insanlara ne, İstanbul'da kim kiminle beraber olmuş, kim sarhoş olmuş... Ben bunu Kenan Erçetingöz'e de söyledim. Böyle magazin mi olur? Film galalarına gidiyoruz, kameramanlar bizden kaçıyorlar. Neden kaçıyorlar? Çünkü bizde onlara göre malzeme yok. Bana ne soracak? Mesleğimi soracak ama mesleğimi de bilmiyor. Onlar sansasyonel haberler peşindeler. Bu Türkiye'nin ahlakını bozuyor ama kimse farkında değil, dur diyen yok.

“HOBİ DEĞİL SANAT MERKEZİ”

Eşinizle beraber “Atölye Sanat” adında bir kültür sanat atölyesi kurdunuz. Buranın çıkış noktası neydi sizin için? Tiyatroyla, sanatla uğraşan insanlar belli başlı şeylerden şikâyet ediyorlar ama sizin gibi risk alıp böyle bir işe girişmiyorlar...

Evet, çok emek sarf ettik. Burada müzik, sahne ve el sanatları üzerine dersler veriyoruz. Aynı zamanda 60 kişilik salonumuzda tiyatro ve konserler tertip ediyoruz. Bunların hepsinin altında insanları sanata teşvik etmek yatıyor. Biz bu derslerle, atölyelerle sanatçı adaylarını yetiştirmeye çalışıyoruz. Hocalarımızın hepsi üst düzeyde insanlar, işlerinde usta isimler. Buraya hobi olarak gelenleri kabul etmiyoruz. Sanatçı adaylarını kabul ediyoruz. Buranın ardından daha üst seviyelerde okullara gitmek istiyorlarsa giderler. Biz en azından sanatı sevdirmeye ve ileride bu meslekleri devam ettirecek gençler yetiştirmeye çalışıyoruz. Bana pek çok insan “Bu yaştan sonra niye böyle bir yer açtın? Yazlık alıp otursaydın” diyor. Hayır

efendim! Biz ölünceye kadar bu ülkeye ve millete hizmet etmek zorundayız. Biz elimizi taşın altına koyuyoruz.

“ÇOCUKLARIMA NAZAR DEĞİYOR, OKUR MUSUN?”

“Kurtlar Vadisi” dizisinde canlandırdığınız “Ömer Baba” karakteri üzerinize yapıştı. Bu karakter örnek biriydi ama gençlerin çoğu o örnek karakter gibi değil Polat Alemdar gibi davranmaya çalışıyorlar. İyi, sessiz-sakin olan yerine “sert çocuğu” örnek alıyorlar. Bunu neye bağlıyorsunuz?

O kolay çünkü. Polat Alemdar ya da onun etrafındaki çeteyi taklit etmek kolay. Ömer Baba'yı taklit etsinler de göreyim. Ömer Baba olmak zor iş. Bana “Günlük yaşamınızda da Ömer Baba gibi misiniz?” diye soruyorlar. Olamam diyorum, çok zor. Türk insanı televizyonda seyrettiği insanların gerçek hayatta da öyle olduğunu zannediyor. Hâlbuki ki biz birer oyuncuyuz. “Çarşı Pazar” isimli bir filmde dede rolünde oynadım. Bir filmde akıllı başında bir döşemeciyi, bir başka filmde de daha komik bir tipi oynuyorum. Çünkü ben oyuncuyum. Daha önce “Deli Yürek” dizisinde hortumcu bankacı rolünde oynamıştım. Arabamı görüp insanlar “Hortumluya hortumluya bunu mu aldın?” diye soruyorlardı. “Kurtlar Vadisi”nde Ömer Baba'yı oynadım “Çocuklarıma nazar değiyor, okur musun?” diyenler oldu. Olmaz böyle şey yahu. Bu durum Türk insanının sanatta ne kadar geri kaldığını gösteriyor. Herkes televizyon denilen kutuya saplanmış vaziyette. Ben aynı anda üç dizi seyreden insanlar gördüm. Bu nasıl bir iştir? Böyle bir şey olmaz.

“Ben bir oyuncuyum, bazen bir ‘muzip dede’ bazen bir ‘hortumcu’ bazen de ‘Ömer Baba’yım.’”

YENİ EKONOMİDE GENÇLER KAZANACAK

BAŞBAKAN AHMET DAVUTOĞLU'NUN AÇIKLADIĞI 64. HÜKÜMET'İN 2016 YILI EYLEM PLANI TÜRKİYE EKONOMİSİNDE YENİ BİR DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM DALGASININ BAŞLANGICINA TEMEL TEŞKİL EDECEK UNSURLAR İÇERİYOR. YENİ PROGRAM, REEL SEKTÖRE REEL DESTEKLER SUNARKEN İŞ HAYATINI HİÇ OLMADIĞI KADAR ESNEK HALE GETİREREK GENÇ İŞSİZLİĞİNE KÖKLÜ ÇÖZÜMLER ÖNERİYOR.

Hükümet yeni dönemde genç işsizliğine çare bulmak için aksiyon aldı. Açıklanan programa göre ilk kez iş bulan her gencin bir yıl boyunca ücreti devlet tarafından ödenecek, gençlerin Genel Sağlık Sigortası prim borçları sıfırlanacak, meslek lisesi ve üniversite öğrencilerinin staj yapmalarını özendirici tedbirler alınacak, lise veya üniversite mezunu gençlerin Genel Sağlık Sigortası giderlerine destek verilecek. Bunun yanında gençlerin ödemesi gereken sigorta primlerinin iki yıl süreyle gelir testi yapmaksızın ve prim alınmaksızın devlet tarafından karşılanacak olması adeta devrim niteliğinde kararlar.

Girişimci gençlere proje karşılığı 50 bin Türk lirasına kadar karşılıksız nakdi destek verilecek. Ayrıca, gençlere 100 bin Türk lirasına kadar faizsiz kredi desteği de sunulan imkânlar dâhilinde bulunuyor. Öğrenim gören

gençlerin pasaport harcının kaldırılması öğrencilerin ufkunu küresel ölçeğe yükseltecek önemli bir gelişme. Öte yandan lisans öğrencilerinin 330 TL olan bursu 400 liraya çıkarılacak. Askeri öğrencilerin harçlığı 400 liraya; er ve erbaşların harçlığı da 30 liradan 100 liraya yükseltilecek.

KÜÇÜK ESNAF VE ÇİFTÇİ İÇİN İYİLEŞTİRMELER...

Yeni ekonomi programında, basit usulde vergilendirilen esnafın yıllık 8 bin Türk lirasına kadar kazançlarından hesaplanan vergi alınmayacak. Yemde ve gübrede KDV tamamen kalkıyor. Genç çiftçilerimize proje karşılığı 30 bin lira karşılıksız destek verilecek. Kırsal kalkınma desteklerinin 81 ile yaygınlaştırılmasını sağlamaya yönelik programlar hazırlanıyor. Küçük ve orta ölçekli

KOBİ'LERE KEFALET SINIRI GENİŞLİYOR

Her bir KOBİ için 1,5 milyon lira ve her bir risk grubu için 2 milyon lira olan kefalet limiti, imalat sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin yatırım kredileri için 2,5 milyon liraya, her bir risk grubundaki imalatçı KOBİ'ler için ise 3 milyon liraya çıkarılacak. Diğer KOBİ'ler için 8 yıl olan maksimum vade, imalatçı KOBİ'ler için 10 yıla; diğer KOBİ'ler için yüzde 75 olan kefalet oranı imalatçı KOBİ'ler için yüzde 80'e çıkarılacak. Sosyal destek alan vatandaşlarımızdan istihdam edilenlerin işveren sigorta primi desteklenecek. Emek yoğun sektörlerde yatırımcıların talebi halinde, sembolik bir kira bedeliyle, anahtar teslimi fabrika binası yapılması konusunda model geliştirilecek.

KIRMIZI BEYAZ

31

Ekonomi

işletmelerin TSE ve patent belgelerinin maliyetlerinin devlet tarafından karşılanması sağlanacak.

Yüzde 15'ten yüzde 10'a indirilen Bağ-Kur, SSK ve Emekli Sandığı sigortalısı olan esnafın emekli aylıklarından kesilen sosyal güvenlik destek primi kesintisi 3 ay içinde kaldırılacak. 65 yaş aylığı alan yaşlıların maaşlarında kesinti, duraksama ve engelleme olmayacak.

ASGARİ ÜCRET BİN 300 TÜRK LİRASI OLACAK

Bu yeni düzenleme ülke çapında asgarî ücretle çalışan yaklaşık 5,5 milyon kişiyi yakından ilgilendiriyor. Asgarî ücret bin 300 Türk lirası olacak. Ancak işverenlerin rekabet gücünü zaafa uğratmayacak bazı düzenlemeler de geliyor. Özellikle KOBİ'ler üzerindeki yük azaltılacak.

MUHTARLAR, POLİSLER VE UZMANLAR YILLARDIR BEKLİYORDU

Muhtarların 950 lira olan maaşlarının da bin 300 liraya 3 ay içinde yükseltilecek. Polislerin ve uzman erbaşların 2200 olan ek göstergeleri 3000'e çıkarılıyor. Polislerin emniyet hizmet tazminatı yüzde 25 oranında artırılacak.

Hükümetin hazırladığı yeni ekonomi paketiyle genç nüfusun ekonomiye katkısı daha da aktifleştirilmesi hedefleniyor.

İŞTE EKONOMİNİN GELECEĞİNİ ŞEKİLLENDİRECEK PARAMETRELER...

- Siyasetin finansmanının şeffaflığı artırılacak.
- İmar planı değişiklikleri sonucunda ortaya çıkan değer artışından kamunun pay alması sağlanacak.
- Kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasal düzenlemeler hayata geçirilecek.
- Çalışma hayatına güvenceli esneklik sağlayacak düzenlemeler yapılacaktır.
- Avrupa Birliği norm ve standartlarında özel istihdam bürolarının faaliyetlerinin geçici iş ilişkisini de içerecek şekilde genişletilmesi amacıyla mevzuat düzenlemeleri tamamlanacak.
- Kıdem tazminatı sisteminde yaşanan sorunların çözümü amacıyla ilgili sosyal taraflarla istişare içinde gerekli mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.
- Alt işverenlik çerçevesinde asıl

- işlerde çalışanların, kamuda istihdam edilmesine yönelik düzenleme yapılacaktır.
- Üniversite öğrencilerinin kısmi süreli çalışmasının önündeki engeller kaldırılacaktır.
- Ticaretin kolaylaştırılmasına ilişkin anlaşma, TBMM'nin onayına sunulacaktır.
- İstanbul Tahkim Merkezi'nin faaliyete geçmesi sağlanacaktır.
- İmalat sanayi makine-teçhizat yatırımlarının finansmanında Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) istisnası getirilecektir.
- İllerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının görev ve hizmetlerine ilişkin standartlar belirlenecektir.
- Öncelikli Dönüşüm Programlarını etkin bir şekilde hayata geçirmek üzere tasarlanmış bulunan

- koordinasyon ve yönlendirme kurulları kurulacaktır.
- Çeyiz hesabı uygulaması başlatılacaktır. Evlenenlere 5 bin TL para ödülü verilecektir.
- 6 ayda yapılacak reformlar
- Gerçekleştirilme süresi 6 ay olarak belirlenen reformların ekonomi bacağına ise şu başlıklar yer alıyor:
- İş mahkemelerinin yapısı ve işleyişi gözden geçirilecektir.
- e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanacaktır.
- e-Devlet kapısının etkin kullanımı sağlanacaktır.
- Dijital Türkiye Projesi yol haritası oluşturulacak ve bu doğrultuda uygulama başlatılacaktır.
- Elektronik ticaret geliştirilecektir.
- Siber güvenliğe ilişkin yasal düzenlemeler hayata geçirilecektir.
- Siber Suçlarla Mücadele Stratejisi

ve Eylem Planı hazırlanacak.

- Kalkınma Ajanslarının yönetim, denetim ve mali yapıları iyileştirilecek.
- Bölge Kalkınma İdarelerinin kurumsal yapısı iyileştirilecek.
- Ulusal Öğretmen Strateji Belgesi hazırlanacak.
- Meslek yüksekokulları mezunlarının diplomalarında yer alan program adları ile meslek tanımlamalarındaki farklılıklar giderilecek.
- Organize Sanayi Bölgeleri dışında açılacak özel mesleki ve teknik eğitim ortaöğretim kurumlarına da eğitim desteği verilmesi sağlanacak.
- Sağlık araç ve gereçleri ile stratejik ve yerli ilaçların geri ödeme, fiyatlandırma ve ruhsatlandırma süreçleri iyileştirilecek.
- Plazma ürünleri ve aşıların yurt içinde üretimi için model hazırlıkları tamamlanacak ve ihale sürecine geçilecek.
- Belediyelerin kreş açma zorunluluğuna yönelik uygulama etkin hale getirilecek.
- Prime esas kazançta karine teşkil edecek ücret düzeyleri belirlenecek ve rehberlik ve denetim süreçleri başlatılacak.

- Aktif İşgücü Programlarına ilişkin bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulacak.
- Vergi beyannameleri ile sosyal güvenlik bildirgeleri birleştirilecek.
- Gelir ve kurumlar vergisi kanunları birleştirilerek yeni Gelir Vergisi Kanunu çıkarılacak.
- Vergi Usul Kanunu güncellenecek.
- Mali mevzuatta yer alan dönemsel artışları belirli bir göstergeye bağlayan tüm düzenlemeler gözden geçirilecek.
- Mevcut vergi mevzuatı gözden geçirilerek enerji verimliliğini teşvik eden vergisel düzenlemeler yapılacaktır.
- Kamuda taşıt envanteri çıkarılacak ve Taşıt Kanunu yenilenecek.
- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait tatil yeri, kamp, eğitim tesisi gibi sosyal tesislerin envanteri çıkarılarak ekonomiye kazandırılması hazırlıkları yapılacaktır.
- Büyük altyapı projelerinde ortak karar alma süreçleri geliştirilecek.

- Arazilerini büyütmek isteyen ehil mirasçılara faizsiz kredi desteği uygulaması başlatılacak.
- TCDD'nin yeniden yapılandırılması tamamlanacak, demiryolu işletmeciliği serbestleştirilecek.
- Gümrüklerde Tek Pencere Sistemi uygulamaya konulacak.
- Perakende ticaretin düzenlenmesine yönelik ikincil düzenlemeler tamamlanacak.
- Kamu sermayeli kuruluşlara yönelik yönetim reformu yapılacaktır.
- Gümrük Birliği'nin güncellenmesi çalışmalarına devam edilecek.
- Kanal İstanbul için yasal düzenleme yapılacaktır.
- Serbest bölgelerin cazibesi artırılacaktır.
- Uluslararası doğrudan sermayenin ülkemize çekilmesine yönelik gerekli tedbirler alınacaktır.
- Yatırımlarda bürokrasi azaltılacaktır.
- Endüstri Bölgeleri ve Organize Sanayi Bölgelerinde arsa maliyetlerini azaltacak yeni bir mekanizma kurulacaktır.

- OSB'lerde yetki karmaşasını ortadan kaldırarak etkili bir yönetim yapısı oluşturulacak.
- Yatırım Destek Ofislerinin (YDO) kurumsal ve beşeri kapasiteleri güçlendirilecek.
- İşyeri açma ve çalışma ruhsatlarında basitleştirme ve uygulama birliği sağlanacak.
- Enerji lisans, ruhsat ve izin işlemleri kolaylaştırılacak.
- Şirketlerin kuruluş ve tasfiye işlemleri değerlendirilerek, işlemler daha da kolaylaştırılacak.
- Bireysel emeklilik sisteminde "otomatik katılım sistemi" pilot çalışma sonuçları esas alınarak yaygınlaştırılacak.
- Sermaye piyasalarında kurumsal yatırımcılar teşvik edilecek.
- İslami finans araçları ve kurumları geliştirilecek.
- Kamuda hizmet binası ediniminde esaslar belirlenecek ve etkin bir şekilde uygulanacak.
- Binalarda enerji verimliliği desteklenecek.
- Patent Kanunu çıkarılacak.
- Ar-Ge ve yenilik desteklerinin etkinliği artırılacak ve koordinasyonu güçlendirilecek.
- Ar-Ge ve tasarım alanında erken

- aşamaya yönelik bir fon kurulacak.
- Yenilikçi girişimcilerin projelerinin ticarileştirilmesi için kredi garanti mekanizması oluşturulacak.
- Turkuaz Kart Sistemi için hazırlıklar tamamlanacak.
- Yurt dışında yaşayan nitelikli insan gücünün ülkemize kazandırılması teşvik edilecek.
- Araştırma projelerinde yabancı uzman çalıştırılması kolaylaştırılacak.
- Türkiye Uzay Ajansı kurulacak.
- Gayrimenkul Sertifikası modeli hayata geçirilecek.
- Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu güncellenecek.
- Kamu İhale Kanunu güncellenecek.
- Kamu ve özel kesim işbirliğine yönelik temel kanun hazırlanacak.
- Hazine mülkiyetine kayıtlı taşınmaz envanteri geliştirilecek.
- Damga Vergisi Kanunu gözden geçirilerek yenilenecek.
- Yatırıma uygun arazi envanterinin yatırımcıya elektronik ortamda sunulması amacıyla coğrafi bilgi sistemleri altyapısı kurulmasına yönelik çalışmalar tamamlanacak.
- Finans ve bilişim başta olmak üzere,

- diğer sektörlerle yönelik ihtisas mahkemeleri kurulacak.
- KOBİ'lerin taşınırlarının teminat olarak kullanılması sağlanacak.
- Dahilde İşleme Rejimi gözden geçirilecek.
- Standart Maliyet Modeli uygulamaya geçirilecek.
- MTA'nın yurtdışında madencilik faaliyetleri yapabilmesi sağlanacak.
- Tarımsal destekler, tarım havzaları bazında ürün deseni ile birlikte su kısıtı gözetilecek şekilde yeniden düzenlenecek.
- Sulama birlikleri yeniden yapılandırılacak.
- Şeker Piyasası yeniden yapılandırılacak.
- Sağlık turizmindeki kurumların yetkilendirilmesi ve akreditasyonu için altyapı oluşturulacak.
- Yapı denetimi sistemi etkinleştirilecek.
- Piyasa gözetim ve denetim sistemlerinin işleyişi değerlendirilerek, etkin bir uygulama mekanizması oluşturulacak.
- Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ve

geliştirilmesi için gerekli tedbirler alınacak.

- Daha önce kamuoyuyla paylaşılan 25 Öncelikli Dönüşüm Programı'nın (ÖDÖP) uygulaması, açıklanan takvim çerçevesinde etkin bir şekilde takip edilecek.
- Bilim, teknoloji ve yenilik
- Üst, orta ve yüksek teknoloji ürünlerde kamu alım garantisine dayalı yerli tedarik modelleri hayata geçirilecek.
- Kalkınma bankacılığı yeniden yapılandırılacak.
- Ülkemizdeki akredite test altyapısı ihtiyacı belirlenecek ve eksik alanlarda kapasite oluşturulacak.
- Elektronik ortamda Kamu-Üniversite Sanayi İşbirliği platformu kurulacak.
- Kamu kurumlarının ihtiyaçlarının ortak alım yöntemiyle tedariki yaygınlaştırılacak.
- Tüm işçi ve Bağ- Kur emeklilerine yıllık ilave bin 200 lira verilecek.
- Emekli olduktan sonra Bağ-Kur kapsamında çalışmaya devam eden esnafın emekli aylıklarından kesilen Sosyal Güvenlik Destek Primi

Kesintisi kaldırılacak.

- 65 yaş aylığı alan yaşlılarımızın kimin yanında yaşarsa yaşasın, maaşlarını almaları ve maaşlarında kesinti ve duraksama olmaması sağlanacak.
- Astsubay emeklileriyle ilgili sorun giderilecek.
- 2016 yılı Şubat ayında 30 bin öğretmen ataması yapılacaktır.
- Konut hesabı uygulaması başlatılacaktır.
- Doğum nedeniyle ücretsiz izinde geçen sürelerin memuriyet kıdeminde değerlendirilmesini sağlayacak düzenlemeler yapılacaktır.
- Çalışanların doğuma bağlı izin ve haklarını güçlendirmek üzere Devlet Memurları Kanunu ve İş Kanununda gerekli değişiklikler yapılacaktır.
- Çalışan kadınlarımıza doğuma bağlı olarak ilk çocukta 2 ay, ikinci çocukta 4 ay, üçüncü ve üzeri çocukta 6 ay yarı zamanlı ve tam ücretli çalışma hakkı ile çocuğun okula başlama yaşına kadar kısmi süreli çalışma hakkı tanınacaktır.
- Mevsimlik tarım işçisi kadınlar

ile ev eksenli çalışan kadınların sosyal güvenceden daha kolay faydalanmalarını sağlayacak düzenlemeler yapılacaktır.

- Mevsimlik tarım işçileri ile göçer ve yarı göçerlerin çocuklarının okullaşmasına yönelik tedbirler alınacaktır.
- 51 ilimizde uygulanmakta olan yüzde 6 oranındaki İşveren Sigorta Primi indiriminde esas alınan 10 işçi çalıştırma zorunluluğu kaldırılarak mevcut uygulama devam ettirilecek.
- Yoksul ailelere belirli ölçütlerle internet erişimi imkânı sağlanacaktır.
- Kentsel dönüşüm kapsamına girmek şartı ile izinsiz yapıları elektrik ve su bağlanması sağlanacaktır.
- Tarihimizin önemli şahsiyetleri ve olayları ile masal kahramanlarımızın belgesel, dizi ve çizgi filmlere dönüştürülerek tanıtımının yapılması desteklenecek, çocukların sevebilecekleri ve sorumlu birer birey olarak yetişmelerini sağlayacak içeriğe sahip bilgisayar oyunlarının ve animasyonların üretilmesi teşvik edilecek.

KIRMIZI
BEYAZ

35

Ekonomi

BİR ZAMANLAR

MAKEDONYA

MAKEDONYA’NIN MİMARİ ATMOSFERİ, ORADAKİ ESKİ TÜRK YAPILARI, OSMANLI’NIN SİLİNMEYEN İZLERİ VE ÇOK DAHA FAZLASI AŞAĞIDAKİ SATIRLARDA SİZLERİ BEKLİYOR.

Üsküp’ün Türkiye taşrasına fazlasıyla benzeyen, az gelişmişlik görüntüleri çizen, tozlu, trafikli, egzoz kokulu caddelerinden birindeki otelimize yerleşiyoruz. Aşinalık fazlasıyla olduğu için hiç yabancılık çekmedik. Her şey aynen Türkiye’deki gibi... Balkan ülkeleri arasında Türkiye’ye en çok benzeyen Makedonya diyebiliriz. Başkent Üsküp de sanki Anadolu’nun adeta bir parçası gibi. Bu hoş aşinalığı yadsımak da zaten abes olurdu çünkü Osmanlı’dan ayrılalı henüz bir asır geçti.

Sanki günler daha bir hızlı devriliyor bu dağlık ülke-

de. Hava kararmadan otelden çıkıp, Üsküp’ün Türk mahallesinden ve tarihi çarşısından geçip Vardar Nehri’ne doğru ilerlemeye koyulduk. Makedonya’nın mimari atmosferini inceleyecek, eski Türk yapılarının envanterini çıkaracak bir mimar-akademisyen grubuyla yola çıkmış olmanın getirdiği yükümlülükler de üzerimizdeydi. Mesleki sorumluluklardan mütevellit görevler var! Bir an önce sahaya inip, gezmeye, görmeye başlamak istiyorduk. Mars’a inen insansız uzay araçlarının ruhuna ve görev bilinciyle görülen her şeyi bir sosyolog edasıyla hafızaya kaydedip; bir makine gibi çalışmalıydık.

Güneş yüce dağların ardından devrilirken ve ta uzaklardaki bir tepenin üzerine yerleştirilmiş çarmıhtaki İsa heykelinin gölgelenmiş silueti tüm Üsküp'e selam ederken yavaş yavaş tarihi Türk çarşısından içeri girdik. Zaman tüneline geçip 19. yüzyıla gelmiş gibiydik. Ahşap cepheli sıra sıra dükkânların vitrinlerinde geleneksel el sanatları, arkaik ürünler ve Tahtakale'yi anımsatan bin bir ilginç nesne... Pek çoğu yeni evlenecek çiftlere hizmet vermek üzere donanmış küçük küçük gelinlikçiler, mefruşatçılar, şekerçiler ve kuyumcular... Kapalıçarşı ruhu Üsküp'te berdevam... Gelinlikçilerin vitrinlerinden yansıyan kumaşlar Türkiye'de sıklıkla kullanılan türden değil. Daha ziyade cıfcaflı Arabik renkler, alı pullu kumaşlar ve aksesuarlar var tüm vitrinlerde. Bunları kim alıyor diye merak ediyoruz. Soruyoruz yanıımızdaki bir dükkân sahibine. Daha çok Arnavutlar alıyorlarmış. O arada sohbetle karışık Makedonya'nın nüfus profilini öğreniyoruz. İki

milyon nüfuslu ülkenin yaklaşık bir milyon iki yüz bini Makedon. 600 bin kadar da Arnavut yaşıyor ülkede. 150 bin civarında da Türk kalmış Osmanlı'dan yadigar. Arnavutlar çok hareketli ve coşkulu... Her birinin düğünleri bir olay; bir "ekşin!". Makedonların ve Sırpların mikro milliyetçi tavırlarına karşı Arnavutlar boş durmamışlar; iki misli milliyetçilik geliştirmişler. Düğünlere giderken bile kırmızı siyah UÇK bayrağı taşıyorlar.

MİKRO MİLLİYETÇİ BİR MİMARLIK LUNAPARKI: ÜSKÜP

Tarihin derinliklerinde kaybolmaya yüz tutmuş bir tür mimariyi ve çarşı geleneğini yansıtan arkaik dükkânlar arasından, beyhude de olsa zamana direnilebildiğini kanıtlayan yaşam tarzlarını izleye izleye; Makedonya'da kalmış son Türklerin geleneklerini yaşatmak için çırpınan tutumları karşısında karmaşık duygusalıklar yaşayarak ilerliyoruz. Bakır işlemler satan dükkân-

lar, Türk mallarıyla donatılmış vitrinler, Laleli zevkini yansıtan mefruşat, hediyelik eşya dükkânları ve onların kapılarında oturan, çay içen, tavla oynayan, kırıl sakallı, mütedeyyin görünümlü esnafların önlerinden geçerek Vardar Nehri'ne doğru yürüdük. Bir an kendimi İvo Andriç'in Drina Köprüsü'nde, nehrin kenarına kurulup eski zaman sohbetleri yapan, artık ekalliyete düşmüş, güngörmüş ve efkârlı Osmanlı beyleri gibi hissediyordum.

Kentte akşam telaşı başlamış. İnsancıklar işlerinden çıkmış; evlerine dönmek üzere yollarda. Bir ucu bir tepenin ardına düşmek üzere ufka temas etmiş bile. Biz de tarihi Türk çarşısından aşağı doğru ilerleyerek genişçe bir meydana ulaştık. Öncelikle sağa sola kurulmuş turistik eşya satıcılarının tezgâhlarını gözden geçirmeye koyulduk. Fakat ansızın fark ettiğimiz dev bir gölge bütün dikkatimizi celbetti:

"Aman Tanrım! O da ne?!" diye minik bir çığlık attım kendimce.

Devasa bir heykel oturmuş meydanın ortasına ki benzerini koca Balkan coğrafyasında hiçbir yerde görmek kabil değil!

Nedir bu "kazulet" diyerekten tunç yontuya doğru yürüdüğümüzde çevresindeki fıskiyelelerin oyun bazlıkları devreye girdi. Sular bir fışkırıyor, bir sünüyor, renk renk ışıklar araya girip önce yanıyor

sonra sönüyor ve ardından kayboluyordu. Üsküp'ün tarihi Türk mahallesinden çıktığımız anda antik kahramanların yontulara dönüşüp bir teknoloji animasyonu haline bürünüp meydana damgasını vurduğu bir şaşırtıcı platoya düşmüştük. Büyük İskender'in dev bronz yontusu sanki sadece meydana değil; hayata, dünyaya, âdemiyete, tüm diğer ülkelere ve yeryüzündeki her şeye "meydan okuyor"! Bir elini kaldırmış yukarı, diğer eli belindeki kılıcında duruyordu. Kaidenin alt katında kurmay heyetinden şahsiyetler yer alıyordu. En alt katında ise aslanlar ve savaşçılar... Fışkıran ve sönen sular arasında... Ancak bir Hollywood prodüksiyonunda görülebilecek sahneler gerçek hayatın replikası gibi tunca, taşa dökülmüş. Görkemli ve fakat geçerliliği ve olağanlığı çok kuşkulu bir abide yükselmiş meydanın ortasında.

Tüm ilgimiz bu devasa yontuya yönelmiş ve art arda bastığımız deklanşör seslerimiz ortamı domine etmişken yanı başımızdaki Makedonyalı genç mimar arkadaşımız biraz utangaç bir halle; biraz mahcup; biraz da çekingen; fısıldarcasına konuşuyordu:

"Bunu o kadar da abartmayın! Köprüyü geçtiğimizde çok daha büyüğünü göreceksiniz!"

"Bunun daha da büyüğü mü var bu şehirde?" dedim.

Büyük İskender'in temellerini attığı ve yücelttiği coğrafya Osmanlı zamanında da altın çağını yaşadı.

“Evet!” dedi mahcup mimar kadın; “Hem de hemen yüz metre ötede; nehrin diğer tarafında. Köprüyü geçince”

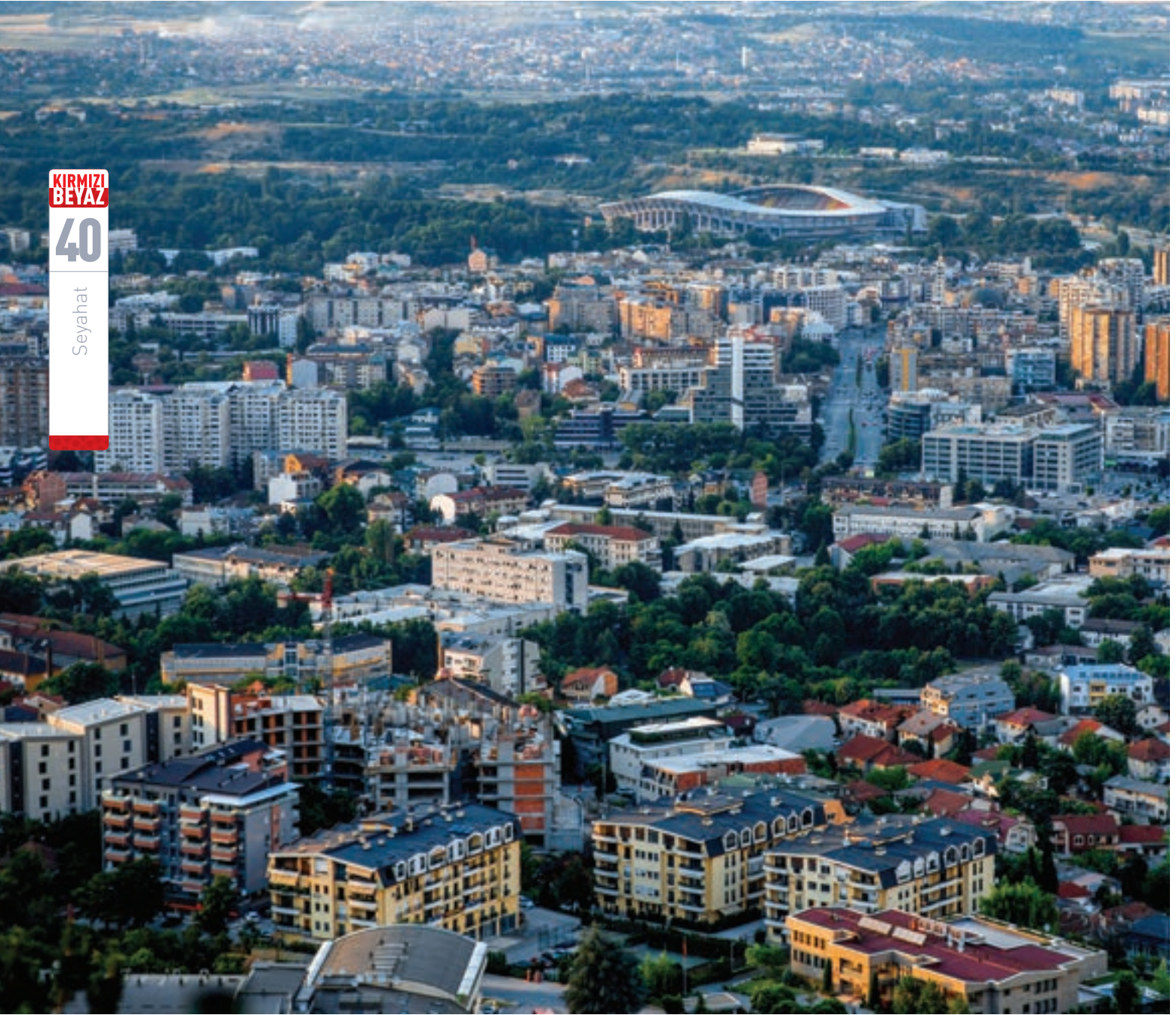
Hızla köprüye yöneldik. Hava kararmadan diğer yontuyu da görelim istiyorduk. Yan yana birkaç köprü vardı. Osmanlı’dan kalan nazlı, nazende, nahif, taştan, kemerli tarihi köprüden geçmeyi tercih ettik. Diğerleri onun birer replikasıydı zaten. Köprü’nün üzerine çıktığımız anda nehrin iki yakasını da eşzamanlı olarak görebiliyorduk. İnanılmaz bir tablo vardı ortada. Hayretler içeren bir yürüyüşle her iki yakaya şaşmış bir halde baka baka Makedonların imitasyon(!) “Pont Neuf”unu görüyorduk. Nehrin iki yanında ancak ve ancak Fransa gibi bir süper gücün başkentinde olabilecek bir görüntü vardı. Köprüler itina ve gayret ile Paris’teki Pont Neuf’a benzetilmişti. Olur olmaz her tarafına arkaik görünümü verilmiş yontular yerleştirilmişti. Vardar Nehri, Seine varsayılmış. Nehrin kıyıcığına öyle bir parlamento binası yapılmış ki Londra’daki Thames kıyısındaki Parlamento binasından geri kalır yanı yok. Diğer devlet daireleri de Vardar Nehri boyuna dizilmişti. Lakin tüm bu azametli mimari estelasyonda gerçek olan bir tek yapı vardı: Osmanlı’dan kalan, Vardar Nehri’ni zarifçe geçen o nazlı, nazende köprü...

Büyük İskender’in devasa heykeli Üsküp’ün meydanında sergileniyor.

EN KESTİRMEYEN NASIL GİDERİM?

İstanbul’dan Üsküp’e aktarmasız uçuşlarla Türk Hava Yolları ya da Pegasus Airlines ile ulaşmak mümkün. Üstelik her gün karşılıklı uçuşlar da mevcut. Hava yerine kara yolunu tercih edenler ise İstanbul Seyahat ve Metro Turizm ile gün içinde belirlenen periyodik vakitlerde yola çıkabilirler. Ayrıca tren yolculuğunu sevenler Sirkeci’den periyodik olarak kalkan Balkan Ekspresi’ni kullanabilirler. Üsküp’e yolculuk uçakla bir buçuk saat, otobüsle 11buçuk saat, trenle ise 20 saat sürüyor.

*Doğu ve Batı'nın
sentezini
görebildiğimiz
Üsküp'te doğanın da
şehirle bütünleştiğini
görebiliriz.*

İmitasyon "parisienne" köprüler boyunca aslanlı yontular, tunçtan dökme muhafızlar, filozof yontuları, antik-arkaik kandiller; eski tip sokak lambaları yerleştirilmişti. Olağanüstü bir aydınlatma, ortamı ıslıl yapmakta... Çok da büyük olmayan, sonbahar dolayısıyla debisi iyice düşmüş, suyu azalmış nehre vuran ışıklar bir azamet görüntüsü yaratmakta cılız kalsa da yine de bir imge oluşturabiliyordu. Köprüyü geçince varılan meydana muazzam büyüklükte bir Büyük İskender yontusu vardı ki akıllara seza. Bu kez at üstünde şaha kalkmış hazret. Altında dünyayı fetheden Makedon sa-

vaşçıların tunçtan yontuları çepeçevre duruyordu...

Işıklandırma ve fısıkiye düzeni bir önceki yontudan daha da görkemliydi... An be an renk değiştiriyordu. Mavi, yeşil, sarı, kırmızı oluyor ve gecenin rengini de kendile birlikte dönüştürüyordu. Meydanın her bir köşesine antik çağ düşünürlerinin, şair ve generallerinin yontuları oturtulmuştu. Ve Paris Champs-Élysee'deki Etoile, yani zafer takının bile bir imitasyonu ihmal edilmemiş, meydana yerleştirilmişti. İnanılmaz bir haşmet ve azamet. Gören sanır ki; üzerinde güneş batmayan imparatorluk; emperyal majestelerinin

TARİHTE MAKEDONYA İZLERİ

Makedonlar ile Yunanların aynı kökten geldiği tarihi bir tez olarak kabul ediliyor. "Makedonya" aslında bir bölgenin adı olarak kullanılıyordu. Makedonya'da ilk hükümdarlık MÖ 725'te Perdikas'a aitti. Perdikas Makedonya Krallığı'nın da temelini attı. Krallığın ömrü Pers işgaline kadar sürecekti fakat Büyük İskender'in babası II. Filip'in egemenliği ile krallık yeniden kendine geldi ve dünya tarihine damga vuran Büyük İskender ile yükselişe geçti. İskender'in ardından MÖ 168 yılında Roma egemenliğine giren Makedonya 9. yüzyılda Slav istilasına uğradı. 1014 yılında Bizans egemenliğine giren coğrafyaya 1324'te Osmanlı akıncıları sızmaya başladı. 1364 Kosova Muharebesi ardından ise tüm Balkanlar 1913 yılına kadar Osmanlı egemenliğinde kaldı. 2. Dünya Savaşı'na kadar Yunanistan topraklarına dahil olan Makedonya savaşın ardından Bulgaristan ve Yugoslavya arasında paylaşıldı. Yugoslavya'nın 1991 yılında dağılmasıyla Makedonya bağımsızlığına emin adımlarla yürüdü.

başkentindeydik. Günümüz dünyasının başat gücü ABD'nin başkenti Washington'da bile böylesi bir iddia, böyle bir "meydan okuma" görebilmek kabil değildi.

Tekrar tarihi Türk çarşısına dönüyoruz. Çünkü sadece orada doğal ve organik yaşam alâmetleri görebiliyorduk. Kuru fasulye ve köfte yenen otantik Osmanlı lokantasında duruyor, asırlık çınarların altında ayrıran eşliğinde yemeğimizi yiyorduk. Eski zaman Osmanlı müzikleri dinliyorduk. Türk malı satan esnaflara daha bir sevgi ile bakıyorduk. Eskiye yaşayan herkese ve her şeye daha özenli, daha narin yaklaşımaya başladık. Her-

Osmanlı'dan miras kalan Müslümanlar camiden mavi ay yıldızlı bayrağı minarenden göndere yükseltiyor.

kesle Türkçe konuşuyorduk. Anlamazlarsa da Türkçe konuşmaya devam ediyorduk. Tıpkı bir Amerikalının İngilizce konuşulmayan bir yerde İngilizce konuşmaya devam etmesi gibi... Çünkü ona göre konuşulan kişi bilmelidir; bilmek zorundadır; zaten çoğunluk da ama az ama çok bu dili biliyor. İşte o duygularla dopdolu biz de artık her yerde ve herkesle Türkçe konuşuyorduk. Biz durduk yerde Makedonya'da bunca yılın ardından Osmanlı, Türk ve halis Müslüman oluyoruz. Aidiyetimize hızlı bir dönüş yapıyoruz. Gür sesli hocaların okuduğu ezam seslerini özlüyoruz. Ama burada ezanın sesi bile kısıktı. İstanbul'da olsa aklımıza bile getirmeyeceğimiz bu ayrıntıdan dolayı hüznü duyuyorduk.

Bu yazı Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nevrihal Erdoğan ve Hikmet Temel Akarsu tarafından hazırlanmakta olan ve yurtdışındaki mimari mirasımızı kayıt almayı hedefleyen KÜLTÜR KÖPRÜLERİ adlı projenin Makedonya ayağı ile ilgili olarak Hikmet Temel Akarsu'nun yazmış olduğu "intro"dan yazarın ve proje yöneticilerinin izni ile iktibas edilmiştir.

Günümüz dünyasının başat gücü ABD'nin başkenti Washington'da bile böylesi bir iddia, böyle bir "meydan okuma" görebilmek kabil değildi.

Yenilik Yapmak Şart mı?

KIRMIZI
BEYAZ

42

İş Hayatı

Temel Aksoy

YENİ BİR GİYSİ, YENİ BİR AYAKKABI, YENİ BİR ARABA, YENİ BİR EV, YENİ BİR TEKNOLOJİ; YENİ BİR İŞ, YENİ BİR TEKLİF, YENİ BİR BAKIŞ AÇISI, KISACASI “YENİ” İNSANI HEYECANLANDIRIR.

Yeni olana kimisi çok meraklıyken, kimisi de tedbirli yaklaşır ama “yeni” her zaman dikkat çeker. Ürün ambalajlarında en etkili sözcük, “yeni” sözcüğüdür; kırmızı renkte yazılması da, tamamen dikkatleri celbetmek için...

Yapısı gereği, yenilikleri kuşkuyla karşılayanlar bile hayatlarına yenilik katmak isterler. Çünkü yenilik insana keşfetme, farklı deneyim yaşama imkânı verir, insanı mutlu eder. Kadınların saç modellerini değiştirmeleri, insanların ihtiyacı olmayan şeyleri satın almaları, hepsi sadece hayata yenilik katmak için.

“Yeni” olan her şey insanların büyük çoğunluğunda olumlu çağrışımlar yapar. Yeni –doğası gereği- ilginçlik, heyecan, değişiklik, farklılık, sıradan olanı renklendirme gücü taşır.

Yeni olana sahip olmak bir ayrıcalıktır. Yeni olduğu için, henüz çok sayıda insanın yaşamadığı deneyime ulaşmak, bir tür üstünlük olarak kabul görülür. Bu ilk deneyimi yaşayanlar, kendilerini statü sahibi hissederler. Sadece sahiplik değil, yeni çıkan bir üründen haberdar olmak, bir konudaki yenilikleri ilk bilen olmak ve bunları çevresine anlatmak da bir üstünlük simgesidir. Hayatına yenilik getiren insanlar, bu yeniliği çevrelerine

anlatırlar. Yaşadığı her yenilik, insanın kendini dinletme aracıdır. Yeniliklerin cazibesi, o yeniliği yaşamak kadar, yaşananı anlatabilme imkânıdır.

YENİLİK CANLILIK, BEREKET GETİRİR

Yeni olan, ilerleme ve iyimserlik de içerir. İnsanlar yeni olanın daha gelişmiş olduğuna ve eskinin aksayan yönlerini ve eksiklerini giderdiğine inanırlar. Kötü örnekleri bir kenara bırakırsak, markaların ürünlerini yenilemeleri, bu genel kuralı doğrular. Bilgisayar programları ve uygulamaların yeni sürümleri daha üstündür. Yenilik çoğu zaman hayatı kolaylaştırır, yaşam standardını ve konforunu yükseltmeyi vaat eder.

Ama yenilik vaat eden her teklif –doğal olarak- beklentileri de yükseltir. Markanın yeni bir ürün çıkarması, bir ürüne yeni bir özellik eklemesi; bir mekânın kendini yenilemesi, bir şirketin ya da bir topluluğun başına yeni bir liderin gelmesi, insanların beklentilerini yükseltir. İnsanlar, yenilenen her şeyin daha iyi olacağına inanırlar. İnsanların beklentilerinin yükselmesi, olumlu bir hava yaratsa da bu durum, iki tarafı keskin bir bıçak gibidir. Eğer yenilik, beklentileri karşılamazsa, insanlar kendilerini eski durumdan daha da mutsuz hissederler.

Yeniliğin cazibesi
tüketiciyi çekiyor.
Hayatın kolaylaştıran
pratik çözümler
sunan tasarımlar
da bu cazibenin en
büyük süsü oluyor.

Genel kural olarak tatmin, insanın beklediğiyle elde ettiği arasındaki farktır. Eğer, elde ettiği, beklentisinin altında kalırsa, insan mutsuz olur. Dolayısıyla, yenilik yapan herkesin insanlardaki bu duyguyu yönetmesi gerekir.

İnsanların yeni olana merakı, markalar için büyük fırsatlar içerir. Bir markanın, yepyeni bir ürün çıkarması veya mevcut ürününe bir yenilik yaparak değer katması, insanların o markayı tercih etmelerini –en azından bir kez de olsa denemelerini– sağlar. Eğer markanın yaptığı yenilik, insanların hayatlarını kolaylaştırır, daha ekonomik kılar ya da onların psikolojik olarak kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlarsa, insanlar markaya bağlanırlar.

Yeni olan, her zaman bir icat olmak zorunda değildir. Bir markanın, mevcut çözümleri yeni bir anlayışla birleştirip sunması da tüketiciler için çok değerli bir inovasyon olabilir. Apple iPod'u çıkardığında, piyasada mp3 çalarlar zaten vardı ama Apple'ın yaptığı yenilik, mevcut teknolojiyi hem daha kullanışlı bir cihazla sunmak hem de bu cihaza doğrudan müzik indirilebilen iTunes uygulamasını getirmek oldu. Genel kural olarak, mevcut bir üründe yapılan bir farklılık, eğer insanlar için bir fayda sağlıyorsa, bu bir yeniliktir. Ticari olarak da bu yenilik bir inovasyondur.

Bir ekonominin gerçek anlamda “motoru” yani itici gücü, o ekonominin oyuncularını olan şirketlerin yaptıkları inovasyonlardır. İnovasyon, şirketlere ticari bir avantaj sağlar; tüketicilere ise mevcutta kıyasla daha iyi, daha ekonomik, daha kullanışlı, daha... Üstün bir çözüm sunar. İnovasyon, bir ekonominin büyümesi, gelişmesi ve rekabet avantajı elde etmesinin arkasında ki güçtür.

Eğer bir toplumu oluşturan insanlar sahip oldukları ürünlerden dahi iyisini istemezler ve yeni olanı talep etmezlerse o toplumun ekonomisi küçülmeye başlar ve bu küçülmeden herkes olumsuz olarak etkilenir. Bir ekonominin büyümesi için, o toplumu oluşturan bireylerin sürekli olarak yeni olanı talep etme iştahının olması ve bu iştahı tatmin edecek şirketlerin olması gerekir.

Schumpeter yenilikler sayesinde, bir ülkenin kaynaklarının, verimsiz alanlardan verimli alanlara doğru aktarıldığını söyler. İnsanların yeni olana merakı, şirketlerin insanlara daha üstün çözümler sunmalarına, daha çok insan çalıştırmalarına ve genel olarak ekonominin büyümesine yol açar.

Bu nedenle yenilik yapmak şarttır. Yenilik yapmak, yeni bir bakış açısı getirmek, her insan, her şirket, her toplum için ilerlemek manasına gelir.

Yenilik bunların da ötesinde, hayatın devamlılığının koşuludur; yenilenmeyen hiçbir organizma –insanlar, toplumlar, organizasyonlar, markalar – canlılığını sürdüremez.

Hayatta kalmak için yenilenmesini bilmek gerekir.

Hayat aslında, yenilenmektir.

**“Her
yeniliğin
cazibesi,
getirdiği
işlevsel
faydası,
psikolojik ve
sosyal katkısı
ve estetik
boyutuyla
doğru
orantılıdır.”**

MEVZU ÇIKARTAN DERGİ: CİNS

YAYIN YÖNETMENLİĞİNİ ŞAİR-YAZAR İSMAİL KILIÇARSLAN'IN YAPTIĞI DERGİ, SİYASETTEN SPORA, ŞİİRDEN DIŞ POLİTİKAYA, MÜZİKTEN SİNEMAYA KADAR ÇOK ZENGİN BİR İÇERİKLE TARTIŞILAMAYANLARI TARTIŞMAYA AÇIYOR.

Son yıllarda benzer formatlarda pek çok derginin yayınlandığı kültür dünyamıza hareket katacak yeni bir dergi daha raflardaki yerini aldı. Aylık Kültür Dergisi Cins, 'militan boyut' adı da verilen benzerlerinden çok farklı bir içerikle okuyucusunu selamladı. "Yaklaşın bir şey söyleyeceğiz" sloganı ve 'Evladım Onlar Put!' kapağıyla çıkan Cins, Türkiye'deki kültürel iktidar tartışmaları etrafında yayınına sürdürecektir. Cins'in ilk sayısının kapak konusu da doğrudan bu konuyu işliyor.

GENİŞ YAZAR KADROSU

Çeviri şiirden, portre yazılarına, dosyalardan spor metinlerine çok geniş bir ilgi ve temas sahası olan Cins'in ilk sayısında Haşmet Babaoğlu'ndan Bekir Develi'ye, İbrahim Tenekeci'den Yusuf Armağan'a, Turgay Bakırtaş'tan Muhammed Berdibek'e, Selahattin Yusuf'tan Güven Adıgüzel'e, Mustafa Akar'dan Ersin Çelik'e ve Merve Taşçı'dan Tahir Tufan'a kadar pek çok yazar bulunuyor. Cins'in ilk söyleşisi ise siyaset bilimci Süleyman Seyfi Ögün'le gerçekleştirilmiş. Kültürel iktidar hayaletinin ne'liğini tartışan söyleşide Ögün; "Kültürel iktidar diye bir şey yok, sadece Kemalist elitlerin kompleksleri var" diyor.

CİDDİ AMA KRAVATLI DEĞİL

Cins derginin diline de ayrıca dikkat çekmemiz gerekiyor. Acayip tuhaf ve ilginç hareketli bir dergi Cins. Dosyası ve yazarlarının yanı sıra 'Kişilik Testi', '20 Maddede', 'Nerede Dinlenir', 'İlk Sayıda' gibi özel bö-

lümlere de yer veren dergi, tasarımıyla da öne çıkıyor. Ciddi meselelere, mesele yapmadan yaklaşarak konuşan Cins'in Yayın Koordinatörlüğünü Furkan Çalışkan, Editörlüğünü ise Yusuf Genç yapıyor. Kendi ifadeleriyle "O kıza hiç açılmayanların dergisi" olan Cins'in resmi şarkıcıları ise Neşet Ertaş ve Müslüm Gürses.

MAĞRİBLİ ÇOCUKLARIN PARİS'İ YAKMA İHTİMALİ ÜZERİNE

Derginin Yayın Yönetmeni İsmail Kılıçarslan ne yapmak istediklerini şöyle özetliyor: "Cins, birinci sınıf bir kültürün, birinci sınıf bir düşüncenin, birinci sınıf bir duyarlılığın dergisi olmak için yayında. Kültür, medya üzerinden de üretilen bir olgudur artık günümüzde. Bizim en büyük kavga alanımız ve derginin başat fikirlerinden biri, Türkiye'de Kemalist beyazların oluşturduğu kültürel iktidarla mücadele etmek. Diğer taraftan birinci sınıf kültür ürünlerini, edebiyatı, düşünceyi de insanlara aktarmayı düşünüyoruz. Aslında kültürel üstünlük bir mitoloji gibi ilerler. Terör geçmişi olan bir hareketi, barış havarisi yapabilecek söylem ve ortamı üretebilir. Bunun için kültürün

psikolojik üstünlüğü gereklidir. İşte Cins, bu psikolojik üstünlüğü ele geçiremeye bile geriletmenin derindedir. Geriletmediğin şeyi, her an yenebilirsin de. Neticede Mağrib'li çocukların Paris'i yakabilme imkânlarını savunmaktadır Cins. Verili kültürel iktidar diline karşı tüm satırlarıyla savaşan bir mevzi dergisidir. Başkaca bir derdimiz yoktur."

KIRMIZI
BEYAZ

45

albanyrak

DÜNYA ŞAMPİYONU KENAN SOFUOĞLU

O MOTOR TAMİRCİSİ BİR BABANIN EN KÜÇÜK OĞLU...
DÖRDÜNCÜ KEZ DÜNYA SUPERSPORT'TA ŞAMPİYON
OLDUKTAN SONRA ANNESİNİN FASULYE AYIKLAMASINA
YARDIM EDEN, ÇOCUKLUĞUNDA OTO SANAYİDE YEDİĞİ
TOSTLARI UNUTMAYIP ORAYI SIK SIK ZİYARETE GİDEN VE
BU ANLARI DA SOSYAL MEDYA HESAPLARINDAN PAYLAŞAN,
BÜYÜK BAŞARILARA İMZA ATMIŞ BİR MOTOSİKLET
YARIŞÇISI... KİMDEN Mİ BAHSEDİYORUZ? TABİİ Kİ KENAN
SOFUOĞLU'DAN... İŞTE NEV-İ ŞAHSINA MÜNHASİR, SAHİCİ
BİR ADAMLA YAPTIĞIMIZ KEYİFLİ BİR SÖYLEŞİ...

KIRMIZI
BEYAZ

47

Spor-Söyleşi

*“Her yarıştan
önce annemi
arayıp
duasını
isterim”*

Geçen yılın temmuz ayında evlat acısı yaşayan Kenan Sofuoğlu için o dönem hiç de kolay geçmedi. Ama o acısını yüreğine gömüp yarışlara devam etti. Ve son dünya şampiyonluğunu geçtiğimiz temmuz ayında vefat eden oğlu Hamza'ya adadı. Milli sporcumuz sezonun Katar'daki son yarışının ardından bir araya geldiğimiz Sofuoğlu ile şampiyonluklarından gelecek planlarına, yetiştirdiği öğrencilerinden inanç dünyasına kadar pek çok şey konuştuk.

Tebrik ederiz Dünya Supersport Şampiyonası'nda dördüncü kez şampiyon oldunuz. Nasıl hissediyorsunuz?

Açıkçası çok zor bir yıl geçirdim. Bu şampiyonluk benim için en zorlu ve en anlamlı şampiyonluk oldu. Yeniden dünya şampiyonu olduğum için mutluyum. Türkiye'ye kazandırdığım her şampiyonluk beni gu-

rulandırıyor. Her zaman büyük hedefim, ülkemın bayrağını gururla taşımak oldu. Bu nedenle çıktığım her yarışa şampiyon olmak için çıkıyorum.

"Bu işi üç sene sonra bırakacağım" diye bir açıklama yapmıştınız. Peki, üç yıl sonrası için nasıl bir gelecek planlıyorsunuz?

Bu spora Rabbim izin verdiği sürece devam edeceğim ama bıraktıktan sonra benden sonra gelecek genç isimleri çalıştırmaya yöneleceğim. Şimdiden Toprak Razgathoğlu ile buna başladık. Birlikte antrenman yapıyoruz, pek çok yarışa birlikte gidiyoruz. Bu yıl dünya şampiyonluğundan daha çok önem verdiğim şey; Toprak'ın şampiyon olmasıydı. Benden sonra birilerinin yetişmesi gerekiyor. Toprak da bu fırsatı çok iyi değerlendirdi. Ondan sonrası için de birlikte çalıştığımız üç genç daha var. İnşallah onlar da güzel işler yapacaklar.

“MORAL YÜKSEKSE BAŞARI GELİR”

Yarış esnasında dikkat dağınıklığı yenilgiye sebep olabilecek bir etken. Siz yarışırken konsantrasyonunuzu nasıl yüksek tutuyorsunuz?

Tabii ki yarış öncesinde ve esnasında stres oluyor. Yarış esnasında küçük bir hatanız bile çok pahalıya mal olabiliyor, o yüzden konsantrasyonu yüksek tutmak kolay bir iş değil. Bu yüzden kondisyon ve konsantrasyon antrenmanları yapıyorum. Uykuma dikkat ediyorum. Erken yatıp erken kalkmaya çalışıyorum. Yılların vermiş olduğu tecrübeyle şunu anladım, en güzel konsantrasyon moralin yüksek olması. Çünkü moraliniz yüksek olunca başarı da geliyor.

Yarışlara çıkmadan önce mutlaka yaptığınız bir ritüeliniz var mı ya da bir uğurunuz?

Her yarıştan önce annemi arayıp duasını isterim.

Hız, yaptığınız sporda çok önemli. Aynı zamanda sizi “şampiyon” yapan şey de “hız.” Peki, günlük hayatta hızla aranız nasıl? Tez canlı mısınız yoksa sakın birisi mi?

Günlük hayatta çok hız meraklısı değilim. Çünkü yaptığım iş dediğiniz gibi hız üzerine, hızdan yoruluyorum ve dinlenmeye, motosikletten uzak kalmaya ihtiyacım oluyor.

Hayatınız antrenmanlar ve yarışlarla geçiyor. Spor, hayatınızın tümünü kapsıyor. Antrenmanlar ve yarışlardan arta kalan zamanlarda neler yapıyorsunuz?

Yarış sezonu antrenmanlar, yarışlar ve seyahatlerle geçiyor. Haliyle geriye çok boş vaktim kalmıyor. Ama mümkün olduğunca boş zamanlarımı aileme ve yakın dostlarıma ayırıyorum, onlarla vakit geçirmeye çalışıyorum.

“İNANÇLI OLMAM EN BÜYÜK KUVVETİM”

Çok zor bir yıl geçirdiniz. Ama buna rağmen pes etmediniz ve ayakta kalmayı başardınız. Belki de yaşadıklarınızı bir başkası yaşasaydı bu acının üstesinden gelemezdi. Bu oldukça zor bir şey... Nasıl atlattınız bu dönemi?

Bu sezon baba olmanın mutluluğunu yaşarken, hiç ummadığım bir şey geldi başıma. Eşimle Türkiye’ye geldik ve bebeğimiz Hamza beyin kanaması geçirdi. Üç ay mücadele ettik ve bu mücadelenin ardından oğlumuzu kaybettik. Tabii o dönemde yarışlarım devam ediyordu ve yarışlara katılmam gerekiyordu. Yaşadıklarım kolay şeyler değildi. Düşünsenize, çocuğunuz komada, her an kaybedebilirsiniz ama gitmek zorundasınız... Malezya’daki yarışa gitmeden önce oğlumu kaybettik. Hamza hastanedeyken sporcu gibi yaşamıyordum, antrenman yapmaya fırsatım olmuyordu. Yarışlara hazırlanmadan gidiyordum. Rabbim de işimi rast getirdi ve bu sezon çok istediğim şampiyonluğu alabildim.

Hayatında kötü dönemler geçirenlere ayağa kalkmaları için ne yapmalarını tavsiye edersiniz?

Bazen işler umduğunuz gibi gitmeyebilir, kazalar, şanssızlıklar olabilir. Bu gibi durumlara karşı inançlı olmam en büyük kuvvetim. İnancsız bir kişi bu mücadelelere karşı kolay kolay katlanamaz. Hayatta inişler ve çıkışlar var, bu sayede başarılar değer kazanıyor. Allah zorluğun yanında sabrı da veriyor. Zor dönemlerde ve morallerin düştüğü zamanda mücadele ederseniz hayat size yeni şanslar sunuyor. Bu şansları değerlendirebilmek için olabilecek en iyi neyse, o mücadeleden içine girmek lazım. Mücadeleden vazgeçmeyince nasip ise Rabbim hayallerimizi gerçekleştiriyor.

Hayata Estetik Bir Dokunuş

KIRMIZI
BEYAZ

50

Tasarım

Cem Akyürek

TASARIM HER ALANDA HAYATI HİÇ ŞÜPHE SİZ Kİ GÜZELLEŞTİRİYOR. KÂİNATIN ÖZ TASARIMI, DÜNYANIN BELLİ MERHALELERLE EVRİLİŞİ, İNSANIN ŞEKİLLENDİRİLMESİ HEP TASARIMIN KONULARI İÇİNDE. YARATILIŞIN ÖZÜNDEN GELEN BU TASARIM VE MİMARİ BİLGİSİNİN MODERN ZAMANLARDA HANGİ YÖNE DOĞRU EVRİLDİĞİ DE MERAK KONUSU. GELİN TASARIMIN MUHTEŞEM DERİNLİĞİNİ BİRLİKTE OKUYALIM.

KIRMIZI
BEYAZ

51

Tasarım

Tasarım, yaşadığımız dijital çağın ruhunu temsil eden bir tabir desek hiç de yadsınmaz. Hayatımızın her noktasında bir tasarım ürününe dokunuyoruz. Teknoloji ve tasarımın bir araya gelmesi ile estetik yönü güçlü ve kullanımı kolay tasarımlar hayatımıza giriyor. Teknolojideki gelişmelerin getirdiği kolaylıklar, her sektörde olduğu gibi, iç mimarların tasarım gücüne de büyük destek sağlıyor. Bundan yirmi sene öncesinde iç mimarlık eğitimi veren fakültelerde öğrencilerin hayatına dördüncü sınıfta dâhil olan bilgisayarlar, günümüzde birinci sınıfta boy gösteriyorlar. Bilgisayar, tasarım gücünün en önemli silahı. Hiç şüphesiz temel sanat eğitimi ve el ile çizim derslerinin yerini hiç bir zaman tutamaz zira el ile çizmesini bilmeyen bir tasarımcının doğrudan bilgisayar kullanması da sağlıklı sonuçlar vermez. Her ne kadar teknoloji tasarım gücümüze güç katıyor olsa da, tek başına teknoloji bir hiçtir ve sanatçı adayı olarak doğmuş bir insanı tek başına sanatçı yapmaya gücü yetmez.

Yaşadığımız dönem, sanatçının önünü açan ve işini kolaylaştıran bir takım öğeler ile donatılmış olsa da, tasarımlar giderek daha sade çizgilere ve daha az süreli kullanım kapasitesine sahip oluyorlar. Özellikle seri üretim yapılan ürünlerde kalite giderek daha da aşağıya çekiliyor.

MOBİLYADA TASARIMIN “PRATİK” DOKUNUŞU

Uzun süreli kullanıma yönelik dayanıklı tüketim malzemesi olarak görebileceğimiz mobilya tasarımları, yerini en fazla üç sene dayanabilen ürünlere bıraktı. Hızlı tüketimi tetikleyen en önemli unsur şüphesiz ucuzluğu. Oysa hesap hayatın geneline göre yapıldığında, kullanılan mobilyanın değişiminin bir kaç defa tekrarlanmasıyla, eski dönem dayanıklı ürünlere harcanan bütçeyle aynı noktaya geliyor. Giderek kalabalıklaşan dünya nüfusunun ihtiyaçlarının karşılanması için her gün daha hızlı üretilen ve daha hızlı

kullanımdan çıkan mobilyalar görüyoruz. Peki, günümüzde iyi tasarlanmış ve sağlam üretilmiş mobilyalar yok mudur? Elbette vardır ancak bu ürünlerin genele değil özele hitap ettiği de şüphe götürmez. Tasarımcılar, henüz eğitim dönemindeyken projelerinde hep oval hatlara yönelirler. Bu oval hatlar, tasarımları ve projeleri daha keyifli noktalara götürür ama iş üretim aşamasına geldiğinde maliyetler üç katına çıkacağından, genele hitap eden mobilya ürünlerinde düz hatlar tercih edilir. Bu yüzden dünya genelinde büyük kitlelere hitap eden dev mobilya mağazalarında oval hatlarla tasarlanmış mobilyalara çok az rastlanır. Bir iç mimarın özele hitap eden projelerinde ise mobilya tasarımları daha detaylı düşünülmüş ve fonksiyonları genişletilmiş olarak karşımıza çıkar. Bunun ana sebebi özel tasarımlarda bütçenin daha geniş olmasıdır. Bu

da elbette tasarımcının önünü açan bir unsur. İç mimarlar günümüz teknolojisinin getirdiği tüm imkânları kullanarak keyifli detaylar oluştururlar.

Yeni nesil mobilya tasarımları, teknolojik bir takım ürünlerle de desteklenir. Basitçe bir mutfak mobilyası tasarımında kullanılacak gizli ışık bantları veya gardırop içerisindeki sensörlü aydınlatmalar, ortaya çıkarılan işe heyecan katan küçük detaylar olarak sunulur. Konumuz mobilya tasarımı ve kalite olunca, bu türden şık detayların kalitesiz ürünü gizleyen öğeler olarak karşımıza çıkabileceğini de unutmayalım.

İHTİYAÇ: PRATİKLİK VE TAŞINABİLİRLİK

Peki, günümüzde yeni nesil tasarımlar nasıl olmalıdır? Her şeyden önemlisi pratik ve taşınabilir olmalıdır. Tasarım çizimleri göz yormamalıdır ve uzun süreli kullanıma uygun olmalıdır. Bütün bunlar, teknolojinin getirdiği imkânlarla yaşadığımız bilgi çağında mümkün kılınabilir. Bu öğelerin bir araya gelmesi için anahtar kelime de maliyettir. Maliyetleri en aza çekilebilmiş ama malzeme kalitesinden taviz verilmemiş mobilya tasarımları, hem giderek yok olan doğal kaynakların tüketiminde yavaşlamaya vesile olacak, hem de eskiden olduğu gibi uzun süreli kullanımın yolu açılmış olacak. Günümüzde dev bir lunaparka dönüşmüş devasa kentlerdeki tüketim çılgınlığı ve kıymet bilmezliğin önü alınamadığı sürece de büyük kitleler kalite kelimesinin anlamını umursamaksızın alış ve alış etmeye devam edecekler.

Tasarım çizimleri göz yormamalıdır ve uzun süreli kullanıma uygun olmalıdır. Bütün bunlar, teknolojinin getirdiği imkânlarla yaşadığımız bilgi çağında mümkün kılınabilir.

HAYALİN DERİNLİKLERİNE YOLCULUK

COELHO’NUN SİMYACI’SINDAN 80 YIL, MATRIX FİMLERİNİN VİZYONA GİRMESİNDEN 95 YIL ÖNCE 1908’DE İSTANBUL’DA YAZILAN VE O ZAMANA KADAR BENZERİ PEK GÖRÜLMEMİŞ, OSMANLI ESERİ “AMÂK-I HAYÂL” BİR ASIR ÖNCE 20. YÜZYILDA YÜKSELECEK OLAN MİSTİK DÜŞÜNCE AKIMLARININ ÖNCÜ FİKİRLERİNDEN BİRİ OLACAKTI.

insanoğlu ve yolculuk yapışık kardeş gibidir. Bir yerlere gitse de, bulunduğu yere bir daha kalkmamak üzere demir atsa da; yolculuk onun kaderidir. Çünkü insan için hayat, bizzat yolculuğun kendisidir. Doğu’nun hikmet erlerinin balından beslenen bir Batılı olan Paulo Coelho’nun “Doğduğumuz andan ölene kadar hayatımız sürekli bir yolculuktur” demesi boşuna değil. Lakin hayat, içinde türlü seyahatleri de barındıran, katmanlı ama bütüncül bir yolculuktur. Ancak bu yolculuklar içerisinde biri vardır ki, o aynı zamanda hayatın da içerdiği seyahatlerin de anlamı ve amacını oluşturur: İnsanın hakikate -ya da bir başka deyişle kendine, özüne gerçekleştirdiği, gerçekleştirmek zorunda olduğu yolculuktur. “Yolculuk bizi kendimize getirir” diyen Albert Camus’nun ifadelerinin de ötesinde aslında gerçek yolculuk bizi kendimize getirendir. Bu yolculuğun ehli olanlar “Bu iş kitapla olmaz” derler; doğrudur elhak... Ancak bu yolculuğa dair bir kitap vardır ki onu bu kurala tabii tutarsak haksızlık etmiş oluruz. Bir Osmanlı münevveri olan Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi’nin bir asrı aşkın bir süre önce yazdığı başyapıtı olan “Amâk-ı Hayâl” zaman ve mekânı aşan böyle bir yolculuğun da hikâyesi ve özeti gibidir. Adı gibi hayalin derinliklerine yapılan bir yolculuğu anlatır. Ve bu kitap yüz yılı aşkın bir zaman önce yazılmasına rağmen küresel okurlarıyla buluşma yolculuğuna henüz yeni çıkıyor.

Tüm dünyada ve Türkiye’de son dönemlerde manevi akımlar, manevi arayışlar yükseldiği gibi, manevi akımların toplumsal alanda görünürlükleri de giderek artıyor. İnsanların özellikle son 30 yılda manevi arayışlarını artık gizlemek zorunda kalmadıkları bu dönemin

nişaneleri ise kitaplar. Türkiye son çeyrek yüzyılda tarihinde hiç karşılaşmadığı bir manevi ve tasavvufi kitap furasıyla karşılaştı.

MANEVİYAT KİTAPLARININ SON GÖZDESİ: AMÂK-I HAYÂL

İlhamını İslam tasavvufundan alan, araştırmalardan fantastik romanlara kadar geniş bir yelpazede okuyucuyla buluşan ve son yılların binlerce kitabına Yeni Çağ anlayışıyla piyasaya sürülen yüzlercesini de eklemek gerekiyor. Ancak bu kitaplardan birisi -bir roman- belki de toplumdaki bu manevi arayış ve metafizik gerilimin başlı başına göstergesi niteliğinde. Osmanlı'nın son dönem münevverlerinden felsefeci, yazar, mütefekkir ve tasavvuf ehli Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi'nin yazmış olduğu -özellikle o dönem için- eşi benzeri bulunmayan bir fantastik bir kurgu eseri "Amâk-ı Hayâl". Batılı manada iyi bir eğitim almış ama gönlü "Doğulu" kalmış bir Osmanlı aydınının içinde bulunduğu bunalımlı arayış hikâyesinin Aynalı Baba adlı münzevi ve meczup bir derviş ile tanıştıktan sonra nasıl fantastik bir maceraya dönüştüğünü anlatan Amâk-ı Hayâl maneviyat kitaplarının zirve yaptığı son birkaç on yılda bütün yayıncıların da gözdesi.

Coelho'nun Simyacı'sından 80 yıl önce, Matrix filmlerinin vizyona girmesinden 95 yıl önce 1908'de İstanbul'da yazılan ve o zamana kadar benzeri pek görülmemiş bir fantastik -tasavvufi- felsefi edebiyat ürünü olan eser son yirmi yıllık süreçte Türkiye'de yıldızı giderek parlayan ve her kesimden okuyucuya hitap eden bir klasik haline dönüşmüş olmakla beraber henüz dünyada hak ettiği yeri bulmaktan çok uzak sayılabilir.

1993 yılında Refik Algan ve Camille Helminski tarafından "Awakened Dreams, Razi's Journey with the Mirror Dede" adıyla Boston'da bir çevirisi yayımlanan, bir kez de Abdullah H. Dombracht tarafından Almanca'ya çevrilen eser, Türkiye'de bir salgın haline gelmesinden önce uzun süre ihmal edildi ve görmezden gelindi. Sebebi; müellifi olan felsefeci Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi'nin kendisiydi. Filibeli Osmanlı'nın son dönemlerinin ses getiren entelektüellerinden biri, ülkenin en kayda değer üniversitesi olan Dar'ül Fünun'da felsefe, tarih, sosyoloji alanında dersler veren bir hoca ve Tasvir-i Efkâr başta olmak üzere en dikkate değer gazetelerde fikir yazıları neşreden bir akıl olsa da pervasızca söz söyleyen bir karakterdi. Bir İslamcı olarak İslamcılar, Sultan Abdülhamid'i, gazetelerinde yazdığı İttihat ve Terakki Fırkası'nı ve onların karşısında yer alan Hürriyet ve İtilaf Hareketi'ni de eleştirmekten ve yine onlarla ters düşmekten çekinmediği için ne şahsına ne de eserlerine sonraki dönemde pek sahip çıkan olmadı. Felsefe ve karşılaştırmalı dinler tarihi ve dini mistik doktrinler çerçevesinde bir içsel aydınlanma yolculuğu olarak kaleme aldığı dünyada o döneme kadar benzeri pek görülmemiş türdeki bu eser ölümünden sonra bir iki defa özensiz bir şekilde yayınlansa bile fark edilmeye başlanması ancak 1980'lerden sonra gerçekleşti.

KENDİNİ ARAYAN ADAM

Romanın kahramanı olan (aslına dönen anlamındaki) Raci tıpkı kitabın yazarı Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi gibi ailesinden iyi bir dini ahlaki terbiye ve donanımlı modern bir eğitim almış aydın fikirli, görüşlerine değer verilen, toplumda yeri olan bir insandır.

Aynalı Baba adlı münzevi ve meczup bir derviş ile tanıştıktan sonra nasıl fantastik bir maceraya dönüştüğünü anlatan Amâk-ı Hayâl maneviyat kitaplarının zirve yaptığı son birkaç on yılda bütün yayıncıların da gözdesi.

Ancak bütün bunlara rağmen “Ben kimim? Varlığın hakikati nedir?” gibi sorulara henüz cevap bulamamış, arayış içindedir ve bu buhran içerisinde kendisini sefahat âlemlerine vermiştir. Böyle bir arayış içerisindeki Raci’nin kendini ve varlığın hakikatini bulma macerası Aynalı Baba adında, terk-i dünya etmiş, münzevi bir hak ereni ile karşılaşmasıyla başlar. Bir mezarlıkta inzivaya çekilmiş bir şekilde yaşayan bu meczup görünümülü derviş, Doğu’nun sezgisi ile Batı’nın akılcılığı, iman ile inkâr arasında sıkışıp kalmış bu gençle bir araya geldikçe onun kendi öz varlığını daha iyi tanımasını sağlayacak bir ayna vazifesi görür. Bu sırlı dervişin hikmetli sözleri ve nazarı ile zihnini sarmalayan bulutların yavaş yavaş dağılmaya başladığını gören Raci, onun sohbeti ile olgunlaşmaya başladıkça bambaşka bir âleme dalmaya başlar. Aynalı Baba’nın sohbeti ile pişmeye başladıkça ona varlığın hakikatine, dinlerin anlatmak istediği şeylere dair rüyetlerin içine dalmaya başladığı bir tür hayal âleminin kapıları açılır. Kendinden geçerek içine dalmaya başladığı bu hayal ve sezgi âleminin derinlikleri gerçekte kendi içinde var olan hakikatin ilim hazinesinden başka bir şey değildir aslında. Aynalı Baba’nın ıssız bir mezarlıktaki küçük barınağına yaptığı ve onun neyini dinleyip, elleriyle pişirdiği kahvesinden yudumladığı her ziyaret artık Raci için dinlerin ve mistik geleneklerin anlatmaya çalıştığı gerçeklerin açıldığı bir cezbe haline dönüşür. Kendi mana âlemi içerisine gerçekleştirdiği bu sezgisel seyahatler de Raci kâh Buda ile karşılaşır Nirvana’ya ulaştıracak öğütlerini dinler ama yeterince olgunlaşmadığı için geri döndürülür, kâh Zerdüş’t’e misafir olup karanlık ile aydınlığın, rahmanî ile zulmanî olanın birbirini tamamlayan mücadelesinin döngüsüne tanıklık eder, kâh felsefenin geçmiş büyük üstatlarının içine düştükleri çıkmazlar ve illüzyonlarla yüzleşir. Kimi zaman bu vecd ve rüyet hallerinde Zümrüd-ü Anka’nın sırtına binerek binlerce yıllık yol alır ve kâinatın yaratıcısının hazinelerinin sonsuzluğunu idrak

eder, kimi zamansa Peygamberlerle büyük veli ve âlimlerin meclislerine misafir olur. Her şeyin cevabının ve yegâne kurtuluş yolunun Hz. Muhammed (s.a.v) ile kâinata sunulmasına vakıf olur... Aynalı Baba’nın feyziyle çıktığı bu zaman ve mekân ötesi manevi seyahatlerde kendi şahsi kemalâtına ulaşırken bir yandan da insanoglunun tarih boyunca hakikate ulaşma yolculuğunun mihenk taşlarını yansıtır. İnsanın varoluş sırrına dair pek çok hikmeti hayalinin derinliklerine yaptığı manevi seyahatlerle idrak eden Raci tüm şüphe ve sorularından kurtulduğu gibi zamanla kemâle ererek tıpkı kendisine ayna olarak özündeki hakikati görmesine vesile olan Aynalı Baba gibi aydınlanır ve bir hak eren olur. Ne var ki, dışarıdan bakan zahir ehline göre o artık bir meczup-tan başka bir şey değildir. Dolayısıyla hayatının kemâl dönemini bir tımarhanede geçirmek zorunda kalır.

Aydınlanma, kişisel gelişim ve mistisizme dair kitapların hayli yaygınlaştığı günümüzden tam 107 yıl önce yayımlanan bu fantastik ama bir o kadar da felsefi ve tasavvufi roman kendi zamanında gölgede kalmış olsa da kuantum fiziğinin de getirdiği ivme ile dünyada iyiden iyiye mevzi kazanmaya başlayacak olan yeni spiritüel hareketlerin ve buna bağlı yeni bir edebiyat türünün de öncülerinden biri olur. Okuyucusunu Buda'dan Brahma'ya, Şeytan'dan Hürmüz ve Ehrimen'e, Aristo ve Eflatun'dan Hz. İbrahim'e, Hızır Aleyhisselama, Lokman Hekim'e, Zerdüş'te ve Hz. Muhammed'e (s.a.v), kadar maneviyat tarihinin en büyük figürleri ile tanıştırır. Kadim dinler ve mistik doktrinlerden, yaratılışçı evrime, Zerdüştlükten İslam'a kadar geniş bir yelpazede bilgelik ve mutlak varlığa vasıl olma yolculuğunu anlatan Amâk-ı Hayâl'in hikâyesi, yazarı Filibeli Ahmed Hilmi'nin bilgi birikiminin yanı sıra kendi kişiliği ve hayatından da esinlenir. Özellikle birçok yeni düşünce hareketinin Osmanlı'ya girdiği ve çok karmaşık bir entelektüel tartışma ortamı oluşturduğu II. Meşrutiyet Devri'nde pek çok alanda fikir yazıları ve bu dönemin kayda değer düşünce adamlarından biri olan Filibeli Ahmed Hilmi materyalizme karşı çıkar. Ayrıca metafiziği temel alarak İslam'ın ilerlemeye engel olmadığı ancak ilerlemek için İslam'ın günün koşullarına göre yorumlanması gerektiği fikrinin başlıca savunucularından olur. Her ne kadar Galatasaray Mektebi Sultanisi'nde eğitim almışsa da ailesinden ve özellikle annesinden de dini hassasiyetler taşır. Ancak hayatının ilk dönemlerinde tasavvufi yönü pek belirgin değildir. Tasavvufia gerçek manada tanışmasını asıl olarak Lib-

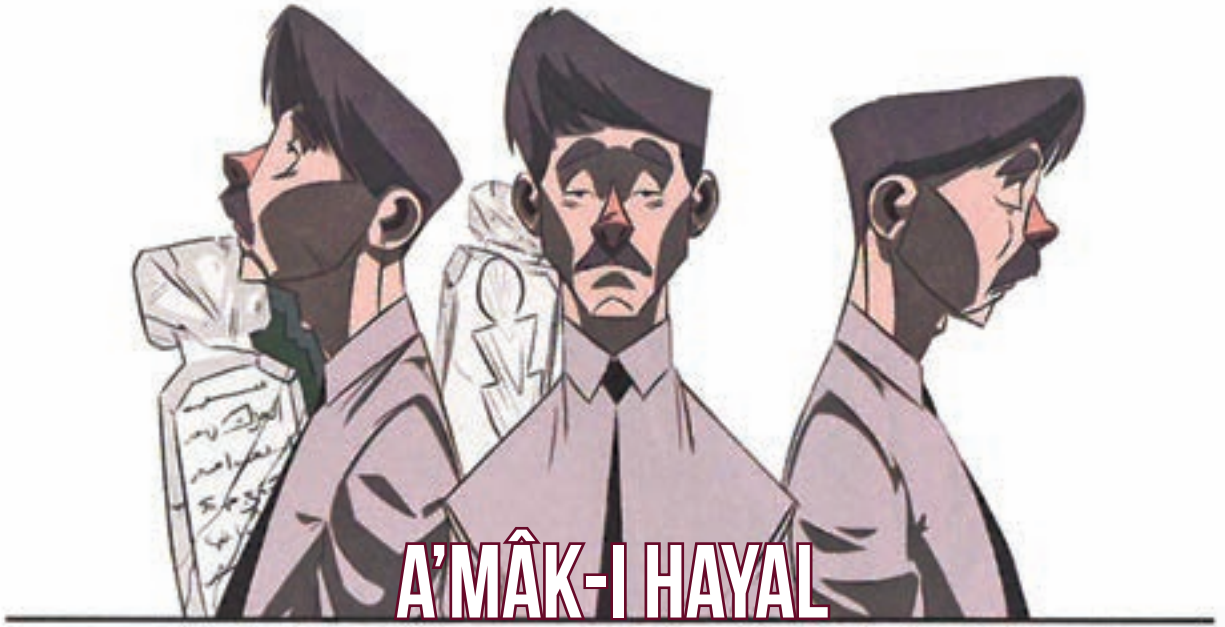

ya Fizan'a sürgün edilmesine borçludur. Posta Telgraf İdaresi'nde 11 yıl görev yapan Ahmed Hilmi, İttihat ve Terakki hareketine yakın durduğu o dönemde Sultan II. Abdülhamid'i ve siyaseti eleştirmekten geri durmaz.

ELEŞTİRİ TÜNELİNİN SONUNDAKİ IŞIK: SÜRGÜN

Bu eleştirileri ve İttihatçılara yakınlığı onun hayatında yepyeni bir dönemi açtı: Sürgün. Önce Beyrut, sonra Mısır ve daha sonra da Fizan'a sürgün olarak atanan Şehbenderzâde bu dönemde hayli sıkıntı çekmiş olsa da özellikle Fizan'daki sürgün dönemi ona yepyeni bir maneviyat kapısı açacak ve bilgisini kitabi olmaktan çıkaracaktı. Libya'da kaldığı süre içerisinde burada hayli etkin Senusi ve Arusi tarikatlarını yakından inceleme ve temas kurma fırsatı bulan Şehbenderzâde, Abdüsselam el Esmer tarafından kurulan taassuptan uzak, şen meşrepli Arusi tarikatından etkilenerek bu tarikata intisap eder. Böylelikle sürgün günleri onun için zulmetten rahmete dönüşür ve onun manevi evrimine vesile olur. Birkaç yıl bu tarikatın manevi terbiyesine tabi olduktan sonra yeniden İstanbul'a dönerek fikir mücadelesine başlamadan bir sene önce tarikatın feyzinin de etkisiyle Amâk-ı Hayâl'i yazar. 1908'de İstanbul'a dönerek yazılarıyla inançları doğrultusunda altı yıllık oldukça verimli bir dönem geçirse de bu dönem kısa sürer ve 1914'te genç denilebilecek bir yaşta vefat eder. Günümüzde bir filme, bir tiyatro oyununa konu olan ve tüm dünyada büyük ilgi çeken "Bab-ı Aziz" filmine esin kaynağı olan Amâk-ı Hayâl içindeki 23 fantastik hikâye ile 108 yıldır insanlığa şu mesajı fısıldar: "Ey avare yolcu! Bu geçici âlemin zevkleri seni Allah'a kavuşmaktan alıkoymasın. Bu eşsiz manzaraların, bu güzelliklerin hepsi yalnızca bir rüya ve hayaldir. Ey zavallı ziyaretçi! Yürü! Durma, yürü! Kendi aslına kavuş".

**Amâk-ı Hayâl;
Buda'dan
Brahma'ya,
Şeytan'dan
Hürmüz ve
Ehrimen'e,
Aristo ve
Eflatun'dan Hz.
İbrahim'e, Hızır
Aleyhisselama,
Lokman
Hekim'e,
Zerdüş'te ve Hz.
Muhammed'e
(s.a.v), kadar
maneviyat
tarihinin en
büyük figürleri
ile tanıştırıyor.**

“HEPİMİZ GERÇEKTEN DE RACİ’YİZ”

ŞEHBENDERZÂDE FİLİBELİ AHMED HİLMİ’NİN TASAVVUFİ-MİSTİK
EDEBİYATIN BAŞYAPITLARINDAN OLAN BENZERSİZ ESERİ AMÂK-I HAYÂL’İ
İLK DEFA ÇİZGİ ROMANA UYARLAYAN MUSTAFA AHMET KARA’YA GÖRE
“ELİMİZDE BELKİ TÜM DÜNYA TARİHİ KADAR BÜYÜK VE ÇEŞİTLİ BİR HAZİNE
VAR. BİZ İSE ÇOKTAN UYUŞMUŞUZ”.

Amâk-ı Hayâl’in çizgi-roman olma projesi nasıl başladı? Siz nasıl bu projeye dâhil oldunuz?

Amâk-ı Hayâl yayınevinin projesiydi. Çalışmalarımı görüp iletişime geçtiler. Çizgi roman çizmek yıllar önce gömdüğüm bir hayaldi. Tabi böyle bir teklif inanılmaz mutlu etti beni.

Projeden önce Amâk-ı Hayâl ve yazarı Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi’yi tanıyor muydunuz?

En ufak bir fikrim bile yoktu. Baktığım zaman bu büyük bir ayıp. Elimizde böyle bir hazine var ve kim

bilir benim gibi kaç tane insan bundan bihaber yaşamakta. Ancak hiçbir şey için geç değil. Bana kalırsa ben tam zamanında tanıştım. Çünkü keşfetmenin heyecanı ile bu işe girişmenin çok daha güzel bir motivasyon sağladığını söyleyebilirim.

Amâk-ı Hayâl’i ilk okuduğunuzda neler hissettiniz, neler buldunuz, bu kitap hakkında neler düşündünüz?

Kitabımızın esas oğlanı Raci, Aynalı Baba’ya ismini söylediğinde şöyle bir karşılık alıyor. “Raci mi? Tüm insanlığın ismini gasp etmişsin nurum.” İlk hissettiğim şey kesinlikle yalnız olmadığımı. Ardından aradan

bir asır geçmesine rağmen soruların aynı kalmasına üzüldüm. Birçok insan tanıdım ve hepimiz gerçekten de Raci'yiz. Daha kim bilir kaç insan vardır. Kitap üzerine harcadığım her an beni daha da çok şaşırtıyordu. Bilmin yeni yeni adlandırabildiği çoğu kavramdan ve teoremden yüz yıl önce bahseden bir adamdan bahsediyoruz. Bu kitap Filibeli'nin ölümsüz değil benzersiz bir eseridir. Çünkü ölümsüzlük peşinde koşmayı bıraktıktan sonra kâinattaki yerini kabul edebilir ve hakikati anlamaya başlarsın. Tüm bu şaşırtan güzelliklerin arasında da bana düşen kitabı sindirmek ve elimden gelen en iyi şekilde çizgiye dökmekti.

Kitabın çizgiye dönüşme ve hazırlanma sürecini anlatır mısınız? Ne gibi çalışmalar yaptınız? Nasıl bir çizgi üslubu kullanmaya karar verdiniz?

Öncelikle kitabı sindirmek gerekiyordu. Zamanına göre tasvir edilmiş cümlelerin altında muazzam bir bilim yatmakta. Ve hepsi de zamanımızda kabul görmüş teoriler. Kitabı özümsemenin ayrıca bir önemi vardı çünkü yazılı medyadan görsel medyaya bir aktarım gerçekleşiyor ve elinizde bu amaç için hazırlanmamış bir hikâye var. Her şey kendi derdi kadar tasvir edilmiş. Oluşan bu boşlukları doğru bir şekilde tamamlamak gerekti. Kitabın özgün metnini çeviren Muhammed Bedirhan üstadımın hikâyelerin geçtiği dönemlerle ilgili görsel depo oluşturma da büyük yardımı oldu. Onun yönlendirmeleriyle mekânsal ve kavramsal ayrıntıları çözdük. Çizgi diline gelirsek, Avrupa esintili bir tarz hâkim.

Elimden geldiğince kendi benliğimizle harmanlamaya çalıştım. Belçika ve Fransa kökenli bu çizgide duyguları ve eylemleri daha iyi anlatabileceğimi düşündüğüm için kendi çizgim zaten bu yöne kaymıştı. Buradan devam edip, üzerine ne koyabiliyorum ona baktım.

Amâk-ı Hayâl'in içindeki 20'yi aşkın hikâye farklı dönemleri ve kültürleri yansıtır. Bu dönemlere ait arka planı yansıtırken hayli araştırma yapmış olmalısınız. Kitap bu açıdan ve çizgiye dönüştürme açısından size ne gibi imkânlar sundu ya da zorluklar çıkardı?

Henüz hikâyemiz bitmedi. Daha aktarılacak ve araştırılacak birçok dönem var. Bilgi yükü altında ezilmemek için bu araştırmaları hikâye hikâye yapıyoruz ve dediğim gibi Bedirhan ustanın geçmiş coğrafyalarla ilgili engin bir bilgisi var, o da elinden geldiğince bunları benimle paylaştı. Sadece bu hikâyelerin arka planından öğrendiklerimi anlatmaya kalksam o bile epey bir yer tutar. Şükürler olsun ki öğrenilecek yeni zamanlar, yeni dünyalar var. Belki ilk keşfeden olmanın heyecanını yaşayamayacağız ancak olan bilgiyi yakalamak bile yaşamaya devam etmek için yeterli bir sebep. Özellikle çizgiye aktarırken ki kısıtlamalar ve bu sınırlar çerçevesinde üretilen çözümler, çizer için en heyecanlı taraf olsa gerek. Metne karşılık gelecek görsel çözümlere karar kılmak, çoktan kabul ettiğiniz bir meydan okumayı kazanmak gibi. Tüm bu yaratıcı süreçten sonra resmetmek ise artık işin hamallığı oluyor. Lakin bu kısmın ayrı bir güzelliği var, o da fikirlerin ve karalamaların hayat bulmasına tanık olmak.

Karakterleri tasarlama süreci hakkında bilgi verebilir misiniz? Amâk-ı Hayâl'in başlıca karakterleri Raci ve Aynalı Baba'yı nelere göre tasarladınız?

Aynalı Baba zaten yeterince anlatılmıştı. Raci ise tamamen benim karakterim. Her hikâyede Raci'nin farklı dönemlerdeki enkarnasyonlarını görüyoruz. Bu yüzden önce gerçek Raci'yi tasarladım. Ardından hayal dünyasındaki koşullara göre minik değişikliklerle farklılaştırarak çeşitli Raci'ler elde ettik. Mesela Temaşa Bayramı'nda Raci milattan önce yaşayan Persli

Amâk-ı Hayâl'in bende bıraktığı en büyük etki; şu cümleyi artık daha bilinçli ve daha sık kullanıyor olmam: "Bir insan olarak, amacımın belirginleşmesi için lütfen bana yardım et".

bir savaşçı. Yüzü gözü boyu posu aynı olmasına karşın fiziksel koşullardan ötürü daha yapılı ve saçlı sakallı bir hale büründü. Ama aynı durum Hiçlik Zirvesi için söz konusu olmadığından, oradaki Raci yine bizim esas Raci'miz gibiydi. Olabildiğince hikâyeye sadık kalmaya çalıştık ve gerekli olmayan hiçbir ayrıntıya veya değişikliğe gidilmedi. Projenin gerçek sahibi Tuti Kitap ise bu konuda bana inanılmaz güvendi ve çok serbest bıraktı. Maalesef günümüzde her türlü sanat dalında -eğer ortada bir sipariş durumu var ise- böyle bir güven duygusu ve serbestliğe sahip olmak tam anlamıyla bir lüks. Ben de elimdekinin kıymetini bilip mümkün mertebe hakkını vermeye çalıştım.

Şimdi baktığınızda çizgi romana aktarma sürecinde Amâk-ı Hayâl ile ya da resmettiği felsefi-mistik atmosferle kişisel ya da entelektüel olarak nasıl bir ilişki kurduğunuzu düşünüyorsunuz? Sizde ne gibi açılımlara sebep oldu?

Bu coğrafyada yaşayıp da kitapla bir bağ kurmanın pek mümkün olmadığını düşünüyorum. Çünkü bu kitap toplumun, psikolojinin, genişleyen bilgi dağarcığının ve dini vecibelerin birey üzerinde bıraktığı etkileri konu alıyor. Muhakkak bu soruların üstesinden gelmiş insanlar vardır fakat ben çözemeyenlerin çok daha fazla olduğunu düşünüyorum. Malum insanlığın doğduğu bu coğrafyanın an itibariyle ne kadar insanlıktan uzaklaştığına tanık oluyoruz. Çok azımız gerçek amacından ve evrendeki mutlak konumundan haberdar. Amâk-ı Hayâl'in bende bıraktığı en büyük etki; şu cümleyi artık daha bilinçli ve daha sık kullanıyor olmam: "Bir insan olarak, amacımın belirginleşmesi için lütfen bana yardım et".

Üzerinde uzun süre çalışmış bir insan olarak Amâk-ı Hayâl'i şimdi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce bu kitap neleri ifade ediyor, önemi nedir? Aynı şekilde temas ettiğiniz kadarıyla yazarı Filibeli Ahmed Hilmi'yi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Filibeli'nin "tam olarak" neler yaşadığı benim için bir muamma. Onun Aynalı Baba'sının kim olduğu büyük bir soru işareti. Sanırım şu süreçten sonra kendisi dünyada en çok sohbet etmek istediğim insanların başında geliyor. Tabi bunun için başka bir günü beklemek zorundayım. Benim için herhangi bir konuda bir insanın yalnızlığını gidermek bile büyük önem arz eden bir husus. Filibeli'nin önemi de bu. Daha önceleri kısmi olarak asırlar öncesinin âlimleri Farabi'de ve İbn-i Arabi'de hissettiğim dostluk Filibeli'de zirve yaptı. Eğer Raci'nin yetiştiği ve eğitildiği altyapıdan azıcık nasibinizi almışsanız çok rahatlıkla bu muhabbeti yakalayabilirsiniz.

Bu türden klasiklerin çizgi romana dönüşmesi konusunda neler düşünüyorsunuz? Sanırım benzer projelerin arkası gelecektir?

Düşünün ki bir milyon liranız var ancak sadece döviz kurunun geçerli olduğu bir dünyada yaşıyorsunuz. Dövizleri kazanmaya ve tüketmeye o kadar alışmışsınız, o kadar odaklanmışsınız ki çoktan sahip olduğunuz çantalarca lirayı unutuyorsunuz. Bu haldeyiz. Elimizde belki tüm dünya tarihi kadar büyük ve çeşitli bir hazine var. Biz ise çoktan uyuşmuşuz. Bunu kırmamız gerek. İnsanlara anlatmamız ve gös-

termemiz gerek. Tüm bu üretimin asıl motivasyonu da buradan geliyor. Elimizde bir imkân varsa ve değerlendirmiyorsak, er ya da geç bunun hesabı bir şekilde sorulur. Türkiye'de çizgi roman üretmek aslında bir isyan şekli... Piyasadan ve sektörden bunalmış sanatçıların tak etme noktası belki. Bu yüzden üretilen çizgi romanlar da popüler dünyanın tabelalarından biraz uzak kalıyor. Benzer projeler zaten var, sadece gözümüzün önünde değil biraz daha derinlerde. Puslu Kıtalar Atlası İlban Ertem usta tarafından daha yeni çizgi romana dönüştürüldü. İlk ustam Ramazan Türkmen'in Osmanlı tarihiyle ve akıncılarla ilgili güzide eserleri mevcut... Devrim Kunter'in Seyfettin Efendi'si yıllardır cumhuriyetin ilk yıllarındaki gizemli olayları aydınlatıyor. Biz üretmekle ve yaptığımız işin hakkını vermekle yükümlüyük. Ancak okuyucular da biraz tüketimin hakkını vermeli, televizyonda veya büyük yayın kuruluşlarında yer almıyor diye bu işlerden bihaber yaşamak pek güzel bir bahane değil. Sadece bulmak için biraz daha derine inmeleri ve talebi arttırmaları gerek. Belki de tek yapmamız gereken döviz kullanmaya biraz ara verip elimizdeki liralara değerlendirmektir.

ALP VE ERENLERİN PİRİ

Hoca Ahmet Yesevi

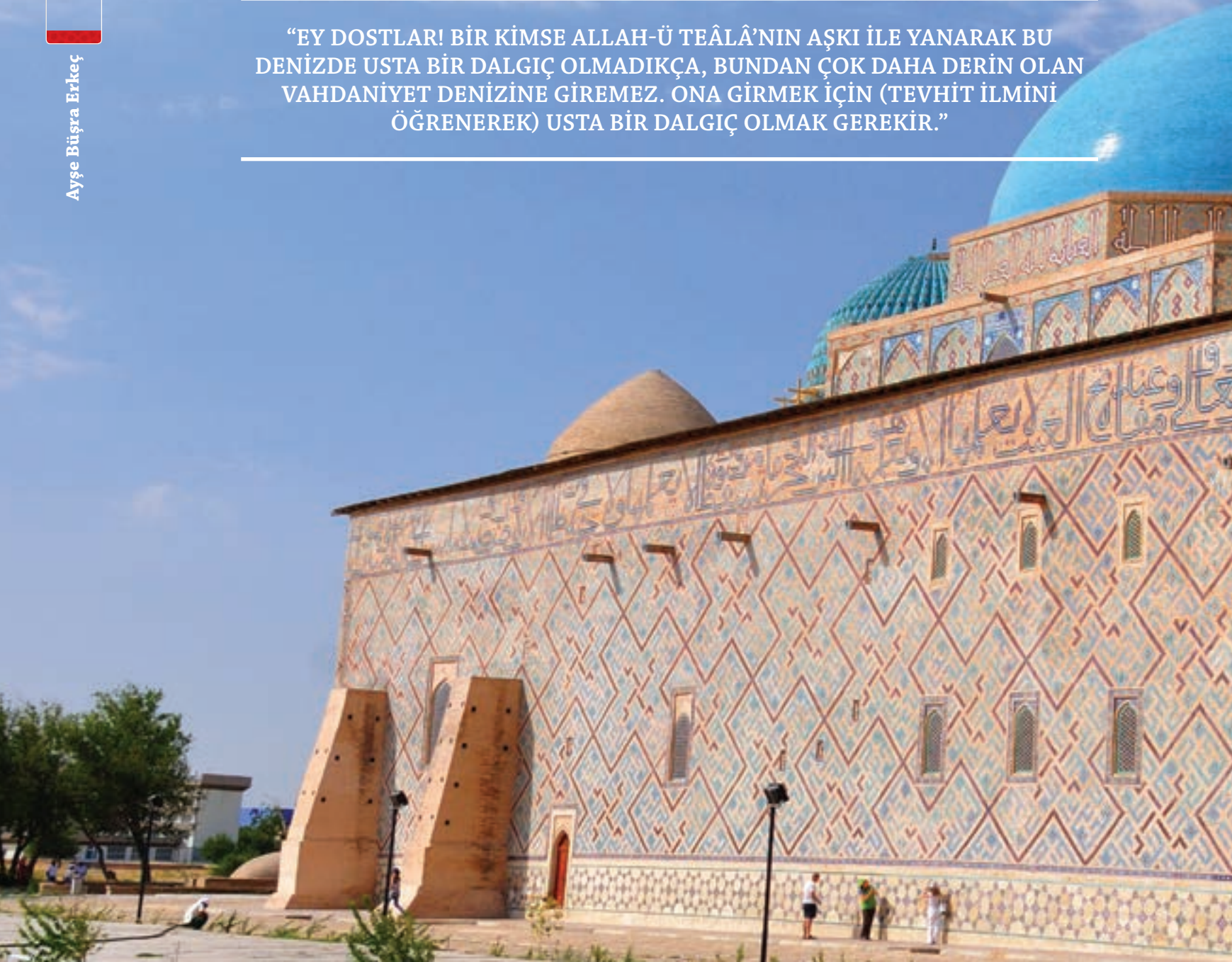
“EY DOSTLAR! BİR KİMSE ALLAH-Ü TEÂLÂ’NIN AŞKI İLE YANARAK BU DENİZDE USTA BİR DALGIÇ OLMADIKÇA, BUNDAN ÇOK DAHA DERİN OLAN VAHDANİYET DENİZİNE GİREMEZ. ONA GİRMEK İÇİN (TEVHİT İLMİNİ ÖĞRENEREK) USTA BİR DALGIÇ OLMAK GEREKİR.”

KIRMIZI
BEYAZ

62

Kültür

Ayşe Büşra Erkeç

Dostluk penceresinden göz kırpan bir hayat kayda geçmişse takdiri ilahide, bunu ondan başkası değiştiremez. Büyük bir beyin ve düşünce insanı olsanız da, yazılanlar ve yaşanması gerekenler bir tür film şeridi gibi geçer tarihin perdesinden. Geriye sadece "Dostluk" izi kalır.

"EY DOSTLAR, CAHİLERLE DOSTLUK KURMAKTAN SAKININIZ!"

Ahmet Yesevi'nin yaşamı ve hikmetli hayatı da Kazakistan'ın Yesi şehrinde başlamıştı. Çimkent şehrinin doğusunda bulunan ve tarım ırmağına dökülen Şahyar nehrinin küçük kolu olan karasu üzerine kurulan Sayram kasabasında doğdu. Önemli bir yerleşim merkezinde yaşanmış bu hikâye daha sonra Ahmet Yesevi ismi ile anılacak ve tarihe şahitlik edecekti... Büyük devrimler yaşanırken o zamana tanıklık eden, yaşayan insanlar tarafından fark edilmez. Fakat ilerleyen zamanlarda geçmişte yaşanan bu değişimler tarihte devrim olarak kayda geçer... Kimse farkına varmaz o yıllarda, bu ışığın küçük bir çocuğun gözlerinden yansıdığına ve hikmetin neticesi fark edilmez. Yeni bir güneş doğmuştu, sancılıyla ve kaderin küçük gövdesine aldırmadan 'büyümek ve olgunlaştırmak adına' sırtına yüklediği çeşitli yük ve sızılıyla, fark ettirmeden yansıyan bir güneşin ilk kıvılcımlarıydı bu doğum. Büyüten şekil veren, biçimlendiren, akımlar başlatacak olan ve akımları peşi sıra ardından sürükleyecek bir birikimdi o. Bir derdi olmalıydı, hayatında kayda dair... Şeyh İbrahim ismi ile anılan babası Muhammet Hanefi kanalıyla Hz. Ali'ye dayanan soylu bir zattı... Annesi Ayşe Hatun hoş, zarif bir hanımefendi idi. İlk evlatları olan Gevher Şehnaz isimli kızlarından sonra Ahmet Yesevi'ye kavuşmuş olmanın gururuyla, mutluluklarının katlandığı mütevazı yuvalarında yaşayıp giderken, yedi yaşına geldiği zaman önce annesini ardından da babasını almıştı ölüm meleği.

Ablasının şefkatine sığınmaktan başka çaresi yoktu artık küçük Yesevi'nin, henüz kimsenin farkına varmadığı o küçük cevher ve ablası Şehnaz, Yesi şehrine yerleştiler...

ASLAN BABA HANESİNDE YAYILAN IŞIK

Tahsiline Yesi'de başlayan Ahmed Yesevi, küçük yaşına rağmen birtakım tecellilere mazhar olması, beklenme-

yen fevkaladelikler göstermesi ile çevresinin dikkatini çekmişti. Ahmed Yesevi ilk eğitimini kendisi yedi yaşlarında iken vefatına kadar babası İbrahim Şeyh'den aldı. Babasının ölümünden sonra Arslan Baba, eğitimini üstlendiği Ahmed Yesevi'nin aynı zamanda manevi babası olmuştur.

Menkibelere göre, yedi yaşında Hızır'ın delaletine nail olan Ahmed Yesevi Yesi'de Arslan Baba'ya intisap ederek ondan feyz almaya başladı. Arslan Baba'nın Yesi'ye gelerek Ahmed Yesevi'yi bulması Hz. Peygamber'in manevi bir işaretine dayanır, düşünceleri ve söylemleri Peygamber ile aralarında ki bağı çözümler bir açılım olabileceği kanaatini ortaya çıkarıyor. Arslan Baba'nın terbiye ve irşadı ile Hoca Ahmed Yesevi kısa zamanda mertebeler aşar ve şöhreti etrafa yayılmaya başlar. Mezar-ı Şerifte bulunduğu bir dönem, İmam Rıza'nın

12. yüzyıla ait Hoca Ahmet Yesevi Külliyesi UNESCO tarafından da Dünya Kültür Mirası listesine de girerek koruma altına alındı.

DİVAN-I HİKMET

Divan-ı Hikmet, toplam 217 adet hikmetten oluşuyor.

1. Hikmet'ten bir bölüm...

*Bismillah deyip beyan ederek hikmet söyleyip
Taleb edenlere inci, cevher saçtım ben işte.*

*Riyazeti sıkı çekip, kanlar yutup
"İkinci defter" sözlerini açtım ben işte.
Sözü söyledim, her kim olsa cemale talip
Canı cana bağlayıp, damarı ekleyip,
Garip, yetim, fakirlerin gönlünü okşayıp
Gönlü kırık olmayan kişilerden kaçtım ben işte.*

öğrencisi olduğu belirtilen Arslan Baba'nın, Yesevi'nin manevi yücelmesinde önemli bir yeri mevcut. Fakat fazla uzun olmayan bir müddet içerisinde de Arslan babasını kaybeder... Yine boşluklarda süren bir hayat kavgasının içinde bulmuştur kendisini. Hayat hamur gibi yoğurur ruhunu ve Yesevi, Arslan Baba'nın vefatıyla Buhara'ya gider. Orada Ehli Sünnet âlimlerinden Yusuf Hamedani'ye bağlanarak, manevi ilimleri tahsil eder. İnsanlara doğru yolu göstermek için ondan icazet (diploma) alır.

Hoca Ahmed Yesevi, Yesi'ye yerleştikten sonra Türkistan'ın her yerinden gelen ve eğitimini tamamlayan sonra bütün Türk yurtlarında İslam'ı tebliğ ile görevlendirildiği müritlerine İslam'ın Zahiri ve Batınî ilimlerini öğretmeye başlar. Rivayetlere göre Ahmed Yesevi dergâhında yetiştirildikten sonra Hind kıtasından İdil boy-

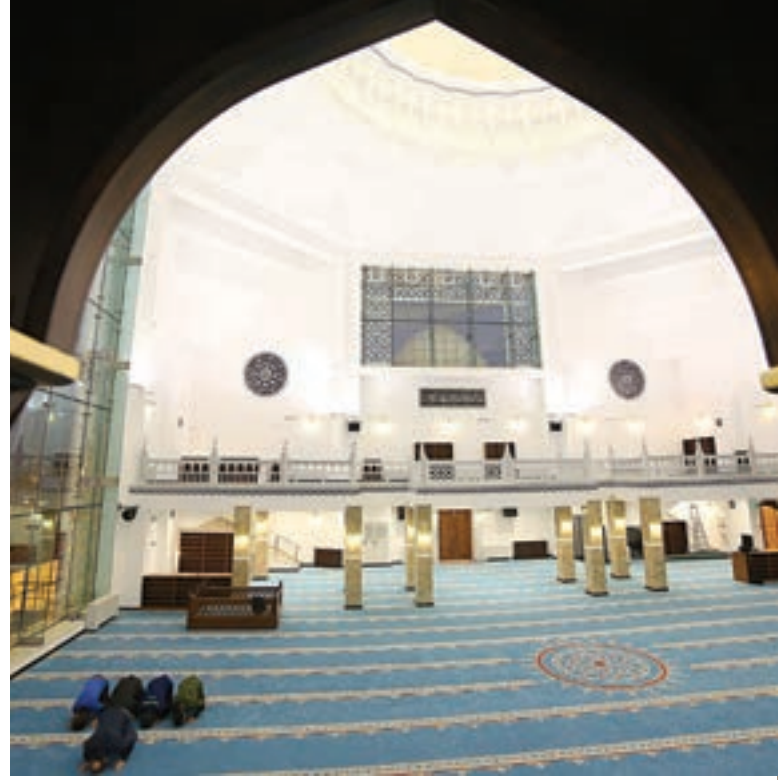

“Şeriat, tarikat ve hakikatten nasip almak isteyen, büyük velilerin makamına ulaşmak, cehennemden kurtulup cennete kavuşmak isteyen kişi ilim tahsil etmelidir.”

larına, Çin seddinden Tuna kenarlarına kadar uzanan geniş bir coğrafyaya tebliğ ve irşat göreviyle gönderdiği dervişlerinin sayısı doksan dokuz bindir. Bu doksan dokuz bin rakamı, sayı olarak tam tamına olmasa bile çokluğu ifade etmesi yönünden gerçeğe işaret eder. Yine başka bir rivayete göre, Ahmed Yesevi'nin on iki bini kendi yaşadığı muhitte, doksan dokuz bini de uzak ülkelerde bulunan müridleri ve geleneğe uygun olarak hayatta iken tayin ettiği pek çok halifesi bulunmaktaydı.

“ARTIK BİZİM İÇİN YERİN ALTI YERİN ÜSTÜNDEN DAHA HAYIRLIDIR!”

Pir Ahmet Yesevi altmış üç yaşına geldiğinde “Artık bizim için yerin altı yerin üstünden daha hayırlıdır!” diyerek yeraltında kendisine bir oda (çilehane) yaptırmış, 73 yaşında Hakkın Rahmetine kavuşana kadar, aşağı yukarı on sene, burada yaşadı. Hoca Ahmed Yesevi, hik-

metlerinin birçoğunda bu uzlete çekilmesinin sebebi olarak Hz. Muhammed (s.a.v)'in altmış üç yaşında vefat ederek yeraltına girişini ve bu yüzden kendisinin de yer üstünde Peygamberimiz (s.a.v)'den daha fazla gezmekten hayâ etmesini göstermekteydi. Sevgi ve sadakatin timsali olarak ‘ölmeden evvel ölünüz’ sözüne binaen hayatta olduğu süre içerisinde yine bir örnek yaşam biçimi ile karşımıza çıkan Yesevi, yaşamını sevgisine ortak etmişti... Veryüzünde aldığı nefesin, Efendisi'nden ayrı olmasına artık ne ruhu razı idi, nede bedeni, sadakatini bu şekilde göstermişti...

Şiirlerini toplandığı eser olan Divan-ı Hikmet'te Ahmed Yesevi'nin yeraltında uzlete çekilişini ve uzlet hayatı esnasında yaşadığı manevi halleri anlatan kıssalar önemli bir yere sahiptir. Esasen Divan-ı Hikmet'ten anlaşıldığına göre hikmetlerinin büyük bir kısmı da ilahi ilham ile bu mekânda Ahmed Yesevi'nin dilinden dökmüş ve yanındaki dervişler tarafından kâğıt üzerine nakşedilmiş.

Sünnet-i nebeviye olan saygı derecesini gözler önüne seren bu davranışının kanıtı olan yeraltında uzun süren bir halveti yaşadığı hücresinin kalıntılarından kendini belli ederek bugün hâlâ canlılığını korur.

PİR, HAYATINDA GEÇİM SIKINTISI ÇEKMEDİ

Mütevazı ve ince bir kişiliğe sahip olan Pir, hayatında da geçim kaygısı gütmemişti. Ağaçlardan tahta kaşık yapar, yaptığı kaşıkları kepçeleri bir öküzün heybesine doldurur ve pazara salardı. Hayvan alışımlı olacak ki,

ULU BİR REHBER...

Ahmet Yesevi Hazretleri'nin en önemli özelliği, Arapça ve Farsça bilmesine rağmen çok sade bir Türkçe ile Hikmet denilen eğitici sözleri, Türkistan Türkleri üzerinde büyük izleri bırakmış olmasıydı. Bu hikmetli sözlerde şariat erkanını ve tarikat adablarını anlatmıştı. Yesevi Ocağı aynı zamanda bir tarikattı. Önemli ve büyük tarikatlardan Nakşilik ve Bektâşilik, Yeseviliğin kollarıdır. Yeseviliğin, adabları müridlerin uyması gerekli hususlar ve ahkâm-ları vardır. Yesevi dergâhı, fakirler, yoksullar, yetim ve çaresizler için bir sığınak yeri idi. Bu dergahlar aynı zamanda, tekke edebiyatının ilk temsil edildiği yerler olmuştur. Ahmet Yesevi Hazretleri tekke edebiyatının ilk temsilcisidir. Bu vesileyle Anadolu'daki Türk edebiyatının yeşerip gelişmesine zemin hazırlamış, Yunus Emre gibi büyük şairlerin yetişmesine sebep olmuştur. Bu şekilde yetiştirdiği talebelerinden tayin ettiği halifeleri şunlardır;

Mansur Ata, Abdulmelik Ata, Süleyman Hakim Ata (Bu Türkler arasında en meşhur halifesidir) Muhammed Danişmend, Muhammed Buhari (Sarı Saltuk) Zengi Ata, Tac Ata vb. Bu halifelerinin yetiştirdiği birçok talebe ki; Ahi Evran, Hacı Bektaş, Mevlana, Taptuk Emre, Yunus Emre gibi talebeler Anadolu'da, Ahmet Yesevi Hazretlerinin çizdiği yolda ilerlemişler ve Türk dilini, edebiyatını, kültürünü özellikle İslam dinini doğru olarak gelecek nesillere aktarmışlardır. Sade bir Türkçe ile halkın anlayacağı, sohbet tarzındaki "Hikmet" adlı şiirleri, Çin'den, Marmara sahillerine kadar yayılıp, Türk milletine manevi ışık olmuştur. Ahmet Yesevi Hazretleri Hicri 590 (1194)'de Yesi şehrinde vefat etmiştir. Kabri üzerine türbe, 200 yıl sonra, Timur Han tarafından inşa edilmiştir.

kendi kendine pazarda dolaşır insanlar kaşık ve kepçelerden alır ve gönlünden geçen bir miktar parayı heybeye atarlardı. Arada bedavacılar çıkıp heybeden bir şeyler aşırısa öküz başlardı onu takip etmeye, ta ki malın hakkını heybeye koyana kadar.

TÜRKÇE'DEN VAZGEÇMEDİ

O, Şariat, Tarikat, Marifet, Hakikat, Edebiyat ve Şiir'in kapılarını aralamıştı. Yesevî, İslâm tasavvufunu esas alan, bilim, edebiyat ve sanata önem veren bir medrese kurdu. Bu medresenin, konuşma dili, yazışma dili, şiir ve edebiyat dili, eğitim ve öğretim dili Türkçe idi. Buradan yetişen binlerce insan Türk Dünyası'nın her tarafına dağıldılar. İlminde yeterlilik icazetini alanlar,

gittikleri her yerde Yesevî'nin Türkçe şiirlerini, yani HİKMET'lerini tekrar tekrar seslendirdiler. Bu şekilde yeni bir Türk edebiyat akımı da doğmuş oldu.

*"Miskin kul hoca Ahmet
Yedi atana rahmet
Fars dilini bilir de
Sevip söyler Türkçeyi"*

Kaynakça:

1. Divan-ı Hikmet'ten Seçmeler Ahmet Yesevi, Tokar Yayınları, 2005
2. İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı, Cilt 2, 1989
3. Sahabeden Günümüze Allah Dostları, Cilt 7 Şule Yayınları, 1996
4. Tasavvuf ve Tarikatlar, Dr. Selçuk Eraydın Marmara Ün. Yay. No: 82, 1994
5. Ahmet Yesevi Hayatı Eserleri Fikirleri Tesirleri, Seha Neşriyat, 1996

ZEHİRLE YAZILAN TARİH

Tarihte Yaşanan Zehirli Suikastlar

ANTİK DÖNEMLERDE, ROMA, BİZANS, AVRUPA VE ASYA KRALLIKLARINDA BİRÇOK DEVLET ADAMININ ZEHİRLİ SUİKAST SONUCU ÖLDÜRÜLDÜĞÜNÜ BİLİYOR MUYDUNUZ? NERON'DAN SOKRATES'E, NAPOLYON'DAN GÜNÜMÜZE ZEHRİN ÖLDÜRÜCÜ DÜNYASINA DOĞRU, ETKİLEYİCİ BİR YOLCULUĞA ÇIKMAYA HAZIR OLUN.

“R o m a İ m p a - r a t o r l u -

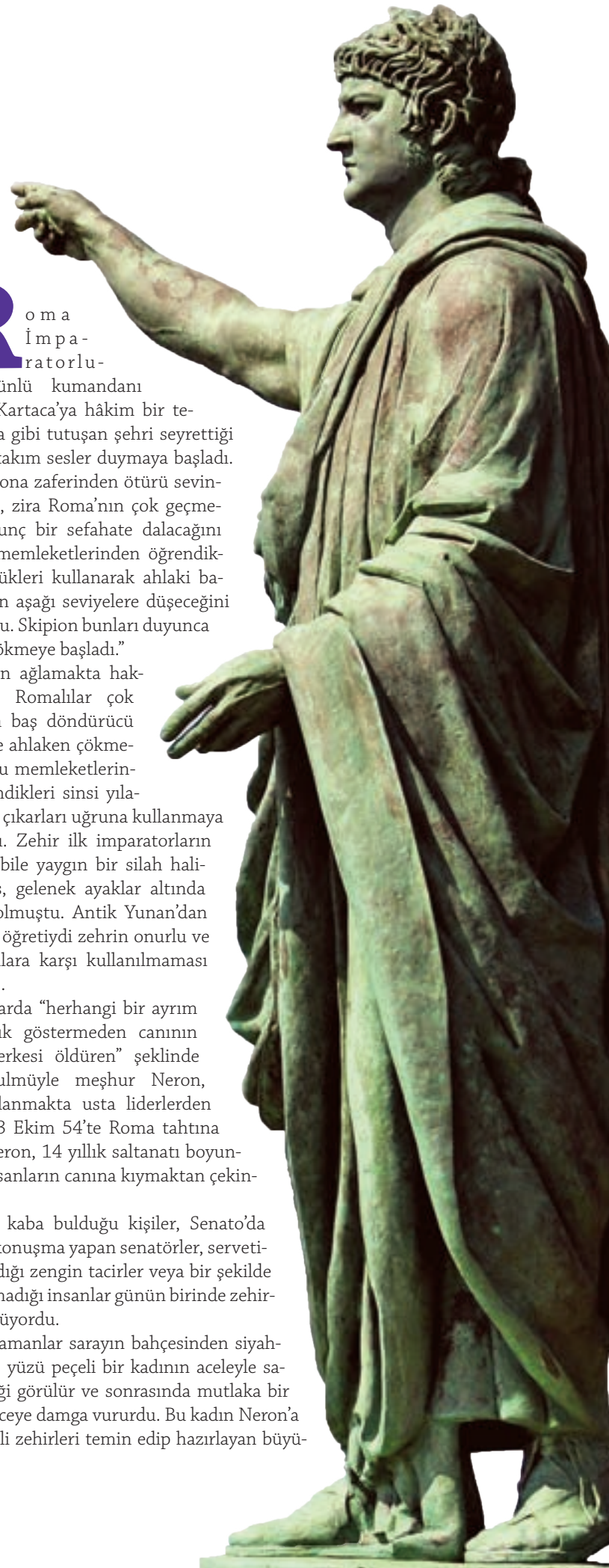
ğu’nun ünlü kumandanı Skipion, Kartaca’ya hâkim bir tepeden çıra gibi tutuşan şehri seyrettiği vakit bir takım sesler duymaya başladı. Bu sesler ona zaferinden ötürü sevinmemesini, zira Roma’nın çok geçmeden korkunç bir sefahate dalacağını ve doğu memleketlerinden öğrendikleri kötülükleri kullanarak ahlaki bakımdan en aşağı seviyelere düşeceğini söylüyordu. Skipion bunları duyunca gözyaşı dökmeye başladı.”

Skipion ağlamakta haklıydı zira Romalılar çok geçmeden baş döndürücü bir süratle ahlaken çökme ve doğu memleketlerinden öğrendikleri sinsi yılanı, politik çıkarları uğruna kullanmaya başlamıştı. Zehir ilk imparatorların devrinde bile yaygın bir silah haline gelmiş, gelenek ayaklar altında çiğnenir olmuştu. Antik Yunan’dan kalma bir öğretiydi zehrin onurlu ve asil insanlara karşı kullanılmaması gerektiği...

Kayıtlarda “herhangi bir ayırım ve ılımlılık göstermeden canının çektiği herkesi öldüren” şeklinde anılan zulmüyle meşhur Neron, zehir kullanmakta usta liderlerden biriydi. 13 Ekim 54’te Roma tahtına oturan Neron, 14 yıllık saltanatı boyunca nice insanların canına kıymaktan çekinmedi.

Sesini kaba bulduğu kişiler, Senato’da aleyhine konuşma yapan senatörler, servetini kıskandığı zengin tacirler veya bir şekilde sıcak bulmadığı insanlar günün birinde zehirlenerek ölüyordu.

Bazı zamanlar sarayın bahçesinden siyahlar giymiş yüzü peçeli bir kadının aceleyle saraya girdiği görülür ve sonrasında mutlaka bir ölüm o geceye damga vururdu. Bu kadın Neron’a en kuvvetli zehirleri temin edip hazırlayan büyü-

cüydü. Saraya istediği saatte girebilir ve kimseden izin almazdı. Çok defa Roma'nın ileri gelenleri mühim devlet işlerini görüşürken, Neron bu kadınla bir odada herhangibir zehir hakkında mütalaa ederdi. Bu gizemli büyü-cünün adı Lüküstra'ydı. Halkın nefret ettiği bu kadından son defa bir iş istedi Neron. Kardeşi Britanniküs'ü zehirlemesi için kuvvetli bir karışım hazırlayacaktı.

O gece bütün davetliler kendilerine sunulan şarabın tadına bakarken Britanniküs hiçbir şeyden şüphelenmiyordu. Zira kendinden önce bir köle şarabı tadıyor sonra misafirlerin kadehini dolduruyordu. Britanniküs içine ölümcül bir karışım atılan şaraptan ilk yudumu alır almaz kaskatı kesildi. Bir tek kelime söyleyemeden bütün misafirlerin gözü önünde birkaç saniye içinde can verdi. Neron ise kardeşinin neden öldüğünü anlamaya çalışıyor, sağa sola hekim getirmeleri için emirler yağdıyordu. Sonunda Britanniküs'ün bir epilepsi nöbetiyle öldüğü halka duyurulacaktı.

SOKRATES NEDEN BALDIRAN İÇTİ?

Dünyanın en etkileyici diyaloglarından kabul edilen Sokrates'in Savunması'nda Platon, hocasının ölüm anını şöyle tasvir eder:

- (Ağlayanları görünce) "Ne yapıyorsunuz?" diye bağırdı. "Buradan kadınları uzaklaştırdım ki, bu gibi sahnelere maruz kalmayayım. Siz ise kadınlardan beter çıktınız. Benim bildiğim insan mesut kelimeler işite-rek ve söyleyerek bu hayatı terk etmelidir. Sakin olun! Kendinize gelin." Sokrates'in bu son sözleri etrafındakileri utandırdı. Ağlamayı kesmeye çalıştılar. Sokrates, bacaklarının uyuştüğünü söyledi. Sirt üstü yattı. Önce ayakları, sonra bacakları soğumaya başladı. Az sonra karnı-

na kadar vücudunun bütün alt kısmı buz gibi soğudu. Yüzünün de uyuşmak üzere olduğunu anlayınca:

- "Kriton" dedi. Borçlarımı ödeyin!

Kuvvetli bir zehir yudumlayarak ölmek üzere olan bir adam için fazlaca sakın ve acısız değil mi? Sokrates'in bu kadar sakın ve acısız bu dünyadan göçmesinin sebebi içtiği zehrin türünde gizliydi.

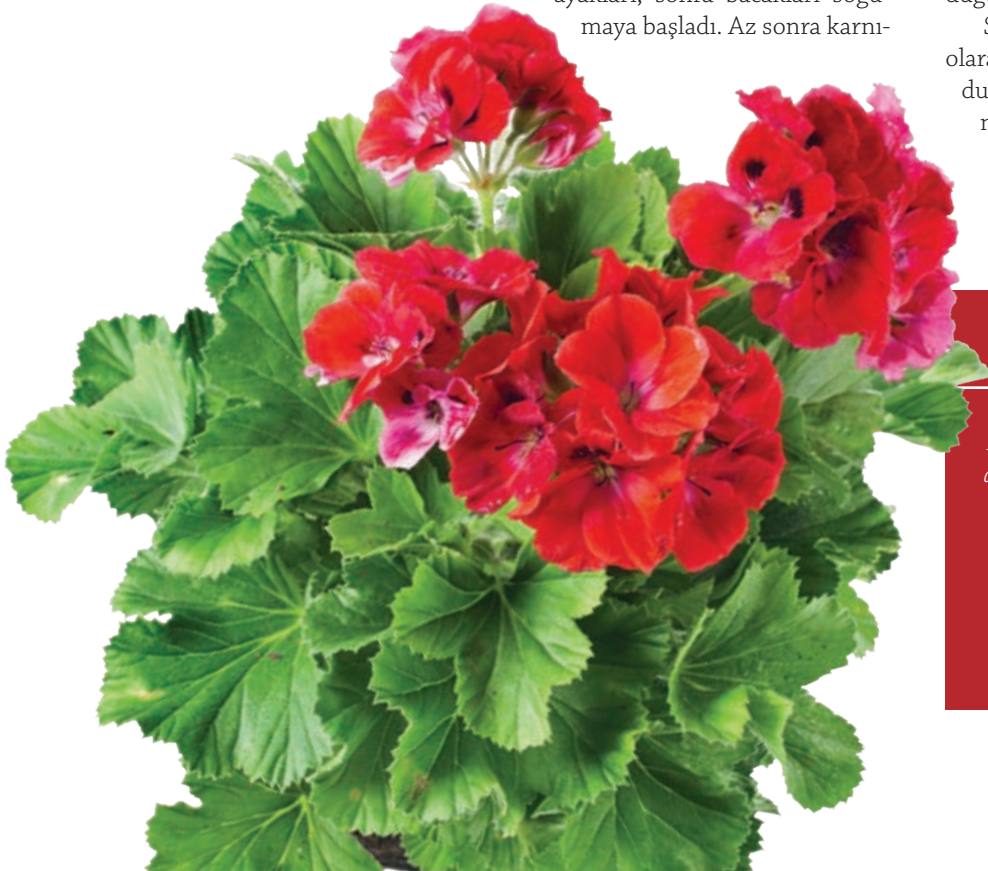
Zehir Antik Yunan'da ve onun etkisiyle gelişen uygarlıklarda onurlu insanlar için kullanılmaması gereken kötü ve gayri ahlaki bir silahtı. İnanışa göre zehir vücutta tahribata yol açıyor ve Tanrının yarattığı sureti bozduğu için büyük kötülüklerden kabul ediliyordu.

Sokrates M.Ö. 470'te Atina'da bir duvarcının oğlu olarak dünyaya gelmişti. Meslek olarak babadan kalma duvarcılığın yanında uzun yıllar felsefe ile uğraştı. Atina'da ders vermeye ve fikirlerini yaymaya başladı. Etrafında topladığı kabiliyetli öğrenciler sayesinde ünü günden güne artarak yönetim kademelerini rahatsız etmeye başladı.

Fikirleri nedeniyle M.Ö. 399'da zehirlenmek

"SARDONIA GÜLÜŞÜ"

Romalılar M.Ö. 2. yüzyılda Sardunya ve Korsika'ya aldıkları Kuzey Afrikalı Kartacalılar tarafından getirilmiş bir zehir buldular. Dioskurides, adaların alınışından üç asır sonra bilinci bulandıran ve kasılma yüzünden dudaklara gülümseme görüntüsü veren "Sardonia bitkisi"nden söz eder. "Sardonia gülüşü" sonradan hain ve alaycı gülüşler için bir deyim olarak kullanılmaya başlandı.

Suikast için en etkili yöntemlerden biri olarak tarih boyunca zehre sıkça başvuruldu.

suretiyle ölüme mahkûm edilen Sokrates, kendisine sunulan baldıran otu ile zehirlenmiş bir kadeh içkiyle infaz edilmişti. Peki, neden binlerce zehir arasından baldıran otu seçilmişti dersiniz?

Yapılan araştırmalarda baldıran otunun vücutta kasılmaya sebebiyet vermediği ve insan vücudunda tanrıların vermiş olduğu şekli bozmadığı ortaya çıktı. Yani “baldırın çıplak filozof” ölürken onurlu bir hikmetsever gibi infaz edilmişti. Acısız, ağrısız ve vücudunda hiçbir tahribata yol açmadan...

YAHUDİLER PEYGAMBERİMİZ’İ (S.A.V) DE ZEHİRLEMİŞTİ

Tarihte siyasi kişilikler kadar peygamberler de zehir yılanı tarafından sokularak öldürülmek istenmişti. Hayber Kalesi’nin zorlu fethinden sonra Peygamber Efendimiz (s.a.v) sahabeleriyle birlikte istirahat çekilmişti. Savaşarak Peygamber Efendimiz’i (s.a.v) yenemeyen Yahudiler, rahmet elçisini zehirlemeyi düşünmüş ve bu

görevi Sellam b. Mişkem’in karısı Haris’in kızı Zeynep’e vermişlerdi. Tuzak gereği Zeynep bir dişi keçi kızartacak ve etin her tarafını zehre bulayacaktı. Ayrıca Peygamber Efendimiz’in (s.a.v) keçinin kol ve kürek etini çok sevdiğini öğrenecek ve o kısımları daha çok zehirleyecekti. Dessas Yahudi kadını kızartılmış, kebab edilmiş zehirli keçiyi alıp getirdi ve “Ey Ebû’l-Kasım! Bunu sana hediye ediyorum” diyerek Peygamber Efendimiz’in (s.a.v) önüne koydu.

Kadın uzaklaşırken, Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve orada hazır bulunan Sahabiler de ortaya konulan etten yemeye hazırlandılar. Resûl-i Ekrem, etin sevdiği kürek kısmından bir lokma aldı; fakat yutmadan Sahabilere, “Ellerinizi çekiniz! Şu kürek, etin zehirlenmiş olduğunu bana haber veriyor” (Sîre, 3:352; Sünen, 4:175) buyurdu. Bunun üzerine sahabeden Bîşr bin Bera (ra) ağzındaki lokmayı yuttuğu için oracıkta şehit oluverdi. Daha sonra Peygamberimiz (s.a.v) Zeynep’i sorguya çekecek ve sonunda cezalandırmayıp affedecekti.

Yıl-
lar sonra
Usame ordusu
hareket edeceği sıra-
da hastalanacak ve etrafın-
dakilere Hayber'in fethedildiği gün yediği zehirli
lokmayı hatırlatacaktı:

- Vaktiyle Yahudilerin verdiği zehir yok mu? Beni
bitiriyor, içimde her damarın yırtıldığını hissediyorum!
İşte bu anlar o zehirden dolayı kalp damarlarımın kesil-
diği anlardır. (Buharî, 64:83)

HEMŞİN BALINA DİKKAT!

Bugün Karadenizlilerin çokça tükettiği Hemşin Balı'nın
aynı zamanda bir zehir olduğunu pek çoğumuz bilme-
yiz. Ancak on binlerce kişinin ölümüne neden olan bu
tatlı zehir hiç de öyle masum değil!

Xnophon'un "On binlerin dönüşü" adlı eserinde
anlattığına göre, milattan önce 400 yılında Perslerle
savaşmaya giderken komutanı Fırat nehrinde boğulan
Yunan ordusu yolunu şaşırarak Karadeniz'e gelir. Koca
orduyu karşısında gören halk çaresiz kalır. Ordu ile sa-
vaşamayacağını anlayan köylünün kurnazca bir planı
vardır: Tollhoning, yani Kaçkar Deli Balı olarak bilinen
balıdan orduya bolca ikram etmek. Bu bal Kafkas arısı
tarafından ilkbaharda yaban gülü, kenevir ve karayemiş
özünden yapılır. Bu ağaçların her biri uyuşturucu ya da
zehirleyici etkilere sahipti. Karnı iyice acıkan ordu köy-
lülerin ikram ettiği bala hücum ettikten bir süre ken-
dinden geçerek oracıkta zehirlenip ölür. O gün bugün-
dür Karadenizliler balı yeni sağdıklarında bir kaşıktan
fazla yemezler.

**Suya zehir
katma, verem
ya da vebalı
kimseleri
topluluğa
karıştırma gibi
zehirli bal da
önemli bir yok
etme aracıydı.**

SERAMİKLERİN SIRRI

İstanbul Topkapı Sarayı'nda 1350 parçadan oluşan Se-
ladon seramikleri Osmanlı padişahlarının gözde yemek
kaplarıydı. Dünyadaki en önemli yemek koleksiyonla-
rından birini oluşturan bu seramikler organik elyaf-
tan yapılmaktaydı. Genellikle yeşil renkte olan bu kaplar
Burma'nın Martaba Limanı'ndan getirildiği için Mar-
tabanî olarak da bilinirdi. Seladon seramikleri içlerine
konan yemek zehirli ise renk değiştirme özelliğine sa-
hipti. Tabii Padişahların yemeklerini yalnız başlarına
yedikleri ve mutlaka çeşniciler tarafından yemeklerin
önce kontrol edildiğini de eklemeliyiz.

Kim bilir kaç padişah bu tedbirler sayesinde zehir-
lenmekten son anda kurtulmuştu?

Cem Sultan'dan Napolyon Bonaparte'a, Stalin'den
Maksim Gorki'ye birçok meşhur portrenin zehirlendi-
ğine dair şüpheler, bilgi ve belgeler tarihin tozlu rafla-
rında araştırılmayı bekliyor.

Her ne olursa olsun, zehir hala hayatımızda. Ne var
ki zehrin ismi, şekli ve uygulama yöntemleri değişiyor.
Geleceğin dünyasında zehirli klavyelerden, telefonlara,
kıyafetlerden, kimyasal ilaçlara kadar her şey insanoğ-
lunun önünde bir ölüm makinesi olarak duruyor.

Biz modern insanların tüm zamanlardan farkı bu
olsa gerek, zehri bir ilaç gibi biz veriyoruz bünyemize.
Bile isteye. Hiç düşünmeden...

NİHAYET'E ERDİK

GÜNDELİK HAYATIN HİKÂYESİNİ YAZAN BİR DERGİ...

Bugünü idrak etmek, yarın üzerine basılacak yol izi oluşturmak üzere yola çıkan Nihayet Dergi, herkesin birkaç dakikalığına ünlü olduğu bir zamanda, gözümüzün önünde duran, ama ekrana bakmaktan yorgun düşmüş gözlerimizin fark edemez olduğu güzel hayatları gün yüzüne çıkaran bir dergi.

Gündelik hayatı konuşan, hayatı sadece büyük şehir, özellikle de İstanbul merkezli değil; kuzeyi ve güneyi, doğusu ve batısı ile görmeye ve coğrafyamızın hikâyesini gündelik hayatın teferruatları üzerinden biriktiren benzersiz bir dergi.

Duruşu olanların kelimelerle hayata desen vurduğu sayfalarında, şehrin sokaklarında yürümeye talip.

Nihayet! Yani sonunda, gündelik hayatımızı konuşmayı göze alacağımız çıkışı ile dikkatleri çeken dergi, didaktik olmadan, bilinçlendirme temrinlerine girmeden halimizi ortaya koymaya devam ediyor. Savunmaya geçmeden, nostaljinin büyümlü kollarından medet ummadan konularını serinkanlılıkla işliyor.

Kuramlar, tahliller, analizler şeklinde değil; sadece yaşanmış, yaşamakta olan tanıklıkları akıcı kelimelerle okuyucusuna sunuyor.

İyi insanlar iyi atlara bindi gitti, demenin kolaycılığına sığınıp, nostalji bayrağı ile bedbinliğin coğrafyasına yurt kurmamayı dert edinen dergi, "İyi insanlar aramızda. Ne ki biz onları görmediğimiz için yok sanıyoruz" diyerek iyilerin görünür olmasına hatırı sayılır katkılar sunuyor.

Nihayet Dergi, yaşamakta olanın bir an önce kaydını tutamaz isek, yarınlara borcumuzu eda edemeyeceğiz bilinciyle emek dolu sayılar ortaya koymaya devam ediyor. Nihayet Dergi, Türkiye'nin sadece 'ekran gerçek'liğinden ibaret olmadığını, oturma odalarında, sokaklarda insanların her sabah taşa toprağa iyiliğin ve umudun mayasını çaldığını, hatırlatmaya devam edecek.

Nihayet Dergi ekibi, sözlü kültürümüzü yazılı form üzerinden aktarmaya uzun yıllar devam etmeyi umuyor.

Farklı bir yayın olarak Albayrak Medya'nın hayata kazandırdığı Nihayet Dergi, kendi sahici adını keşif için yollara düşüren bir çabayı çağırıştırıyor aynı zamanda.

Hayatla ilgilenen, hayatı doğru ve güzel yaşamayla ilgili başlıkları irdelemeye dönük bir içerik sunuyor, Nihayet. Cehaletin bilgisizlikte aranamayacağı bir dönemi adımladığımızı anlatıyor, derginin şiarı: "Bilgiye doymuş bir dünyada yaşama sanatı". Gündelik hayatın kalbinde dinamik atışlar sergiliyor...

Nihayet'in mutfağında Fatma Barbarosoğlu ve Nazife Şişman var.

Onların hayat tecrübesi ve bilgi birikimi, her ay genç bir ekibin enerjisi ile buluşuyor. Nihayet, 2000'li yılların Türkiye'sinin kaydını tutuyor. Nihayet Dergi, her ay farklı dosya konuları ile hayatın sosyolojisi üzerine yoğunlaşan, aktüel bir dergi olarak okuyuculardan büyük ilgi görüyor. 2015 Ocak ayı itibarıyla yayın dünyasına merhaba diyen dergi, 15. sayısını çıkarmaya hazırlanıyor.

MERAKINI YİTİRMEYEN PROFESÖR

Semavi Eyice

“**B**u Ülke” adlı kitabın yazarı Cemil Meriç merhum, “Tarihimiz mührü sökülmemiş bir hazine.” demişti eserinde. Bu söz çoğu zaman zihnimin içinde seferden sefere hareket etmektedir. Kenarda, köşede kalmış mühim bilgilere küçük yorgunluklar ile ulaştığımızda bu sözün ne kadar doğru olduğunu anlayabiliriz. Fakat çoğu zaman bundan habersiz bir şekilde elimize ciltli kâğıt yığınları sıkıştırılıyor ve niyet mektubu gibi olan metinlere

inanmamız bekleniyor. Bununla birlikte asıl okumamız gereken ve çoğu zaman gözden uzak kalan ciddi araştırmacı olan nadir akademisyenlerimiz de yok değildir. Sayıca az olan bu araştırmacılarımız, çok şükür ki paha da bereketlidir. Mesela Cumhuriyet döneminde tarih alanlarının belli başlı kurucuları vardır. En başta ismi anılması gerekenler: Fuat Köprülü, Arif Müfid Mansel, Ömer Lütfi Barkan, Zeki Velidi Togan, Besim Darkot ve Ahmet Refik Altınay gibi noksansız denebilecek akade-

misyenlerdir. Burada yer alan isimler tarihçiliğimizde yeni bir çığır açtı ve Türk tarihini arşiv belgeleri, klasik metinler ve daha birçok kaynaklar vasıtası ile ciddi şekilde sağlam bir zeminin üzerine oturttular.

Her ustanın bir çırağı olduğu gibi her hocanın da vazife ve bilgisini emanet edeceği bir talebesi vardır. Adlarını zikrettiğim akademisyenler de yerlerini bir şekilde talebelerine devretti. Mesela Ahmet Refik'in Reşad Ekrem Koçu gibi İstanbul'un her noktasını bilen ve "İstan-

bul Ansiklopedisi" adında eşsiz bir dergi çıkaran müthiş bir talebesi vardı. Koçu da kendi bilgisine yaklaşabilecek bir tarih meraklısını elbette ki aradı. İstanbul Üniversitesi'nden Arif Müfid Mansel'in talebesi olan Semavi Eyice ile yolları bir yıl sonra sahıf Bedros Nişanyan'ın Bayezid'daki dükkanında kesişti. Koçu'nun bürosu Babıali'ye yakın bir yerde idi ve o zamanlar Çorlu'da yedek subay idi. Birkaç günlük izin alıp Nişanyan'a kendi dergisinin ilk fasiküllerinin satışlarının nasıl gittiğini sor-

mak için ziyaret eder. Yazımın başrolünde olan Semavi Eyice de o gün Nişanyan'ın sah hafındadır. Nişanyan ile Koçu'nun konuşmasına şahit olunca sormuş: "Beyefendi, 'İstanbul Ansiklopedisi' çıkarıyormuşsunuz. Burada Bizans ile ilgili maddeleri kim yazacak?" Koçu da hoş bir karşılık ile "Beyefendi eğer arzu buyurursanız, zât-ı âlınız yazarsınız" demiş. Eyice bu teklifi geri çevirmemiş ve "İstanbul Ansiklopedisi"nin birinci cildinde "Ahmetpaşa Mescidi" adı ile ilk makalesini kaleme almış. Hatta gençlik heyecanı ile buradaki yazısının ayrı baskısını dahi istemiş ve Koçu da maliyetli olan bu ayrı basımı Eyice'ye takdim etmiş.

Bu ayrıntılardan sonra yazımın en 'baba' konusu Semavi Eyice gelelim. Onu tam anlayabilmek için 93 yıllık yaşamında her gün bir yenisini eklediği tecrübe ve bilgilerini yavaş yavaş mercek altına alalım.

Başta belirtmem gerekiyor. Semavi Eyice kolay anlaşılabilir bir akademisyen değil. Çünkü her zaman yeni bir keşif ve kitap hazırlama halindedir, bir makaleyi de yazdırmak üzeredir. Bazı profesör unvanı alanlar gibi kitap okuma-yazma işinden vazgeçmez, gözlerinin görme oranı azalmasına rağmen çoğu zaman talebelerine bir yazıyı dikte ettirdiği görülür. Yazdığı konular epey geniş kapsamlıdır. Bizans mimarisi ve eserleri, Cenovalılar (Cenevizliler) hakkında araştırmalar, Osmanlı devrinde Türkiye'ye gelmiş seyyahlar ve ressamlar, Osmanlı tarihi ve eserleri, Osmanlı tarihi ile ilgili resimler, yurt dışında kalan Türk eserleri ve sayısı net olarak tespit edilemeyen birçok tarih konulu makaleleri vardır. Fransızca, Almanca ve İngilizce dillerini bilmektedir.

8 YAŞINDA "AKŞAM"A HİKÂYE YAZDI

Eyice, üniversitedeki tezlerini kitap olarak yayınlamamıştı. Bu sebep ile ilk yayınladığı kitap 1955 yılında Fransızca olarak kaleme aldığı "İstanbul: Petit Guide a Travers les Monuments Byzantins et Turcs" adlı eser idi.

İlk yazılarını Türk Tarih Kurumu'nun "Belleten" adlı dergisine yazdı. Ayrıca TTK'nın yayınlarındaki makaleleri, notları, tahlil ve tenkitlerinin tamamı koca 2 cilt olarak kısa bir süre içinde Türk Tarih Kurumu'ndan çıkacak. Koca cilt dememin sebebi gördüğüm 1. cildin 1300 küsur sayfa olmasıdır.

Aslında Semavi Eyice'nin Koçu'nun "İstanbul Ansiklopedisi"nden önce resmi olarak bir yazı yayını daha vardır. İlkokulda iken 1930'lu yıllarda "Akşam" gazetesinin 3. sayfasına bir hikaye yazmıştı, karikatürü de Eyice'nin dediğine göre "büyük ihtimalle Cemal Nadir" çizmişti. O zaman soyadı kanunu daha gerçekleşmediği için hikayesi "Semavi Kâmil" imzası ile çıkmıştı. O zamanın parası ile kendisine 10 lira telif ücreti dahi verilmişti. O müthiş hafızası ile bu hikâyenin tamamını sorduğunuz anda duraklamadan anlatabileceğini tecrübe etmişliğim oldu. Üst satırlarda değindiğim Kâmil ismi Semavi Eyice'nin babasının adıdır. Üstadın doğum tarihi de 9 Aralık 1922'dir (bu tarihi kendisi de onaylamıştır). Bu vesile Semavi Eyice'nin doğum tarihi ve baba adına dikkat çekmek isterim, çünkü Eyice hakkında yazılan bazı kitap ve yazılarda bu iki konuda nasıl başarıyor ise hataya düşülmektedir.

Küçükken epey yaramaz olan Semavi Eyice'nin

KIRMIZI
BEYAZ

77

Portre

renkli bir çocukluğu olmuş. Mesela bebeklik günlerinde ilk parçaladığı kitap babasının bayrak resimleri ile dolu bir kitap idi. 4-5 yaşlarında ise oturma odalarındaki buzlu camdan olan iki kapının tokmaklarına ip bağlayıp sallanmayı denemiş. Tabii ipe oturduğu anda kapının kolları büyük bir ses ile tersine dönmüş. O gürültüyü duyan ailesi ne oldu diye sorunca “Lotus ile Bozkurt çarpıştılar” diye cevap vermiş. O yaştaki bir çocuğun böyle bir cevap vermesinin ilginç bir hikâyesi vardır. O yıllarda çürüğe çıkan bir Rus gemisi Türklere satılmış ve gemiye Bozkurt ismi verilmiş. Lotus’da Fransızlar’a ait bir turist gemisi imiş. Bir gece yarısı Lotus, Bozkurt’a çarpmış ve Bozkurt gemisini ortadan ikiye ayırmış. İşte bu Bozkurt gemisinin kaptanı Semavi Eyice’nin teyzesinin kocası Hasan Bey imiş. Bu iki geminin kaptanı da mahkemeye çıkarılmış. Daha sonra da bu iki kaptan da içeri atılmış. Mahkemeden bir türlü sonuç alınamayınca da mahkeme başkanı değiştirilmiş. Mahmut Esat Bey de mahkemenin yeni başkanı olarak atanmış. Hani meşhur Adalet Bakanı (1924-30) Mahmut Esat Bozkurt. İşte o da Bozkurt hadisesinden dolayı soyadını Bozkurt olarak alıyor. Bozkurt-Lotus hadisesi netleşmediği için mahkeme Lahey Adalet Divanı’na kadar taşınıyor ve Türk kaptanın haklı olduğu ortaya çıkıyor. Böylece bu hadise Türkiye Cumhuriyeti’nin Avrupa’da tanınmasına sebep olan ve Lahey Adalet Divanı’nda kazandığımız ilk dava oluyor. Konu o kadar önemli görülmüştür ki, Tek Parti döneminde Maarif Vekaleti tarafından liselerde okutulması için basılan “Tarih” adlı kitapta bu konuya bir başlık altında yer verilmiştir.

Semavi Eyice Anıtlar Kurulu'na 1956'da üye oldu. Uzun bir süre de Anıtlar Kurulu'nda görev aldı ve bazı seneler başkanlık yaptı. 15 yıl önce de kuruldan haklı sebeplerden dolayı istifa ederek ayrıldı. Bu istifanın sebebi hakikaten mühimdir ve daha uzun bahsedilmeye değer bir husustur.

CAMİLERİ İHYA EDEN BİZANTOLOG

İstifasından bahsetmiş iken kurtardığı camilere de biraz değinmek istiyorum. Semavi Eyice'nin resmi olarak ilk kurtardığı camilerden biri Hafız Ahmed Paşa Camii'dir. Camiyi Semavi Eyice'nin kurtardığı tarih 1950-60 yılları arasındadır. Hafız Ahmed Paşa Camii, Fatih Camii'nin avlusunun dışındaki büyük bir cami idi. O yıllarda camiyi belediye istimlak etti ve daha sonra Sakarya ili için satın alındı. Hâlbuki cami yangından çıkmış olsa da caminin büyük bir kısmı sağlamdı. Daha sonra Eyice'nin caminin durumunu ayrıntılı bir şekilde anlatması, yok edilmesinin büyük bir hata olduğunu anlatması üzerine mahcup olan Sakarya valisi yaptıkları yanlıştan geri döndü. Böylece Hafız Ahmet Paşa Camii kurtarıldı.

Son kurtardığı camilerden biri de Mimar Sinan'ın yaptığı ve "Tezkiretü'l-Ebniye" adlı kitabında da yer alan Mimar Sinan Mescidi idi. Bu cami bizzat Mimar Sinan'a aittir. Caminin içi gecekondular ile dolu idi. Caminin sadece minare, dört duvarı ve son cemaat yerinin ana duvarları kalmıştı. Mimar Sinan Mescidi için Anıtlar Kurulu'nda bir hayli tartışma oldu. Camiyi çöp ev

gibi bırakmaya razı olanlar da oldu. Fakat yine de Semavi Eyice büyük bir mücadele sonucunda camiye kurtarmayı başardı.

Semavi Eyice yukarıda da bahsettiğim gibi Bizantolog olmak ile birlikte tarih şuuru, tarihe olan merak ve sevgisinden dolayı araştırdığı konular geniş bir yelpazeye sahiptir. Yazdığı makalelerin sayısını belirlemenin ne kadar zor olduğu sadece "TDV İslam Ansiklopedisi"ne yazdığı 440 tane maddeye bakarak dahi kolaylıkla anlaşılabilir. Belirtmemiz gereken başka bir husus da yaşayan tarihçiler arasında 'İstanbul'u en iyi bilen' kişi olduğudur. Bu İstanbul bilgisi ve merakının hoş bir başlangıcı vardır. Galatasaray'da ortaokulu ikinci sınıfı okuyor iken bir askerlik dersi öğretmeni olan subay çifter kişi olarak ödevler vermiş. Bir arkadaşı ile birlikte yapmak üzere onlara İstanbul'un 1453'de Türkler tarafından kuşatılması ve fethi hakkında bir ödev verilmiş. Ödevi bir kompozisyon halinde hazırlarken gayet tabii olarak İstanbul'un kara tarafı surlarından da bahsetmeleri icap etmiş. Bu hususta bilgi edinebilmek için Mamboury'nin Fransızca olarak basılan İstanbul rehberini elde etmişler ve orada surlara ait bölümü Semavi Eyice dikkat ile okuyup incelemiş. Kitaptan İstanbul'un surları hakkında yeteri kadar bilgi edinmiş. Fakat kitabın başka bölümlerinde şehrin diğer klasik eserlerine dair bilgiler de varmış. Onları da okumaya girişmiş. Ve böylece neredeyse bir asırlık bitmeyen İstanbul merakım gün yüzüne çıkmış.

Semavi Eyice her zümreden geniş ve güzel bir arkadaş kitlesine sahip idi. Süheyl Ünver, Reşad Ekrem Koçu, Ekrem Hakkı Ayverdi, Sabri Ülgener bunlardan ilk akla gelenlerdir. Zikrettiğim kıymetli isimler ecel kapıyı çaldığı için hakkın rahmetine kavuştu. Ne acıdır ki, günümüzde her biri ayrı değer olan bu isimlerden sadece Reşad Ekrem Koçu tanınıyor. Buna da şükür demekten başka bir söz demek mümkün değil.

Belirtmek istediğim başka bir sakat durum daha mevcut. O da şu, akademik bir sisteme sahip her üniversitede kürsü kuran herkese Ordinaryüs unvanı verilir. Ne hikmetse Bizans kürsüsünün kurucusu olan Prof. Semavi Eyice'ye bu unvanı çok görmeyi de başarmışlardır.

Merhum şair Necip Fazıl'ın düşün adamı Cemil Meriç için söylediği sevdiğim bir cümlesi vardır: "Allah'ın iç gözü daha iyi görsün diye dış gözünü kapattığı, sahici münevver Cemil Meriç.". Bu söze her denk geldiğimde aklıma ilk gelen Semavi Eyice Hocamız olmuştur. Yalnız Semavi Eyice bir fark ile gözleri görme yetisini kaybetmeden önce kalp gözü açılmış olan sahici bir münevver olmuştur. Bizans (Doğu Roma) kürsüsünü açmasının sebebi tamamen bir İstanbul aşığı olmasıdır. Türklerin Roma kültüründen nasıl etkilendiğini sahici bir münevver gözü ile tetkik etme isteğidir. Son cümle olarak, Hocamıza sağlıklı ve araştırma dolu hayatında mutluluklar dilerim.

“SAHİ”DEN GÜZEL BİR MEKÂN

KARAKÖY’ÜN EN FARKLI
MEKANLARINDAN “SAHİ”, HEM
MENÜSÜYLE HEM DE BİRBİRİNDEN
ŞIK TASARIM NESNELERİYLE
DİKKAT ÇEKİYOR. YOLUNUZ
KARAKÖY’E DÜŞTÜĞÜNDE
MUHAKKAK BURAYA UĞRAYIN...

Karaköy, İstanbul'un kalbinin attığı, tarih seyrinin de aktığı muazzam yerlerden sadece biri. Geçmişten bugüne semtte bulunan bankaları ve iş hanlarıyla nam salmış olsa da Karaköy, şehrin çok yönlü yerlerinden bir tanesi. Camilerin, kiliselerin ve sinagogların buluştuğı semt olmasının yanı sıra müzeleri ve her geçen gün sayısı artan sanat merkezleriyle; kültür ve sanatın can bulduğı bir semt... İşte bu mazisi derin yerde son yıllarda açılan cafe ve restoran sayısında hızlı bir artış söz konusu. Açılan restoranların çoğunun menüsünde de kendine has, her yerde bulamayacağınız lezzetler mevcut.

Tophane Meydanı'nda, Kılıç Ali Paşa Camii'nin hemen yanındaki sırada yer alan Sahi de semtin yenilerinden. Sahi'nin kurucuları yaptıkları işi şöyle tanımlıyor: "İstanbul'u seven ve İstanbul şehir kültüründen beslenmek isteyen yerli yabancı herkes için hazırlanmış yepyeni bir alışveriş deneyimi." Abartıyorlar mı? Hayır. Çünkü mekân menüsündeki başarılı tatlarla ve dükkânda satılan hediyelik eşyalarla aklınızı çelmeyi başarıyorlar. Yani Karaköy'de, Sahi'ye gittiğinizde bir

şeyler yedikten sonra giriş katında bulunan mağazadan da hediyeler alabilirsiniz. Biz mimoza, damask gülü ile ıhlamur kokuların-

dan oluşan İstanbul'un kokuları setini, keçeli nazarlıkları, dekoratif vazoları, nostaljik çikolataları ve Sahi'nin İstanbul ajandasını çok beğendik. Şunu söylememiz gerekir ki mağazada satılan ürünler bunlarla sınırlı değil. İçeriye adımınızı attığınızda tüm nesneleri uzun uzun seyre diyorsunuz hepsi çok şık. Ayrıca Sahi'den alışveriş yapmak için illaki mekâna gelmenize de gerek yok. İnternet üzerinden sahi.com.tr adresinden beğendiğiniz ürünleri sipariş edebilirsiniz.

HAYAL ETTİĞİN LOKUMU YAPTIR

Dükkânda birbirinden ilgi çekici ürünleri inceledikten sonra yaz mevsimini andıran güzel havayı kaçırmamak adına Sahi'nin ufak bahçesinde oturduk. Sağ tarafımızda Mün r Usta'nın lokum yaptığına şahit olduk ve bu lezzeti tatmak istedik. Usta siparişimizle "Lokumunuzda neler olsun istersiniz?" diye sordu. Biz tercihimizi kaymak, portakal ve nardan yana kullandık. Mün r Usta taze malzemelerle lokumu bizler için hazırladı ve sundu. Malzemelerini kendi damak tadınıza göre seçtiğiniz lokumu ister orada yiye biliyorsunuz isterseniz

Malzemelerini kendi damak tadınıza göre seçtiğiniz lokumu ister orada yiyebiliyorsunuz isterseniz paket yaptırıp hediye olarak götürebiliyorsunuz. Kesinlikle denemeniz gereken bir lezzet olduğunu özenle belirtmek isteriz.

paket yaptırıp hediye olarak götürebiliyorsunuz. Kesinlikle denemeniz gereken bir lezzet olduğunu özenle belirtmek isteriz.

GELENEKSEL TATLAR

Sahi'nin menüsü tabii ki lokumdan ibaret değil. Mesela baklava Gaziantep'ten günlük olarak getiriliyor. Tatlılar elbette baklava ve lokumla sınırlı kalmıyor bu hoş mekanda. Arnavut şekerpare, tahin, pekmez ve cevizli Anadolu tatlısı Nevzine gibi geleneksel tatları da burada bulmanız mümkün. Hep tatlılardan bahsettik ama burada geleneksel çorbalar, dana taşlık, tavuk külbastı, tavuklu cevizli erişte, Kayseri mantısı gibi yurdumuzun yöresel lezzetlerinin tadını çıkarmak da ayrı bir keyif. Yemeklerdeki geleneksel dokunuşlar, içecekler içinde geçerli. Pek çok derde deva olarak gösterilen demirhindi şerbeti ve Osmanlı limonatası asıllarına uygun olarak imâl edilip lezzet tutkunlarına sunuluyor.

Mekânın Galata Kulesi'nden Boğaz'a kadar uzanan manzaralı terasını da anlatmadan geçemeyiz elbette. Hafta sonu kahvaltıları için "Sahi" harika bir alternatif olabilir. Sahi'nin insanın iştahını açan manzarasında tostlar, börekler ve bol çeşitli kahvaltı tabakları seçeneklerini deneyimleyebilirsiniz. Sahi; iştahınızı açan, kafanızı dinleyebileceğiniz, güne başlamak ya da yorucu geçen günün içerisinde bir mola vermek için iyi bir adres.

Kendine has ürünlerini sunan Sahi önemli bir lezzet markası olmaya aday...

HAT SANATINDAN ÇİNİYE, EL DOKUMASINDAN PORSELENE...

Türkiye ve Anadolu kültürüne dair izler taşıyan özgün hediyelik eşyalar için Sahi'nin internet sitesine göz atmayı ihmal etmeyin. Anadolu motiflerini günümüze taşıyan yazmaları, geleneksel ile modern birleştiren tasarım ürünlerini, hat sanatının yer aldığı seramikleri, çok şık porselenleri, çinili lokum kutularını, el dokuması şal ve fularları sahi.com.tr adresinden sipariş edebilirsiniz.

KIRMIZI BEYAZ

83

Mekân

ZAMAN... SADECE BİRAZCIK ZAMAN!

25 YAŞINDAN SONRA FİZİKSEL YAŐLANMANIN OLMADIĞI VE SADECE
ZAMANLA YARIŐARAK, SAVAŞARAK HAYATTA KALMA MÜCADELESİNİN
HÜKÜM SÜRDÜĞÜ BİR KURGU EVRENDE GEÇEN “ZAMANA KARŞI” (IN TIME),
HAYATA “VAKTİN PERDESİ”NDEN BAKMAYI ÖNERİYOR!

KIRMIZI
BEYAZ

84

Sinema

Ayőe Bűőra Erkeç

KÜNYE

Filmin adı:

Zamana Karşı (In Time)

Senaryo ve Yönetmen:

Andrew Niccol

Oyuncular:

*Justin Timberlake, Amanda Seyfried,
Cillian Murphy, Olivia Wilde*

KIRMIZI
BEYAZ

85

Sinema

"In Time" farklı anlatımıyla zamanın ne olduğunu bizlere hatırlatıyor...

KIRMIZI
BEYAZ

86

Sinema

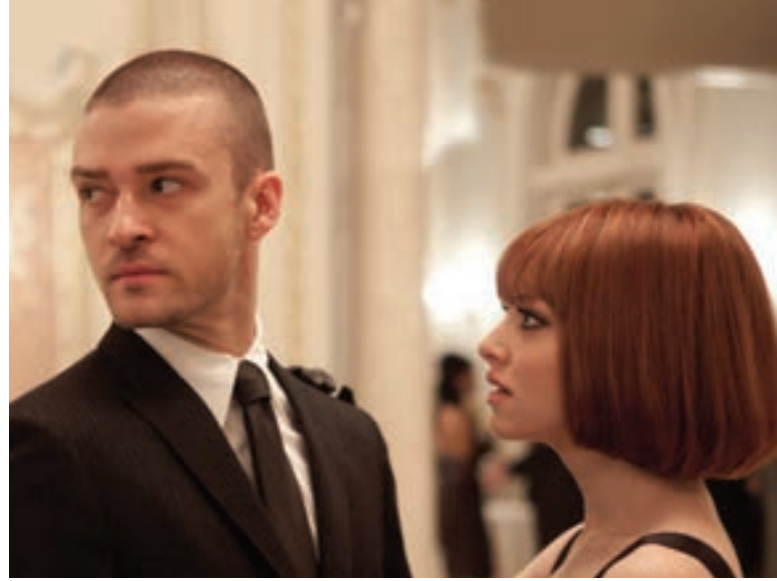
Zamanım yok. Bunlar nasıl oldu? diye düşünecek zamanım yok. Ne olduysa oldu... 25 yaşında yaşlanmamız duracak şekilde genetik müdahaleye uğradık. Sorun şu ki; eğer daha fazla zaman bulamazsak, en fazla bir sene daha yaşayabiliyoruz. Zaman... Artık para birimimiz. Onu kazanıp, onu harcıyoruz. Zenginler sonsuza kadar yaşıyor. Diğerleri? Elimde bir günün saatlerinden daha fazla zamana uyanmak istiyorum."

Filmin yönetmeni Andrew Niccol, bütün insanlığın kafasının içinde dönüp duran, insanın bilinçaltına nüfuz eden "uyanmak" kavramını zaman ile savaştırarak, dönüştürüp ortaya çıkardığı asıl kaygıyı bu şekilde ifade ediyor.

Uyanmak; insanın rüyadan uyanması, insanın doğum ile dünyaya uyanması, insanın ölüm ile ahirete uyanması, insanın ruhunun bedenden çekilmesi ile kabir hayatına uyanması, insanın yaşadığı travmayı atlatarak acıdan mutluluğa uyanması, insanın mutluluğun dünyada sağlanamayacağı gerçeğini idrak ederek huzura uyanması ve insanın bütün kirlerden arındırarak benliğini, ruhunu ve kalbini Allah'ına uyanması ve kavuşması. İnsanlığın bilinçaltına yaratılışından itibaren kodlanan asıl bilinç düzeyi bu makamdadır. Ve Allah yarattığı bütün kullarını, kendine ulaşabilecekleri mesafeye bırakmış, o uzaklıkta yaratmıştır ki kulu kendini bulsun!

ZAMANI HOR KULLANANLAR

Justin Timberlake'in canlandırdığı kahramanımız Will Salas, bir yanlışlık sonucu cinayet zanlısı olur. Zaman tacirlerinin ortalıkta cirit attığı, kollarında yazan saat göstergesindeki kadar yaşanabilen bir dünyada, annesi ile sıradan bir hayat sürer. Yaşam süresinin olmadığı lakin paranın ve gücün, "zaman" olduğu filmde yönetmenin, iki konu üzerinde özenle durması dikkat çeker. Birincisi yoksul bir bölgede kendini ve ailesini canlı

tutmaya çalışan insanların mücadelesi. Bunun yanında iyilik yarışı, sevdikleri ama zamanı olmadığı için ölecek olanlara kendi yaşam kaynağı zamanlarını cömertçe vermeleri konu edilirken, diğer tarafta zengin, zamanı bol, yaşamaktan sıkılmış ve saçmalamaya başlayan insanların, zamanlarını hor kullanması, şımarık ve küstah benliklerin kol gezdiği iki ayrı dünya...

Filmde her şey zamandır; çalışmanın karşılığı zamanla ifade ediliyor. Alışveriş yapmak, kumar oyna-

*Ne kadar
kazanırsan o kadar
vaktin var... Ona
göre çalış ve yaşa.*

KIRMIZI
BEYAZ

87

Sinema

mak, karnını doyurmak, hediye almak, seyahat etmek... İşte filmin kahramanı Will'in sevgili annesini bir kaç dakika gecikmeyle bir metro seyahatinde kaybetmesi ile bütün dünyasını karartan yine zamandır.

İşin ironi kısmı ise insanların yaşam kaynaklarının kollarında yazması; ne kadar yaşayacakları yani zenginlik ve fakirliklerinin bir etiket taşıma zorunluluğu barındırması. Bütün servetlerini kollarında taşımak zorunda olmalarıdır. Bu hayati tehlikeyi de beraberinde getiriyor elbette. Zamanı olmayan fakat yaşamak isteyenler, zamanı olanlar fakat yaşamak istemeyenlerle gönüllü bir alış veriş yaparken, gönülsüz alışverişler de filmin heyecanlı dakikalarında kendimizi kaptırmamıza neden oluyor. İşte tam da bu noktada "zaman tacirleri" iş başındadır.

Cinayetle suçlanan Will Salas'ın bu beladan kurtulmak için tek şansı, zamanın gerçek anlamıyla para değerinde olduğu, zenginlerin sonsuza kadar genç kalarak yaşayıp, fakir ve güçsüz olanların ise bir gün daha hayatta kalabilmek adına zaman dilenip, ödünç alıp, bazen de çaldığı, bu sistemi çökertmektir.

Ne demiştik, hakikat hayata serpiştirilen şeker tane-cikleri gibidir ve görmek vasfına erişebilenler kendisine sunulan tepside neyin şeker, neyin zehir olduğunu ayırt edebilir. İzlediğimiz her filmde, gördüğümüz her insan ve yaşadığımız her olayda iyi bir okuyucu olalım ki; Allah'ı ulaşmak için mesafeleri hızlıca keşfedebilelim.

Zaman her şeyin ilacı mı? Yaşamak için zamanı kazanmak şart, eğer yeterince zenginsen de ölümsüzsün... Zaman fakiri bir saat daha kazanmak için çabalarırken zengin ise hayattan sıkılıyor. Bir noktada günümüzün simetrisi değil mi?

HAYATIMIZIN VAZGEÇİLMEZİ

KIRMIZI BEYAZ

88

Sosyal Medya

SINIRLARI, MESAFELERİ VE ZAMANI BİR ÇIRPIDA AŞMAMIZA YARDIMCI OLAN HAYATIMIZIN PARÇASI SOSYAL MEDYA HER GEÇEN GÜN ÇIKAN "UPDATE"LERLE DAHA BİR VAZGEÇİLMEZ OLUYOR.

2 016'ya merhaba dediğimiz şu günlerde, sosyal medya yükselişini hızla sürdürmeye devam ediyor. Her gün dünyada binlerce insan sosyal medya uygulamalarıyla dünyaya bağlanıyor. Bu uygulamalar sayesinde artık insan birbirine bir telefon kadar yakın ve bu sayede "sınırlar" artık yok oluyor. Sosyal medya artık hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline geldi. Cebimizde, masamızda, karşımızdaki ekranda her an her yerde uygulamalarla dünyaya bağlanabiliyoruz. Bu "büyüleyici" uygulamalar sayesinde akrabalarımızdan

haberleri, arkadaşlarımızla iletişimimizi, dünyada ne olup bittiği ile ilgili haberleri öğrenebiliyoruz. Sabah uyandığımızda gözümüzü açar açmaz birçoğumuz ilk iş hemen telefonumuzu açıp, Facebook'ta, Twitter'da ne olmuş, bildirim gelmiş mi kaç like almışız diye bakmak oluyor. Kim derdi ki, 2000'li yıllarda uzayda yolculuk etmeyi planlayan insanoğlu, kendini gittikçe çerçevesi küçülen ekranlara esir etsin. Ama oldu işte! Ve insan sosyal medyada kendini keşfetti! Bizde bu çerçevede size en iyi 15 sosyal medya uygulamasını derledik.

FACEBOOK

Uygulama tasarımına damga vuran Facebook, iOS irtibatlı ilk uygulamalardan da biriydi. Kullanıcı deneyimi açısından mükemmellik seviyesine ulaşan uygulama, bugün her telefonun başköşesinde duruyor. Harvardlı Zuckerberg'in dünyaya armağanı olan Facebook her geçen gün kendini geliştirerek ilk günkü tazelikliğini koruyor.

TWITTER

Twitter'ın kendine bir uygulama yapması uzun zaman aldı. Aslında biraz da hazır kondu denebilir. Tweetie üstüne hazırlanan platform ile Twitter mobil kullanıcıların hizmetine sunuldu. Mikroblog site 146 karakterle dünyaya açılan bir kapı.

WECHAT

Yükselen süper güç Çin'in uygulama dünyasına armağanı olan Wechat o kadar popüler oldu ki, pek çok meşhur sosyal medya uygulamasını geride bırakarak 650 milyon kullanıcıya ulaştı.

WHATSAPP

Bir zamanlar SMS vardı. Şimdi ise Whatsapp ve türevleri. Bu mesajlaşma uygulaması o kadar başarılı oldu ki, kendi evrenini oluşturdu. Ve nihayetinde 16 milyar dolara Facebook tarafından satın alındı. Her akıllı telefonda facebook'un o kendine has mavi-beyaz f'sinin yanı başında yeşil ahizeyi görmemiz mümkün.

15 UYGULAMA

TWEEETIE

2008'de kullanıma sunulan Twitter tabanlı uygulamalardan biri olan TweeTie o kadar başarılı oldu ki, bizzat Twitter tarafından satın alındı.

GROUPME

iMessage'ta grup mesajlaşmasının mümkün olmadığı zamanları hatırlayanınız olacaktır. İşte GroupMe bir zamanlar bu eksikliği tamamlamasıyla uygulamaların gözdelelerinden.

MEERKAT

Canlı, sosyal medya yayını yapmak için bu uygulama meraklıları için de cesaret verici bir girişim oldu.

HIGHLIGHT

2011'de bir yıldız gibi parlayan bu uygulama "yakındaki kişiler" bazı uygulamaların ilk örneğiydi. Bir anda popülerlik kazandı ama aynı hızla da kayboldu.

SNAPCHAT

Şu an ne yaptığınızı arkadaşlarınızla videolar ve fotoğraflar ve elbette selfieler aracılığıyla paylaşmak mı istiyorsunuz? İşte Snapchat tam size göre bir uygulama. Ama sakın kendinizi fazla kaptırmayın! Snapchat'ın Facebook'un 3 milyar dolarlık satın alma teklifini de geri çevirdiğini unutmayalım.

PERISCOPE

En iyi canlı yayın uygulaması olmamasına rağmen bir anda ünlüler ve gazeteciler tarafından kullanılmaya başlanan Twitter'a bağlı Periscope, eski popülerliğinde olmasa da hala kullanılmaya devam ediyor.

MESSENGER

Facebook'un 2011'de hizmete sunduğu mesajlaşma uygulaması Messenger, tek yıldızlık bir popüler uygulama oldu. Milyonlarca kez indirilmesine rağmen sayısız şikayetin de hedefi oldu. Facebook'u mobil kullananlar için zorunlu indirmek durumunda kaldıkları bu uygulama, kötü şöhretine rağmen her telefonda kendine yer bulmayı başardı.

PATH

Bu uygulamada sadece siz ve arkadaşlarınız var. Ne daha azı ne de daha çoğu. Bir nevi "Ölü Ozanlar Derneği".

TIMEHOP

Timehop, size nostaljik anlar yaşatan bir uygulama. 2012'de iOS'ta 2014'te ise Android'te hizmete sunuldu. Instagram, twitter, tumblr, Facebook gibi sosyal medya hesaplarınızın arşivine girerek bulunduğunuz tarihte geçmişte neler yaptığınızı size hatırlatan bir sanal bellek.

YO

İlk çıktığında bir milyonu aşkın kişi tarafından indirilen bu uygulama, kullanıcılarına her şartta sadece "Yo" ifadesini kullanmasına imkân tanıyordu.

FIRECHAT

Firechat bluetooth kullanarak yakınızdaki kişilerle wi-fi ve/veya data bağlantısı olmadığında iletişime geçmenizi sağlayan bir uygulama.

KIRMIZI BEYAZ

89

Sosyal Medya

HER DERDE DEVA OZON

**BAĞIŞIKLIK SİSTEMİNİ
ETKİLEMESİZİN, ZAYIFLAMAYA;
DİYABETTEN İNATÇI SELÜLİTLERİN
TEDAVİSİNE, TİROİTTEN
GENÇLEŞMEYE KADAR HER
TÜRLÜ ALANDA KULLANILAN
OZON YENİLENMENİZİ SAĞLIYOR.
UZMANLAR OZONU EN ÇOK “GEÇ
AMA GENÇ YAŞLANMAK” İÇİN
ÖNERİYOR.**

Ozon kelimesini birçoğumuz sadece coğrafya derslerinde “Ozon tabakası”, “Ozon gazı” şeklinde duymuş olabilir fakat ozonun en güçlü dezenfektanlardan biri olduğunu biliyor muydunuz?

Tıbbın son keşiflerinden biri olan ozon son zamanlarda oldukça popüler. Alternatif tıp olarak hayatımıza giren ozon, o kadar çok hastalığa şifa oluyor ki onun için “Her derde deva” cümlesi rahatlıkla kurulabiliyor. “Nedir bu ozon tedavisi? Hangi alanlarda kullanılır?” sorularının yanıtlarını sizin için araştırdık.

Yaşamımızı sürdürmek için hayatımızın her anında bize gerekli olan ozonun tıbbi açıdan çok önemli olduğunu söyleyen Dr. Murat Topoğlu, “Ozon beyaz kan hücrelerinin üretimini kamçılar. Bu hücreler vücudumuzu virüs, bakteri, mantar ve kanserden korur. Ozon bilinen en iyi virüs öldürücüdür. Kanser hücresi gibi hızla çoğalan hücrelerin metabolizmasındaki öncelikler ozonun etkileriyle baş etmek üzere programlanmamıştır, dolayısıyla ozon böyle hücrelerin hızla büyümesini baskılar” diyor.

Ozonun ağrı kesici etkisi olduğundan bahseden Dr. Topoğlu, “Ozon gazı ile tedavi bağışıklık sistemini uyarır, kan yapımını ve kemik iliği çalışmasını ve kanın oksijen taşıma kapasitesini artırır. Ozonun detoks etkisi vardır. Ayrıca metabolizmayı hızlandırdığı ve tiroit bezinin çalışmasını artırdığı için zayıflamaya katkıları büyüktür” diyerek ozonun önemini altını çizdi.

KAN VE OZONUN MÜTHİŞ BİRŞLEŞİMİ

“Ozon gazı olmadığı takdirde dünyada oksijenin olması da mümkün değil. Oksijen olmayınca bizim yaşama şansımızda olmuyor” diyen Dr. Topoğlu, “Oksijen tüpünün içinde yer alan ozonu özel bir alet vasıtasıyla dönüştürüyoruz. Ardından hastadan bir miktar kan

DİYABETE DE İYİ GELİYOR

İşte ozon tedavisinin kullanıldığı alanlar

*Zayıflama
Selülit
Antiaging
Alerji
Hipotiroidi
Diyabet
Yara tedavisi
Romatizmal hastalıklar
Fibromiyalji
Karaciğer enflamasyonu (Hepatit A, B, C)
Kemik- Eklem hastalıkları
Zona
Herpes
Bağırsak hastalıkları
Astım
Alerjik nezle
Kronik yorgunluk
Akne
Koroner kalp hastalıkları*

olarak ozon gazıyla birleştiriyoruz. Ozon gazı kanla birleştiği anda oksijen ayrılıyor. Dolayısıyla kanı oksijenlendirmiş oluyorsunuz. Bu işlem sırasında atomların biriside ayrılıp vücuttaki suyla birleşiyor. Bu da vücudumuzda ne kadar bakteri, virüs varsa hepsini tamamen temizliyor” diye konuştu.

ALERJİYE SON

Ozon tedavisinin alerjik hastalıklarda da kullanılabilirliğini kaydeden Dr. Murat Topoğlu, “Bu tedavinin an-

ti-alerjik bir yönü var. Bunun yanında yaşlanmayı durduran bir özelliğini belirtmekte fayda var. Ozon vücut hücrelerini gençleştiriyor. Bunun yanında metabolizmayı hızlandıran etkisi söz konusu dolayısıyla zayıflamada da kullanabiliyoruz. Romatizma hastalığında ağrıların azalmasında da oldukça etkili. Varislerde, damar hastalıklarında çok olumlu etkileri görülüyor. Son zamanlarda sıklıkla rastladığımız sağlık problemlerinden biri olan atardamar rahatsızlıkları için de ozon tedavisi iyi sonuçlar veriyor.” dedi.

10 SEANSTA DERTLERDEN KURTUL

Ozon gazı tedavisinin haftada iki veya bir defa yapıldığına değinen Dr. Topoğlu, şunları söyledi: “10 seans uygulama yapıyoruz. Seansların ardından 15 gün sonra tedaviyi tekrar ediyoruz. Sonra ayda bir, iki ayda bir ve senede bir kez uygulama yapıyoruz. Bu tedavilerin ardından vücudun tüm bakterilere, mikroplara, gribe karşı bağışıklık sistemi güçleniyor”.

GEÇ VE GENÇ YAŞLAN

Fizik Tedavi Uzmanı Dr. Mehmet Portakal da ozon tedavisini destekleyenlerden. Dr. Portakal, ozonun antioksidan özelliklerinden bahsederken, “Hücre yenileme özelliği sebebiyle vücuttaki dokuları onarıyor dolayısıyla tıbbın çeşitli alanlarında ozon kullanılması faydalı. Antioksidan özelliği nedeniyle daha geç ve genç yaşlanmayı sağladığı için Avrupa ve Amerika’da güvenle kullanılıyor. Yan etkisi de bulunmuyor. Biz romatizmal alanlarda, nörolojik problemlerde, kilo vermek isteyenlerde, cilt problemlerinde, kronik yorgunluk çekenlerde kullanıyoruz. Fiziksel ve zihinsel sorunlar yaşayanlarda haftada bir ya da iki kez ozon tedavisi uygulanmasıyla ilerleyen yıllarda kas ve kemik kalitesi artırılıyor” dedi.

OZON SAUNA İLE ZAYIFLA

Dr. Portakal sözlerine şöyle devam etti: “Obezite günümüzde önemli bir problem. Ozon sauna da obeziteye çözüm olan bir yöntem. Uzanarak ya da oturarak uygulanabilen bir tedavi biçimi. Yarım saatte ortalama 500 kalorilik bir kayıp oluyor. Bölgesel olarak toplanan yağların yakılmasını sağlıyor. Bazen bölgesel enjeksiyonlar da uygulanabiliyor. Ozon tedavisi aynı zamanda metabolizmayı da hızlandırıyor. Bazen kilo verme süreci yavaşlar ve inatla kilo veremezsiniz. Ozon tedavisi metabolizma hızlandırıcı etkisiyle inatçı kilolardan kurtulmanızı da sağlıyor.

Ozonun tepkime gücü klorun 2 misli, tepkime hızı ise 3000 kez daha fazladır. Ve bu özelliği ile birçok alanda kullanılabilir.

FELSEFEDEN ACİL ÇIKIŞ

Bülent Akyürek - C4 Kitap

Bülent Akyürek sıra dışı bir yazar. Kaleme aldığı “Yılın Türkler”, “İçinizdeki Öküze Oha Deyin”, “Öğlen Namazına Nasıl Kalkılır?”, “Mavi Marmara Risalesi” gibi kitaplarla çok okunan ve ses getiren bir isim. Akyürek’in son kitabının adı ise “Felsefeden Acil Çıkış”. Yazarın bu kitabı da cesurca bir hareketin sonucunda ortaya çıkmış diyebiliriz. Kitap, ne anlatıyor diye soracak olursanız, içerisinde 128 sayfa bulunan ve sayfaları bomboş bir kitapla ne anlatılırsa onu

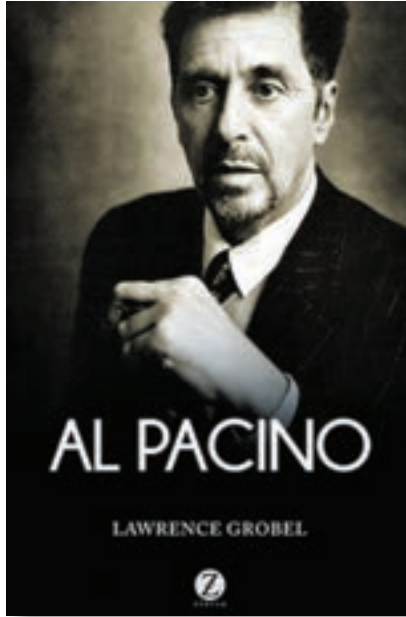
anlatıyor diyebiliriz. Bülent Akyürek sayfaları boş bir kitap yayınlamasının nedenini şöyle açıklıyor: 24 saat futbol ve siyaset konuşan medyaya, topluma karşı bir protesto olsun düşüncesiyle sayfaları boş ama manası derin bir kitap yazdım.

Bülent Akyürek’in son kitabının korsan baskılarının da oldukça ilgi gördüğünü belirtelim. Ankaralı yazar bu aralar sayfaları boş kitabıyla ilgili şehir şehir geziyor konferanslar veriyor.

KIRMIZI BEYAZ

94

Kitap

AL PACINO

Lawrence Grobel - Zodyak Kitap

Yaşayan efsane Al Pacino çoğumuz için özel bir aktör. Kariyerinde sayısız film olsa da pek çok kişi için onun oynadığı Baba (Godfather-Michael Corleone) serisi ve Yaralı Yüz (Scarface-Tony Montana) sinema tarihi ve sinemaseverler için her biri bir başyapıt. Kaç kez seyrederseniz seyrederiz asla sıkılmayacağınız kült filmler. Bu kitap da efsane oyuncunun hayatını ele alan örnek bir çalışma. Gazeteci Lawrence Grobel’in titizlikle hazırladığı, Al Pacino’yla yaptığı uzun röportajlardan oluşan kitap; usta oyuncunun çocukluk günlerini, oyunculuk kariyerine başlamasını, rol aldığı filmlere ait hiç bilinmeyenleri gözler önüne seriyor.

OSMANLI ÇİÇEKÇİLERİ VE ÇİÇEKLERİ

Seyit Ali Kahraman - Lale Yayıncılık

Osmanlı İmparatorluğu döneminde toplumun her kesiminden insanın çiçek ve çiçek yetiştiriciliğiyle profesyonel bir şekilde ilgilenmesi sonucunda bahçe kültürü oldukça zenginleşmiş. Ve o dönemde konuyla ilgili olarak “Şükûfenâme” isimli çok sayıda eser kaleme alınmış. Araştırmacı yazar Seyit Ali Kahraman da; Şükûfenâme-i Ali Çelebi, Ubeydullah Efendi Şükûfenâmesi, Lâlezarî Mehmed Efendi Şükûfenâmesi, Şükûfenâme, Defter-i Lâlezar-ı İstanbul, Takvimü’l-kibâr min Mî’yârî’l-ezhâr, Karanfil Risalesi, Revnak-ı Bostan yazmalarını günümüz Türkçesine çevirerek tek bir kitapta bir araya getirmiş. Kitapta çiçek çeşitleri, çiçek yetiştiriciliği için bilgiler, yazmalarda adı geçen çiçeklerin listesini kısacası botanik bilimine kaynaklık edecek önemli bilgileri bulmak mümkün.

HAVAALANINDA BİR ZEBRA - RESTORAN MACERASI

Genç Osman Yavaş - Fikir Kültür Sanat Yayınları

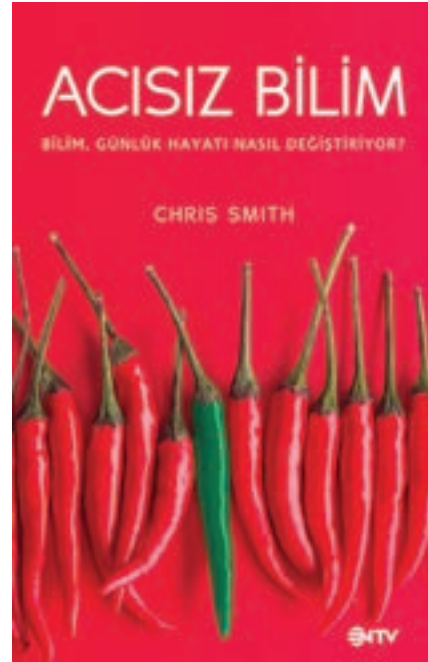
Genç Osman Yavaş, müzik dinleyicilerinin aşına olduğu bir isim. Mavi Sakal grubuyla yaptıkları ve 90'lı yıllarda estirdikleri fırtına unutulmaz. Onun müzisyenlik kimliği bilinse de çocuk kitapları yazdığı çok fazla insan tarafından bilinmiyor. Genç Osman'ın kaleme aldığı ve Nalan Alaca'nın çizimlerinden meydana gelen "Amcam ve Ben" isimli seri "Havaalanında Bir Zebra" ve "Restoran Macerası" olmak üzere şimdilik iki kitaptan oluşuyor. İkisinde de hafif çatlak bir amcamın yeğenine anlattığı komik hikâyeler ve beraber yaşadıkları eğlenceli maceraları konu alıyor. Çocuklar ve çocukluklarını özleyenler kaçırmassın.

MAHALLEDEN ARKADAŞLAR

Selçuk Erdem - Sayfa 6

Çalgı Çengi, Düğün Dernek gibi sinema filmlerinin senaryosunu yazan Selçuk Erdem oldukça yoğun bir adam. Bu aralar "Düğün Dernek 2" filmini de vizyonda seyirciyle buluşturan Erdem bir de "Mahalleden Arkadaşlar" isimli 90'lı yılların ruhunu, mahalle kültürünü her sayfasında hissedebileceğiniz bir kitap çıkardı. Küçük bir çocuğun para kazanmak için yaptıklarını okurken ister istemez tebessüm ediyorsunuz. Kitapta; halı saha maçları, sokakta geçirilen keyifli zamanları ve o yılların efsanesi Amiga'ya dair satırları okuyunca ister istemez geçmişe gidiyorsunuz. O yıllarda çocukluğunu yaşamış olanlar "Mahalleden Arkadaşlar" da kendisinden çok şey bulacak.

ACISIZ BİLİM

Chris Smith - Ntv Yayınları

BBC'de bir grup bilim adamının hazırladığı radyo programının kitaplaştırılmasıyla ortaya çıkan "Acısız Bilim" son zamanlarda bilim dünyasında yer alan ve mesafe kat edilen konuları, gelişmeleri ele alıyor. Bilime meraklı insanların zevkle okuyacağı bu çalışmada insanı şaşırtan gerçekleri, en yaratıcı buluşları okumak mümkün. "Bir Psikiyatristin Gizli Defteri" kitabını da çeviren Duygu Akın'ın Türkçeleştirdiği "Acısız Bilim" merak edilen soruların yanıtlarını barındırmasının yanı sıra eğlenceli, dikkat çekici bir çalışma.

KIRMIZI BEYAZ

95

Kitap

DAİMİ YOL ARKADAŞINIZ SKYROAD

**YOLA ÇIKMAK, YOLLARA DÜŞMEK
HER ZAMAN HEYECAN VERİR. BİZ
DE SKYROAD İLE ÇIKTIĞIMIZ YOLDA
ÇOK HEYECANLIYIZ.**

Yollar hüznü ve sevinci kucağında taşır, yolda olana da yolun sonunda bekleyene de... Hele ki uzun yolculuklar bir ömür gibi gelir, her kilometrede kavuşmanın heyecanını tattırır. Ömür de tıpkı böyledir, bir yol gibi... Ömre ömür katan yarenlerdir, dostlardır, ailedir. Tüm bunlar bir ömür rehber olur insana. Tecrübeler, bilgiler ufuk çizgisini her adımda aşmaya yardımcı olur.

İşte bu naif hissiyatla hazırlanan Skyroad dergisi de yol düşkünlere yarenlik ediyor. Yolun sonundaki ufku okuyucularına anlatıyor. Henüz gidilmeyip, görülmemiş ne varsa sizlere bir bilge yol arkadaşı gibi anlatıyor. Sadece diyar diyar işlemiyor nefes alıp verdiğimiz yer küreyi; “insanı” ilmek ilmek işliyor. “İnsan” içindeki ufuk çizgisine de yürüyor adım adım. Kültür miraslarını, yerel kıymetleri ve görülesi gelenekleri de bir bir anlatıyor...

Ömrü yola düşüren kâşif ruhlar gezer ve de görerek ömre ömür katarlar. “Bitmeyen bir merak, yaşlanmamak için en önemli ilaçtır” felsefesiyle bir noktadan diğerine bilgeliğin sırrına yürürler. Skyroad da “hem gezerek, hem okuyarak bilinenleri” yol düşkünlere anlatmayı kendine görev biçti. Skyroad farklı diyarlardan, kültür-sanata, müziğe, yemeğe ve günlük

hayata dokunan yazarlarla “merakı” ömre ekleyerek değer katıyor.

Seyahat kavramını insan öyküleri, gündelik hayat ve gelenekle harmanlayan renkli yazı, röportaj, izlenim ve fotoğraflarıyla SKYROAD, seyahat dergiciliğine yeni ve dinamik bir soluk getiriyor.

HAVATAŞ'ın imtiyaz sahibi olduğu SKYROAD, Albayrak Grubu'na bağlı Diyalog Dergi Yayıncılığı A.Ş. tarafından yayına hazırlanıyor. İçeriği Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanan dergi, her ay yaklaşık yüzde 45'i yabancı uyruklu 450 Bin uçak yolcusuna ulaşıyor. Dergi yabancı okur potansiyeliyle Türkiye coğrafyasını ve kültürünü tanıtmaya iddiasını da taşıyor.

Okuyan Bilir!

Albayrak Medya Grubu'nda herkesin takip edeceği
bir yayın mutlaka vardır!

BÜYÜK TÜRKİYE
İDEALİNE ADANAN ÖMÜR:
NECMETTİN ERBAKAN

TÜRKİYE

İBADET

HALEP
DİRENİRKEN

Türkiye'ye Operasyon
17 / 25 Aralık

Sürgün ve Direniş
Tatar Taburu

GERÇEK. YENİ. GÜÇLÜ.

Televizyon gazeteciliğinin tek ekranı olan TVNET, güçlü belgeseller
ve çarpıcı insan hikayeleri ile

Gerçek, şimdi çok daha yeni, çok daha güçlü.

DİRİLİŞ: ÇANAKKALE

AZEZ'DE 2 GÜN

ŞEHİT SAVCI

tvnet.

Digitürk 39, D-Smart 41, Türksat 4A, Tivibu, Teledünya
ve tüm mobil uygulamalarda.

tvnet.com.tr

BUGÜN VE DAİMA!
R4B1A